Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

# Libellus spiritualis exercitii / Thomas à Kempis.

https://hdl.handle.net/1874/326477

**Hs.**
**2 D 9**

384 *(Eccl. 404, antea 260r.) Charta et membr. 12°. 102 ff. Saec. XV.*

**Tractatus**, excerpta, cet. ad spirituale exercitium spectantia.

Fol. 1a. Incipit libellus spiritualis exercitij de feruida exhortacione ad virtutes. Renouamini autem spiritu mentis nostri, ait beatus paulus, cet. Fol. 23a. Incipiunt hic aliq. exercitia. Apylogus (sic) Dauid Carthusiensis de exteriori homine. Esto deo deuotus, cet. Fol. 27b. Incipit speculum Bernardi abbatis. Si quis emendacioris uite desiderio, cet. Fol. 31a. Incipit breuis ammonicio spiritualis exercicij. Fol. 36b. Incipit tractatulus Bonauenture de ordinacione vite. Quicumque es qui per fidem, cet. Fol. 42a. Incipit ammonicio beati Basilij episc. de modo viuendi. Fol. 47a. Item Ancelmus (sic) de similitudinibus. Fol. 50b. Item de octo signis humilitatis. Fol. 54a. De mutua consolatione deuotus tractatus. Regnum dei inter vos est, cet. Fol. 61a. Epilogus seu excerptum ex sentenciis sanct. patrum cet. Fol. 79b. Incipit ammonicio regularis discipline. Ad hoc studeat unusquisque bonus religiosus ut habeat cordis puritatem, cet.

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 404.

M. D. N 9
T. 284

Hs.
2 D 9

m circa tria principaliter vers
; de attentione orationi
pro quodam inordinate
icium affectante, fol. 2
Zutfen (Amst. 1870), p. 48, 1
laude scriptorum ad C
nocturna, fol. 56a—64
is S. Bonaventurae
ere, cet. — In fine cap. XX
Proprietates quatuor sanctoru

## 384

## **Tractatus**, excerpta, cet. ad spirituale exercitium spectantia.

Codex continet fragmenta innumera ex operibus AMBROSII, BASILII, HUGONIS DE S. VICTORE, BERNARDI, BONAVENTURAE, DAVIDIS AB AUGUSTA O. F. M. (qui hic vocatur „Carthusiensis"), GERLACI PETRI et THOMAE A KEMPIS. Quae omnia iam per summa capita indicat Tiele. Nonnulla tamen inter haec fragmenta inveniuntur opuscula integra vel excerpta notabilia; sunt autem:

Fol. 1a—14b: THOMAS A KEMPIS, *Exercitia spiritualia* (ed. 1607, p. 509).

Fol. 16b—20a: THOMAS A KEMPIS, *De disciplina claustral.*, capp. I et II (fragm.), cap. X (integr.).

Fol. 23a—b: DAVID AB AUGUSTA, lib. I c. 26.

Fol. 27b—30b: ARNULFUS DE BOERIIS, *Speculum monachorum* (Migne, *P.L.* **184.** 1175).

Fol. 31a—36b: THOMAS A KEMPIS, *Doctrinale seu manuale iuvenum.*

Fol. 36b—42a: Pseudo-BONAVENTURA, *Tractatus de ordinatione vitae.* Inc.: *Quicumque es qui per fidem.* Idem libellus exstat in cod. 57 fol. 49a—51b (cf. Tiele ad h. l.).

HS 384 (2.D.9)

Collatieformule:

$a^{12}$(12), $b^{10}$(22), $c\text{-}f^{12}$(70), $g\text{-}h^{10}$(90), $i^{12}$(102).

2 17e-eeuwse schutbladen aan het begin; 3 aan het eind.

n. 260. r

Incipit libellus spiritualis exercitii de fervida
exhortacione ad virtutes. Capitulum primum

Renovamini autem spiritu mentis vestre ait
beatus paulus apostolus. Solent homi-
nes religiosi devoti exercicia quibus
ad spiritualem profectum et virtutis amore
cotidie excitentur. Tales enim secretum (Nota)
petunt et tumultus fugiunt populares.
Vitam suam sollicite discuciunt et si in a-
liquo offenderint mox illud digna cor-
rectione purgare intendunt. Vigilant contra te-
mptaciones suas et quibus affectibus move-
antur attendunt atque contra evagacionem
cordis frequenti oracione ac sancte lectionis
meditacione se muniunt et dicunt. Viam
iniquitatis amove a me et de lege tua
miserere mei. Necesse est enim cor in diver-
sa rapi et variis repente sordari quod in
teneris ac devotis exerciciis non insistit.
Omnium exerciciorum et utile magis ad
purgacionem mentis est passiones viciorum
agnoscere et remedia eorum a deo tum querere

tu et lacrimis postulare. Sicut paupe
res egroti et vulneribus corporis afflic
ti luctuosis precibus opem medicorum a p̄
sentibus sedule petunt. Filios autem et pius
dominus non despiciet orationem contriti spiritus pro
eterna salute gementis. Habeas igitur
exemplaria tue conversationis congrua que te in
struant renovant et accendant. Non de
bent hec privata excludi omnia sed ad cetera
preceptiora magis reddi ut in nullo
detrimentum incurras pacis interius. Sed
si ab inceptis tuis occasione aliqua impe
diris quantotius vales stude ad teipsum ha
bere recursum. Frequenter etiam tuum inspi
ce vellum libellum ut clarius tibi innotes
cat intrinsecus profectus tuus sive defec
tus secundum datam tibi gratiam pro forma tue
institutionis normam. Nemo enim melius
instruitur ad opus bonum quam spiritu sancto intus
agente cuius unctione mentis et huiusmodi
facilius proveniret. Sapientis est or
dinare tempus suum et debitum actibus suis
imponere finem. Oportet etiam convenienter

media mgrē q̄bus ad pncipale pnemat
uitetū ¶ Plus proficit vna determinato at
to sapientis q̄ magna occupato stulti ¶
¶ Qui ipportune et inconsiderate agit facile of
fendit et dolebit ipse offensus · q̄ at matu
ra utitur providentia de salubri sui fine sui
gaudebit ¶ Hunc esto memor ipse fra
gilitatis etiā dū bn̄ tibi successerit et
altū de te sape noli ¶ Est qui elatos hu
liat deus malleꝰ supbor̄ Capm̄ 2m
¶ de firmo proposito servando p die ¶ 4
Prīu oi mane ponendū est q̄lit pus
dies vtiliꝰ expendat tont̄ vina q̄
magis infestat diligentiore adhibe cu
ram ¶ Cotidiana exercitatio gr̄e incre
augmentū et pseuerātia boni ad ultitudinem
dine ducit agere ¶ Forte ultia dies
ista forte novissima hora forte cras te
no inveniet ¶ Custodi positū tēpus neg
ligē noli no redit hō tuū facta ¶ Certu bo
nū retinue ora pro gr̄a et dabitur t
de celo victoria sua ¶ Consuetudo mora
uiterē ne ad deteriora labaris ignaua
ma pualete ¶ Semp lex dei in cor

de tuo uersetur · grāꝝ actio ⁊ vox laudis
ab ore tuo nō tepescat de tempꝰ cū deo
nō expensū ꝯplange uelud amissū ¶ Ca
ue ociosos texere sermones et inutiles
ꝯtinuus deuita ꝑ edes ¶ Hꝫ in ostio celle
pro signo notabile breue qd̄ te ꝯmone
at exeuntem et redarguat diu tardātē
¶ ꝯputulū tuū uit hoīes mltos // Noⁿ
Otio ia die uidit creatore celi et t
re qui tibi ad huc spaciū viu nunc
di concessit et sole suū pro varijs usibꝰ
sup te oriri fecit ¶ Xp̄s tibi vite sit ⁊
cūcta opa tua ad xp̄i dirige laude //
Xp̄c spes tua tota et p̄mium etnale qd̄
expetas · grāꝫ at huāna nō grās ut af
fectes ¶ Si nō uis decipi noli laudibꝰ
stulti delectari · Nouit deus cor tuū q̄ī
purū sit et uanū ¶ Ne credas adulati
ꝯ potius increpātē ausculta q̄ bn̄ con
sulit dū tua corripit errata ¶ Habe
as sp̄ ad manū oronis usū contra oīa
aduersāria inuicibile scutū Capitm iiiᵐ
¶ De cordis eleuatoē ad deū Ciii

Ante opus exterius prius eleva cor ad
deum. Quod bonum feceris quod dixeris
non magnum pendas sed inutile te servum ne-
cessariter reputabis. Offendit enim oculos
divine maiestatis etiam levis elatio cor-
dis. Postquam una saltem saltem die vel
medie fere hora ab eo integre exspe-
das. Quando nimis instabilis es etiam
purgatus etiam ubi devotior esse deberes.
Opere finito aut horis completis gra-
tias age de bene peractis et de negligen-
ciis interim factis veniam flebiliter pete.
Magnum obstaculum est delectatio huius
vitae deprecando coram deo et angelis
sanctis. Ad singulas horas ange-
licam salutationem lege quod quod facile te re-
colligat in deo et amoris inflammet. Qui
non colligit mecum ihesus dispergit inquit
et qui non est mecum intus collectus contra me
est in vagando in exterius. Hic enim est
pronior ad malum infirmior sed ad resi-
stendum quia vitia sua relinquit et deum.
Domine Jhesu et Mariae inebria o
me corpori pro salario pune Gratia

extremus senstes qui tu psint amor
thesu meus Adora ergo nomina tu oi re
uerentia inuoca et honora Multa deuo
tor experimenta fide pbet uerbis ostesis
Nec pigeat dice aliq suffragia tu sci
tu agit in etiam scia homo tistis 2 g
uarq ad amicos attedit sibi magis fi
deles Et tu ergo ad dei scos humiliter
attende et tu bona fiducia necessitatez
tua pmendo reuela Licet cum uno i mag
na sint gla fuerunt tu aliqui i una mi
seria Nouerunt ergo miseris auxiliare
plenu plenius misereri Hinc intus sis
sine foras traficeris aia tua i maibus
sis Nec possu tu hodiernu obliui
caris qd heu nimis cito p iniuria pe
rit Utili tu sup uias tuas qz u
biqz insidie hostis maligni ad capie
du aias uagas De custodia celle
et sensuu exhortz Fuge tace quiesce
Custodi diligenter cella tua et cus
todiet te Tutior locus no est
seruo dei i mundo qui latere in secreto

ubi p(ri)m(u)m oret libera mente ostio tibi
tuli clauso. Camulo(s?) s(ecundu)m exit(us) celle ma
sio ei(us) quies devotissi(m)e vite. N(on) a(d)
fuerat cella sua nitorte tibo ... cordi
hauriet et tutabit(ur) a p(er)iculis maxi(m)is
et multis. Solitudo devotis est mi
tur-ba no(n) co(n)tur-bat cristus nos qui no(n)
potuit i(m)pediri in tur-ba derelinquit tu(r)
a tur-ba. Vita solitaria deo et a(n)gelis
grata patris s(ecundu)m anima. N(on) p(otes)t capere
capiat solitari(us) in silencio regnu(m) dei ...
Finis religiosi est o(mn)ibus terrenis ab
dicatis deo vacare in puritate cordis
et custodia oris. Fortis q(ui) co(n)temp(n)it
seculu(m) fortior q(ui) vicit seip(su)m abnegando o(mn)i
ne ... [illegible] ... paup(er) sponte effect(us)
Si non vis displicere et ledi noli ali
cuius rebus implicari. Quod tibi no(n) e(st)
co(m)missu(m) taceat h(oc) s(ecundu)m os tuu(m). Si vide
ris ... ne temere iudices
t(ame)n facta t(ibi) ignota. Diu delibera cu(m)
loq(ua)ris ne capiaris i(n) v(er)bo. Cave a sic(ut)
... exitu et ubi op(us) no(n) habes no(n) ...

das ¶ Cui obia iubet vel utilitas i q̃rit
vade tu deceti disciplina et cito ad tua
reuite secreta ¶ Foris oculos custodi ¶
Aures obtura a rumoribꝫ ¶ Refrena
lingua ¶ Est bona meditaconem assue
¶ Nõ auq̃ exeas orõez p̃mitte pro di
ligeti custodia tue lege ¶ Dirige due
deus meus in ɔspcu tuo via mea Ꝑfice
ɔssus meos i semitis tuis ut no moue
ant vestigia mea Jhesus et Maria
sint sp̃ mecu i via Fuge tate q̃esce
I Ter opa tua memor sis dilu tui
ihesu micta i cunctis sub celo q̃ eorda via
tui in oibus locis et horis ¶ Sepi non
vis micere noli ĩnspice multu Qui
li dutes sensiu cito tur vagu i fitunt
Qͥ̃ prodest vide q̃d no licet habe ¶
Foris sepe hauritur vnde iterior ho
inquatur ¶ Difficile est res pulchras
vide ꝛ no affici visis ¶ Ergo semel i
specta ꝛ no sinit ewlsa aut noxã ge
nerat aut rixa in corde carnali ¶

Ad tacendu ergo laqos aptos vel oc
cultos liberius sis intra q foris fuge
Rediens itaqz ad cella velut ad tra
quillitatis portu fige i ea stabi
litatis anchora p oratione ferventem et
lectione devota ¶ Sola enim patitur cella te
pidu et onosu in se diu morari ¶
Flecte statim genua vel caput inclina
ad crucifixu et saluta p̄pue ihesu
mrez dnam nraz ¶ Dicta attente et
replica sepe hunc vsu Hec requies mea
in seculu seculi hic habitabo qm ele
gi ea ¶ Dne bonu e nos hic esse su
p oia desiderabilia terre locus enim iste
sanctus e ¶ Quia diu ergo spus tu
os invenerit arta sit cella requieonis
tue domus ac tumulus donec tibi apiat
padysus celestis ¶ Est enim via brevis
de cella ad celu si in ea gratia duxeris
vitam fuge tace et quiesce
Demde gestus tuos i tractu qd o
patus sis foris et locutus Plage qd

fragilis sis q(uod) leui e(ti)a(m) motu resilis a
p(ro)posito s(an)c(t)o ¶ Q(ua)le lucru(m) es si deu(m) p(er)didisti
p(er) fabulas Ecce sine deo o(mn)ia vanitas
mediante at de deo una mentis suauitas
¶ Ultima da(m)pno tuo crudiaris ad caute
la ap(er)ciore foris habenda Redi tarde ad
tempus licet inquietus (et) distractus ¶ Recupera
in secreto q(uo)d i(n) publico amisisti Nemo ita
exitum sine periculo rarus sine culpa redit
¶ P(ro)cursus graues fuge et o(mn)ia tibi nociua
excludere ¶ Memor sis dei solus nec te mo
ueat de cetero spaciandi discursus
Unde frequent(er) euagantes et nullu(m) fructu(m)
inde ferentes ¶ T(em)p(u)s laboris
Tempore laboris uel scripture ad bre
ues o(mn)es tecu(m) repone P(er) unu(m) ex psalte
rio versiculu(m) a(u)t euangeliu(m) repete ubi(que)
q(uo)d te instruat a(c) (et) tediu(m) pellat ¶ Opor
tet q(uo)d sis diligens operator aut deuotus
orator si in dei seruicio p(ro)ficere a(ut) p(er)seue
rare contendis ¶ Quamuis igitur sepissime
euagationes patiaris mentis q(ua)m tu re ad

solita tu ordinu arma et bonaz meditacio
nu studia tunc te tenite ¶ Nota omni die
spalem articulu de xpi passione assue n
no memoria ut in gis tuus miseri et
tantis pro deuocone collectis ¶ Libere sanctos
codices scribe quod tenus libro mire mercaris
inscribi et a xpo pro modico labore ph
in primo dicam ¶ De hora surgendi et offi
Quia religiosus non diuino Cap quintu
es ideo aliquib studiis studiis obli
garis ¶ Recedat ergo sompnolencia ab o
culis torpor euanescat et mollicies carnis
¶ Virile animu indue ad diuinu opus peragen
maturu ¶ Esto paratus ad singula que none
ris facienda erit enim merces opi tuo magna
et gloria infinita ¶ Cum fuerit hora sur
gendi ne tardas in lecto sed assuesce surge
cito et signa te sancte crucis signaculo trino
¶ Recordare uerbi dni ihesu discipulos
excitantis ¶ Surgite inquit uigilate et ora
te ut non intretis in temptacionem ¶ Lege et
pauli uerba ¶ Hora est iam nos de sop

no surge 2 apti sue orati mi surge ad
xpm ¶ Pulsato ad choru occurre te
pestiue cu pmus 2 loquere cu regibus
sas ¶ hoc signu magni regis e camo2
nuqmmo cu ¶ Stm i choro cu metu et
reuerena 2 psalle noi dni altissio ¶
Oms integre tibi tollerto ac deo suntei
ntcto ¶ Diliget ausculta dei uba q dn
legutur et catatur ¶ Noli tedio uict si
coge corpo spu seruire Datu em sic
qt noua gra deuote psalleti si no ad p
mu ous tu sonu lco sapit aut psalmus
cxspcta dni gra et psencia usq ad fi
ne. veniet mentitant dns et visitabit
desidera ad se clamate Qui iuuabit
et dilatabit cor tuu i oib q audieris ul
legeris ¶ Et scias q mltaplex eis lex et
btus q ipe scrutent testioma sua ad
facıedu ea oi spe cu diligena mag ¶
Inclinacoes 2 prostracoes ac alias bo
nas csuetudies cu oi humilitate obsua
quibo corpeia cuda excitatur ne dor

nutet pre tedio corpe lasso ¶ Sta uicta
si debite agatur ad meritum non exiguum
computatur ¶ Ipse dns ihus xps in
stante hora passionis sue flexis genibus
et uultu prostrato orauit ad patrem
¶ Sancti quoque prothom stephanus posite
genibus pro lapidantibus se supplicauit
Ultrus petrus apls curuatis i orone geni
bus vidua mortua suscitauit ¶ Maria
magdalene inclinans se et prospiciens i mo
numentum vidit angelos sedentes ¶ Uides
ergo reuerenter sicut decet cristi seruum
Aut pstenre te hudit uti oportet nil
pretereundo quod sacr institutum iubet ¶ Pu
gruna in sedendo et lenitate in eundo uel
stando ubique deuita ¶ Modestiam cum re
ligiosa hylaritate prout religiosis con
gruit moribus ostende ¶ Ne autem dis
straharis ab astantibus aut aliquid confuse
ibi agentibus prius beris respice tota te
et diuus sit fixe intende in thronis ut
non moueans dyabolico instinctu eius

astutia sepe ꝯfusio fit et visus et levi sto
2 modico tumultu quod lamentandum est et
omnimodo precavendum ¶ In loco sto temere
quisquis age impune non redit propterea in horis
et missis ad devotionem movendum et sili- ora
dum deputatis ¶ Traseus per ecclesiam vel
cimiterium recordare obitus tui die tibi
ignotum Intuere quoque sepulchra mortuorum
et quas sequeris in brevi humo sili operiendus
et oblivioni tamquam mortuus a corde
traderis terra es et in terram ibis: hominum
pedibus mox conculcandus Memento ultimi
finis esse cuncta velut umbra declinant
et in interitum vadunt ¶ De refectorio et cibis
sumendis Cap. VI In quantum potes fuge homines

Hora te refectionis hora non negligas pro
benefactoribus et amicis defunctis orare
hoc enim pium est valde et salubre hoc teneris
ex debito fraterne caritatis et iure divino
pro beneficiis tibi impensis Quod tibi optas
fieri post mortem ita et aliis exhibeas

animas defunctis ī celebrado ꝛ orado fidele
¶ In mesa ī cardair̄ dūice cene qđ xp̄s
dn̄s egerit et dixerit discipul' suis ¶ Ut
placatꝫ tuus ī medio fratꝫ taq̄ʒ vel ug
vicari' xp̄i ī ilq̄ fr̄es quiescetes sic apl'i
sc̄ ¶ ¶ Ordo qppe tue professiōis ex aplica
uita sumpsit exordiu ut docet regula bti
sumi p̄ris augustini ¶ Attende fr̄e lectio
ni magis q̄ʒ epulis ī sumedis ¶ Et ap
petitꝫ gule si alliciat nimis et merces
cat amaꝫ fel xp̄i et acetu ī cruce pota
tu tuis poculis intmisce ¶ Ante sumpcio
ne tibi leuatis oculis meis ī celu gra
tu ppheta ¶ Cibabis nos dn̄e pane lacrima
ꝝ ꝛ potu dabis in lacrimis ī mensura ¶
Modeste et cu timore dei comededu est
q' elemosine fideliu sut et labores ege
noꝝ ¶ Post ad coe refectoriu uadas
q' ibi maior aie fructꝫ ꝛ purioꝝ mē
scia . cu grāꝝ actoe p̄radio sco resur
ges ibi cu debita mensura et maioꝝ dis

sciplina uanitatis sunt uane et superflua i scea-
tur. Ubi suspiria nullatenus audiuntur. Sed ru-
bor dei sine murmure in silencio pertractatur.
Qui autem in priuato libet comedunt in sciunta-
te non cogente aut disciplinam fugiunt a gula
uiuunt. Officiales propter hospites et neces-
sitates urgentes sepius adesse non possunt. Bo-
num tamen exemplum in edendo et loquendo aliis
dare tenentur. ut nec occasione officii li-
beriores effecti contra disciplinam tendant
qui ceteris sub disciplina seruare iu-
bentur. De fabulis et ocio vitandis. Cap. vii.

Pradio facto ou tuo fiet ipoc.
quia tamen promptior est homo ad loquendum et
ad ridendum. Memor sis pauperis lazari
ab angelis in sinum abrahe deportati qui
tamen in egestate magna et doloribus vixit.
Diues autem deliciis et sensualitatibus va-
cans sepultus est in inferno nunquam inde ex-
iturus. Disce formam vite que in omni humili-
tate et simplicitate cordis imitari. Tolle

quoqz cotidie et ubi tua vinc̄edo defec
tus tuos ac temptacoīb' viriliṯ resistendo
¶ Pro ā corpe refecto caro plus temptat
ideo laborib' ꝛ studiis est refrenanda
dum(m)q ¶ Qui que amore nō potes age
fac libentissīe pura ¶ Fuge ocio vaces
neqz fabulis delecteris ¶ Custodiā tibi et
bonū exemplū fratri exhibē teneris
¶ De beneplacito dei et cōfidencia in aduersis
habēda Cap viij            Nō bz ꝛ Fuge

In dī igit͛ recipienda mtn vel
fortis beneplacitū dei pqire et eius
honore maiore oīb' vtilitatib' ꝑpone
¶ Qn triste aliqd aduersi qz occurrerit
ne paueas repētio timore · sz ad dūz
humilit͛ cōfuge qui non deserit sperā
tes in se ¶ Nam de se ꝑsummentes de'
humiliat et cōfudit in sua astucia cōfi
dentes ¶ Omēs electi aduersis multis
probati sūt ꝛ cotidie probant͛ vt in
veritate humiliati et purgati in pn̄ti
i futuro gloriosius exaltent͛ ¶ Quād

au aliq̊ excedis nō cōundat tm tuū uel
despicies ꝯsuetudiē uel subita ꝯmocione
deuictus · ſȝ agnosce reatū tuū ꝯfitere qȝ
delictū · ꝓponēs te firmit̾ emēdare et ca
uere de cetero ꝑut oportet ¶ Ꝗ sup̄ bu
osus tibi desꝑat in aduersis ꝗ humilis
uero ꝯceptus et explicatus magis in
deo ꝯfidit oppressus qȝ ꝯualescat ¶ Qui
honores non desiderint ut ꝓpria quo
da ꝗrit securus et gaudēs ꝑgit ubique
¶ Augustinus panet ꝗsq̄s terrena secta
tur · Ex caritate Fatua et obia seu reli
que priuata ꝯsit q̄ tibi senseris aduer
sa · ¶ Oīa supplebit dūs et mlto meli9
q̄ tu poteris cogitare · ¶ Si iniuria t̾
fit ꝑensa qȝ bn̄ meruisti · libēter in
iurias remitte a q̄cuīqȝ inflictas : ut
deus ſter t̾ cunctas dimittat offēsas
¶ Cū audieris aliq̄ t̾ duri9 loq̄ noli
ꝯtende uerbis austeris · ſȝ panctu animo
fer fratris īfirma · et idisciplinatū do
tē ratōe ꝑudēt ¶ Qui nō uia offendit .

ille p̄fans ē vir. Aīt btūs Jacobus vt mi a tu
tot bona et scā verba, fideas p̄ferre
qm̄ p̄us vana dixisti. ¶ Hic recopenonez
igit̄ lenim vocem qȝ verbor̄ inte cp̄t
tus vel loqre solet nō mīa p̄missis
¶ De examinatōe ↄscie cōpletoria finito
vel ante cōpletoriū

Scio iā fco examinada ē ↄscientia
de statu profectꝰ hodierni. si solito
pigrior vel feruetior extitisti ¶ Non
parcas tibi in defectibꝰ corrigedis sed
argue q̄ ꝑ ꝓpria iniquitate cōmisisti. tu re
us es. tu h'. et illa fecisti ¶ Recogita
qd̄ in choro qd̄ ī missa qd̄ foris quid ī
cella hodie egisti vel omisisti. Q̄n̄ totū
emendabis. qn̄ satisfacies deo et āgelis
et hoībꝰ ¶ debitor es oīm et ad solue
da debita p̄ecor viz habes vnū integrū
numm ¶ Prius iste nūmꝰ. Confessio
onis ex vera cōtrōe cordis. loqre ergo
cū ꝑpha pro venia ipetrāda et dic
Confitebor aduersū me iniusticiaz

mea d\[n]o et tu remisisti i\[m]pietate\[m] pc\[t]i mei
¶ Pro hac orabit ad te o\[m]is s\[an]c\[tu]s i te\[m]pore
oportuno ¶ Hi q\[ui]de\[m] te\[m]pus magis oportunu\[m]
ad recollec\[i]o\[n]e\[m] cordis varijs occupac\[i]o\[n]ib\[us]
p\[er] diem distracti videt\[ur] e\[ss]e hora completorij
ad q\[ui]ete\[m] sc\[i]l\[ice]t vacac\[i]o\[n]is p\[ro] serenac\[i]o\[n]e co\[n]sc\[ienti]e
pu\[r]gada deputata ¶ Ve illi q\[ui] hac hora
negligent\[er] preterit et de die in die de ho
ra in hora lociuoes protrahit n\[on] statum
cordis sui mores q\[ue] et actus vix semel
in die examinat q\[uo]d cu\[m] hora facte nimis fo
ret ¶ Ut nam\[us] cu\[m] tu negligas intima
tua discute : de\[us] tu\[a] nil pariet\[ur] inultu\[m] abire
¶ Usq\[ue] ad minimu\[m] nagi quadrate exiget
talentu\[m] tibi co\[m]missu\[m] ¶ Dedit sique vitu\[m]q\[ue]
sensus et lege vite ac discipline constitu
it ad bonu\[m] agendu\[m] et ad meliora s\[em]p\[er] p\[ro]fi
ciendu\[m] ¶ Nullu\[m] vero t\[em]p\[u]s ociose vaneq\[ue] co
sumendu\[m] ad tempus nel servicium miseri
homo tot\[us] deditus extimus q\[uia] ignoras qu\[an]
veniet d\[omi]n\[u]s et q\[uia] velox instat dies mor
tis ¶ De sanctitate co\[n]sc\[ienti]e in sp\[irit]ali

Quoniam iustus in principio sermonis accusa-
tor est sui, ideoque diligentius perscru-
tanda est cotidiana conversatio in
speculo. Stultus odit increpatores. Vanus
non curat. Duplex se excusat. Piger dis-
simulat. Dissolutus irridet. Sapiens vero
vias suas considerat, preterita tractat, futu-
ra precogitat, vana abhorret, scripturas
amat, precibus insudat. Doce sapientem et
amabit te. Securius in bonis ambulas
si mala non lateant. Capitulum ergo culparum
diligentissime tibi noveris esse servandum. Multi
computant pecunias et expensas rerum, pauci
conscientiam et negligentias temporum discuciunt.
Ideo quia magis deficiunt quam proficiunt. Loquun-
tur bona et non faciunt. Detestantur mala in
aliis, seipsos autem negligunt in multis. Tu
vero aliter institutus es. Et si vere proficere
velis omni vespere te discutere non omittas.
Quod si feceris renovaberis spiritu men-
tis et pace habebit tabernaculum tuum. Se-
mine communes et non erit qui extrahat quies-
centem in Christo. Nunc valde et tremendum

minus presbyter audeat ne damnati aliquo gravi
delicto occupatus neque confessus. Prodolor
plures presbyteri in sua malicia et peccatorum fe-
toribus subita morte extinctos et omni amicorum
solacio destitutos. ¶ Quid cavendum ergo detes-
tabile negligencia in examinacione consciencie
tue de omni verbo et opere indictum tibi ho-
ra tongwech statue et inmeez visitacionis
tue a tempore exige stricte. Dices in corde
¶ Serve male et piger. Dic qualiter hunc
diem expendisti. ¶ Ecce notum quod hodie
suscitatus non statim surrexisti pigritasti
in lecto. Vix ad ultimum signum te erexisti
Et post alios tardior venisti. Pro can-
tasti forte non attendisti diligenter psalleras-
ti ad finem et ad lectum. et hoc non valde est
suspectum quia sicut separatus chorum intrasti
sic indevotus exisisti verba multa promi-
sisti primum fructum retulisti. Tarde etiam
hodie ad opus accessisti. accidiose labo-
rasti. Locutus es inutilia interrogasti in-
nose. Iudicasti suspiciose. risisti sepe
dissolute. Detraxisti commotus fuisti //

Corde et oculis euagantes es in choro in me
sa Et modicum ad lecta attendisti Semila
ria caute auscultasti verba xpi et scrip
tura male retinuisti de cibo et potu cogi
tasti et auide comedisti Plausus es
de melioribus ferculis desiderasti amplius
de vilioribus murmurasti Non fuisti
paciens in modico defectu nec contentus me
liorum sed magis quam fratri assideri to ap
tasti Prenesiuisti te in primis et maiora
sed fidelitate et caritate perdidisti Confessio
Negligenter horas legisti sine deuocione
sine debita attencione et sine districta pro
lacione verborum Vide ubi corruisti et
desine superbire et gloriari in bonis a deo
perceptis Gemens deplora miserabilis hominis
statum multis passionibus implicatum Scru
tare abdita cordis Si ira si inuidia si
concupiscencia Si illa bestia gula si aua
ricia Si impaciencia aut tristicia te mouit
et superauit Non et solum de malis patratis
inuestigandum est sed eciam de bonis neglectis

pcipiendu Si beneficia dei cu gracias actione co
gnosti Si pro amicis et adversariis orasti
Si reverentia plato 2 maioribus tuis dulce
dine caritatis exhibuisti : si infirmus et temp-
tatis compassus fuisti si petenti auxiliu si
merenti solamen impendisti Si denique honore
dei simpliciter 2 pure quesisti Si huma lau-
dem strenue vitasti si ppriam voluntatem
propter abnegasti si te nulli ptulisti si
patient correptiones accepisti Si primam
iniecta similiter implesti si nemini molestus
fuisti si lesus clementer indulsisti si in-
dicato venia postulasti Si devote celebras
ti Si attente cantasti si ptinax no fu
isti si ad humilia opa fuisti et festinasti si
contemptus no indignasti si malu p malo red
dere non cogitasti Si in bono malu vincere
studuisti His sanctis studiis mens tua
impleta istis se frequenter discutiat increpet et
emendet et gras ante omnes amissa requires
et ad spuale pfcm vehementius intentus defles
de malu quod hac die ppetrasti

De hora dormicionis et nocturne quietis

Antequam vadas dormitum bona me-
ditacione et vide te custodias et te
studeas premunire. Sicut de passione domini vel iu-
dicio futuro vel quod te magis compungit
seriose memento. Invoca ihesum et mariam
et angelos sanctos ut te custodiant et illusi-
ones nocturnas longius repellant. Ne sit
sopnus tuus bestialis sed sobrius pudicus
et quietus ad sobrium sopnum iuvat bona custo-
dia cordis et sensuum per diem. Sicut cum
vigilando exercent homines eciam in sopnis
libere apparent. Signa fronte os et pectus
ut deus cor tuum ab omni malo preservet re-
nes quod constringat. Sit lectus tuus velut
sepulcrum in quo quietus es modicum pau-
lopost steterit surrecturus ad vigilias et dei
laudes celebrandas. Sicut quo spacius tran-
sis dormitum tanto expedicior eris ad re-
surgendum. Decantatos ymnos et psalmos ru-
mina corde et ore donec incipias suaviter
obdormire. Verbum christi in cruce ultime.

dictu i memoria mortis ei9 et tue expi
racois tribus vicibus lege sursu ad celu
oculis eleuatis Pater in manus tuas
comendo spm meu redemisti me dne deus
veritatis P filiu tuu maxime caritatis
¶ Honeste et verecunde membra tua co
ponas nuditate veles ut tecto te ver
tas si qete z custodite latras memor
xpi in cruce pendetis q in patibulo non
in molli lecto moriens obdormiuit ¶
Si caro titillat si terra ṽgo rudit si
quetus alia passio mouet ut requiescere
te sinit ad ordez converte signu crucis
tibi imprime flagellu spinea corona cla
uos lancea ac tota armatura crucifixi
appoe ante tuu9 virtute no potit hostis
stare malignus ut teptacois illusio per
durare Adhibe q3 igne etiam supplicia
scoru mrtiru confessoru constancia z virgi
nu forcia tripliea ¶ Attende craticula lauren
cij fustes marcelli vngulas vincencij ve
pres et virtinas bndicti flamas sancte

14

agnetes Crudelissimas bestulas aghate bullientes
aquas cecilie . dentes bestiarum honorate
carceres u'no dira vincula pedum sanc
torum ¶ Hic deo immitate et ista te cogitan
te igne igne superabis dyabolum confundes
sanctos honorabis et in pace xpi dormi
es et requiesces ¶ De virtute sancte obe
Secur[i]ssima via ad celum est statem
in obia et viue sub disciplina n°
propria vti libertate ¶ Quis perfecte se subicit ho
mini propter deum dabit ei dominus gratiam spiritualem
in presenti et exaltabit eum in gloria sanctorum
¶ Quando diu erit lis in hoie . quando diu ma
serit in propria voluntate deus sufficiens
est ei et tanto ¶ Ad obiendum prelatis
Multo tutius est obedire quam preesse ¶ Cito
erit in pace qui cito toto se subdit et obe
dit ¶ Vir obediens loquitur victorias ait
sapiens id est qui retraxit stimulum patietur
et cadet ¶ Vita alicuius prelati non est
ita perfecta et laudabilis sicut status et
ordo requirit tu bene facis obediendo in bo
no quia non ab hoie sed a deo premium accipies

pres Disce putem quam habes pareat sic
ut unius fetes sequitur Si hunc non habes
forsitan duriorem sustinebis Oportet te unum
habere ut pro tuo libitu iuvenies alium etiam
si plures fueris perscrutatus Bonus discipulus
tam malum magistrum non habuit quin ei in bonum
cessit quod humiliter obtemperavit Exemplo igitur
Christi et sanctorum eius studeas simpliciter et pure
obedire propter Christum propter coronam et famam
bonam propter pacem cordis et vite eterne
gloriam promerendam Nemo tam quiete vivit
nemo ita securus moritur sicut verus
obediens et in omnibus deo et hominibus subiectus
De humili subiectione et patientia resignatione
Si a malo vis liberari de humilitate
et in bono confortari. Humilia te sub
deo et propter deum sub omni creatura Testatur
sanctus david hec dicens Humiliatus sum et
liberavit Non est bonum rebellare deo
et contra dicere superioribus sanctis. Perito medicina
non tam tum ordinationi divine humiliter maioribus
et minoribus subiectus Humilitas pa-

ce parit 2 concordia et uolūt de ouꝰ por-
tare ¶ Est homī vtilior ꝯceptus sui
q̈ fauor laudis mauis ¶ Felix humiliano
aie dolētis q̄ cognitoēz ꝓprie cfu inta
bis sibi aperit ut plagat uitesc qd ꝓꝓa
iniqtate cōmisit Supplicat ꝑ humilitas
ubi ꝯfidat ꝓfca caritas Certe illi agnos
cendū est qui reatū suū humilit cōfitet
facile placari natū q̄ humile dat respōsū
¶ Valde magnā rem facit q̄ ꝓpt deū se
resignat 2 in oibꝰ viuit qui victore
sui et ille dñs est mūdi et heres celi
¶ Qui seipm̄ nō vincit ī pauis qñ maio
ra supabit Ille deꝰ ē nō bonū q̄ se rlh
q̄ totū et ex toto ¶ De laude dei in t
bulacōe

Disce dnm laudare in tribulacōe q̄
pateris 2 fac de necessitate virtutē
ut meritū tuū augescat et pena minu
at̄ pcc̄i ¶ Quis unū inuniare q̄ deuz
qui te flagellat et probat hoc tibi non
expedit sz magis ora ut malis tuis no

parat Confitere ergo domino quia bonus in donis
suis Confitere et quia iustus in flagellis
tuis. Bonitas sua sine meritis tuis contu-
lit tibi bona. iniquitas autem tua quid
meruit nisi flagella. Dic igitur cum in ora-
cione prostratus. Oratio

Domine deus nil aliud ex me puerum
qui pati et flagellari nec dignus
sum vel minima a te consolacionem recipere
qui in multis te offendi. Vis igitur in
omnibus benedici in quibus me affligis et
veris si iniuncta est adde aplius Providum e-
tatis quod merui affliccio mea laus tua
sit et gloria. Gloriari cum me oportet
huius modi in cruce domini mei ihesu christi. Du-
ret et valeat calamus meus quantum tibi pla-
cuerit laudem tuam imple in me. Scio
enim quod nichil in nisi te agere potes vo-
luntate tua et summa bonitate tuam pe-
ta in me perfici usque in finem. Gaudio
dixi quid tu michi sine ihesu salutari
meo. Procula in me venias nisi dixit

ihs Dolor meus dulcior est et erit quod tu pie
ihesu quem diliges me affligit Non salus
ubi crux Et plerumque sub gaudio dolus
est occultus ac visus decipit multos Non
erit sapiens vix tante vivebit nam futu
ra metuens mala considerat quam cito leta
labuntur Plus te gravare debet culpa
commissa quam qualibet pena afflicta et si re
murmurat caro infirma spiritus tamen deus
est promptus ad omnia ferenda Ita ergo dicas
Libenter domine portabo virgam tuam
per gratiam tuam et quicquid michi patiendum
est pro salute mea eterna Multo
enim melius ac levius est michi cum bonis ac e
lectis affligi quam postea cum malis et
non igne cruciari Esto igitur securus
iudex in propria causa ut deus tibi indul
geat universa mala commissa Dei enim
creatura es etiam cum peccas ideo ergo corri
pienti eius te humiliter submitte ut veniam con
sequaris et salutem Non salus iustorum a domino
et protector eorum in tempore tribulationis

In quibus consistit disciplina claustralis

Apprehendite disciplinam nequando irascatur dominus et pereatis de via iusta. Consistit autem disciplina claustral' in tribus principue scilicet ut silencium bene servet. Et ut divinum officium devote celebret. Et opus manuum impigre exerceat. Disciplinatus in claustro debet libenter esse. Cum fratribus propter communem disciplinam In choro ad psallendum In cella ad scribendum et legendum In refectorio ad sobrie comedendum et verbum dei audiendum. Et ut amplius proficiat et disciplinam ordinis fortius teneat. Duo bona prestat omnis regularis disciplina scilicet ut statuta diligenter servent et negligentes pro culpis suis corrigant. Item frater bene disciplinatus non verbosus et levis ubique nec oculis vagis sed ambulat in timore et facit opus suum cum diligentia ne aliquid ordinatum ab ordine faciat preterire. custodiens silencium et amans celle quietem. Frater communicat una debilitatem et que sibi commissa non sunt de ill'

taret / De q̄ nō debet sumēt sanc ꝯ q̄d
deo placet faīt cū alacritate / Si vide-
rit fr̄em errātē corripit eū ut fratrē
et trahit eū ad emēdatōez si pt̄ gratāter
corripiēs ⁊ amonēdēs. capit nō ē neg
ligēs ut dissolutꝰ ut morbꝰ ab v̄bis // No
Si vis scire disciplinā ind:sciplīa
to nā habeas societatē ne discas
levitates eiꝰ et filiꝰ et fias in ꝯfusione
ordinis tui Iūge te religioso morigerato
et deuoto frī ut ediffices sp̄ ī bono //
Ad tenēdā formā spūal' disciplīe paulꝰ
diligēt disciplīos suos exhortat̄ dicēs ¶
Queciq̄ sūt vera q̄cūq̄ pudica q̄cūq̄
iusta q̄cūq̄ sca q̄cūq̄ amabilia q̄cūq̄
bone fame si qua v̄tꝰ si qua laus dis
ciplinē h' cogitate q̄ et didicistis et acce
pistis et vidistis ⁊ audistis in q̄t a me
/ Ecce q̄i salliciꝰ fuit btūs paulꝰ p ob
seruatoē disciplīe et p̄ bono exēplo pos
teris relinq̄ndo ¶ Ita maximū meritū

sibi in celestibus cumulat quisquis disciplinam in
se et in aliis amat ¶ De diversis temptationi
bus et insidiis dyaboli resistendo

Vigilate quia adversarius vester dyabolus tamquam
leo rugiens circuit querens quem devoret cui
resistite fortes in fide ¶ Temptat enim dya
bolus religiosum per teterias et prave per delec
tationem morosam ut involveret et gratiam dei per
dat et ut suggestionibus pravis decipiat et
secum tandem trahat in eternam dampnationem ¶ prius
ut teneritate religiosi vivat ut statuta sua
frangat ut prelatis resistat et inobedientes
fiat et ut causam quod eos habeat vilem in iu
dicio coram eos accusat et si huiusmodi contagiis
decipiant celeste gloriam perdat ¶ Vigilandum
igitur omni tempore ne desides et inermes prius
dei sathanas inveniat quia ipse numquam dormit
Certate igitur et pugnate fortiter pro animabus
vestris ego dicit dominus ero vobiscum ¶ Obser
vate caute quales ymagines vobis ingerunt
sive de mundo sive de carne sint et claude
ostium cordis vestri ac signo crucis vos ar-

mate ne dyabolus qui temptans vos venit et
ad consensum peccati trahere. O religiosi amici
dei attendite a callidis et mortiferis dyaboli
inmissionibus ne moram in hiis faciatis sed mox
ut sentitis motus illicitos mentem vram avertite
dolete de malo vobis ingesto: et bona cogitacio
ne de deo et spirituali materia assumite et in compunctio
ne sancta vos exercete. His ergo humilis et te
ipsum despiciens quia nemine[m] dyabolus tantum timet
et refugit sicut seipsos inutiles et fragiles
homines agnoscentes et quicquid boni sapiunt et agunt non
industrie ipsorum sed divine gracie et nunc exterius
ascribant. Primo dyabolus temptat in choro ut cum
tedio psallas et ut parum advertas ad sensum
verborum. Reducunt fantasmata rerum exteriorum
que prius vidisti et audisti quatenus fructum oro
nis tollat. Temptat in refectorio et in cella
ut plus vel lautius comedas vel de aliquo de
fectu murmures. Temptat in cella ut pigre
labores et raro ores vel modicum legas
et cito inde exeas et fabulari queras ut verbum
illicitum proferas. Vigila in istis et consilibus temp

racionibus que sathane et eius astucias etiam que car-
nis et mundanas vexaciones tam in prosperis quam
in adversis fortis dimicare habeas si amicus
dei esse desideras. Ad hunc dico vigilate di-
tate fugite partes partes adverse vicit leo de
tribu iuda. Adiuva ihesu nazarene et suc-
currere. nos resistite orate corde et ore
genua flectite suspiria emittite ulu-
late manus elevate corda sursum ieiunate in-
clinaciones profundas facite deum laudate
ipsum invocate die ac nocte quia ab omni parte
instat vobis bellum et nil tutum sub celo.
Orate cum gemitu cordis in spiritu humilita-
tis nil grande nil laudabile de vobis
ipsis sencientes et sic eritis ipsum vincentes

**Oracio pro felici confirmacione in virtutibus**

Oro te domine pater sanctissime quia ore in uno
et probe sensi qui famulatum tibi
debitum ab omni creatura temporali vis
exhiberi et precipue in servis tuis spon-
taneum sincerum diligis et exquiris. Diri-
ge actus meos spontaneos in beneplacito

tuo et ad imperium eterne disposicionis tue re-
belles motus carnis mee reflecte ¶ Et
as et voluntates ex integro frange michi
contrarias ¶ Et ordina virtutes affecciones me-
as ut malas penitus abhorream respuam bonas
fortiter teneam puras diligam te sine corpo-
rea ymaginacione contemplari discam ¶ Sit tem-
pora vires meas et operaciones exterius ut non
totum inhieam infimis sed semper potens sim
me convertere ad intima et sine gravi tar-
dacione ascendam ad celestia ¶ Sit mee con-
servacio in eternorum desiderio in amore
semper bonorum in fruicione celestium ut tu do-
mine deus ampliorem inde habeas honorem
et ego salubriorem profectum suscipiam ¶ No-
n veniat ex tua visitacione pes superbie ut
me vexet pestis vane glorie ¶ Non me
sinas sathane decipi illusione neque falsa-
rum dulcedine nec privata devocione extra
caritate recedere neque inmoderata frangi ex-
citacione ¶ Sed da michi cauta tua discrecione
agere sine solerti consilio nil pretendere

cum timore et reverentia maiestatis tue in
aspectu tuo munde ac libere sine omni passione
et corruptibilium rerum affectione intendere ¶
Da humilem et quietum spiritum possidere effusum et
immoderatum nunquam esse nulli quoque creature
vicioso affectu inherere sed tibi soli cor me-
um mundum et tranquillum conservare ut
semper ad celum mente erectus et tibi deo
meo sentiente intentus a nulla re visibi-
li capiar ¶ Sed verus mundi contemptor per-
maneam ¶ Sic exteriora pro loco et tempo-
re conveniet perficere ut nullum eternorum
bonis meis sint detrimentum. Sed labor actio
pro te assumpta ad liberius postmodum va-
candum iuvamen michi prestet et durantem
¶ Nunc etiam quod ego exterius aut quicquid intus
intelligere possum. Da michi simpliciter et pu-
re pro amore nominis tui honore et bene-
placentionis voluntatis tue amore perfecto
meipsum tibi in omni re desiderabili aut
nature gratia prompte resignare patienter-
que presentis vite sarcinam quoadusque misere-

et mee vocacionis tu veniat proferre · Corpus
quoque et animam et creatori meo fideliter commen-
dare. Memento mei deus in hora ex-
treme necessitatis et fac misericordiam
in spiritu tuo qui non in meritis suis sed in
tua misericordia et pietate confidit.

Exemplum pulcrum et valde notabile

De mane debes notare duo vel tria
vicia de maioribus et frequencioribus in
vicijs tuis et aggredi specialiter cer-
tamine contra illa vincenda. Et debes cogi-
tare si umquam contra illud vel istud audivisti
aliquod remedium vel legisti. et hoc assume
tibi pro adiutorio vincendi et te consolan-
do ad fortitudinem resistendi contra te co-
gitando · numquid ego sum homo sicut ille vel il-
le vel ille et deus erit mihi tam propicius adiu-
tor sicut sibi. Si ergo ille vicit sic pas-
siones suas quod non magis decerit quam illi ·

Item et in istis duobus cotidie te
exercere scilicet quod memoria tua semper sit oc-
cupata sacra scriptura et mens erecta et intenta.

amori dei et proximi et illo operari si posse

¶ Item exerce te in cogitationibus bonis et cogitationibus ut sic per gratiam dei acquiras tibi usum cogitandi bona sicut consuetus es cogitare mala, vana et inutilia quia sicut amor amore vincitur sic consuetudo consuetudine superatur.

¶ Item prius ut exercitia tua dicas et ubique te exerce in passione domini ponendo sibi vitam et mores eius tamquam speculum et in quo speculeris et videas quomodo tu mores eius et mores tui et passiones eius tu tuis passionibus concordat et conveniat aut in aliquo aut in nimio

¶ Item scire debes quod quicumque facere cavere desideras aut quicumque facis caute inspice ut illud fiat pure propter deum et non affectes in illa nisi honorem dei et edificationem proximi quia quotiens aliquid inordinate extra deum concupiscis totiens a deo fornicaris. Notate bene cetera

De exercitiis boni religiosi

Vita boni religiosi omnibus virtutibus

polle debet ut sit talis intus qualis videtur
hominibus exterius ¶ Et multo plus debet esse intus
quam quod cernitur foris quia inspector noster est deus
quem summopere revereri debemus ubicumque fueri
mus et tamquam angeli in conspectu eius mundi in
cedere ¶ Omni die renovare debemus propositum
nostrum et ad fervorem nos excitare qua
si hodie primum ad conversionem venissemus
atque dicere ¶ Adiuva me domine deus in
bono proposito et sancto servitio tuo et da mi
chi hodie perfecte incipere quia nichil
est quod hactenus feci ¶ Secundum proposi
tum nostrum cursus profectus nostri et multa
diligentia opus est bene proficere volenti quod
si fortiter proponens sepe deficit quid ille qui
raro aut minus fixe aliquid proponit ¶ Variis
tamen modis contingit desertio propositi nostri
et levis omissio exercitiorum vix sine ali
quo dispendio transit ¶ Iustorum proposi
tum in gratia dei potius quam in propria sapientia
pendet in quo et semper confidunt quicquid arripiunt

¶ Nam ho(mo) p(ro)ponit s(ed) de(us) disponit n(ec) e(st) in
ho(min)e via ei(us) ¶ Si pietatis causa a(ut) fr(ater)-
ne vtilitatis p(ro)posito quandoq(ue) (con)suetu(m) omitti-
tur exerciciu(m) facile p(ost)ea poterit recuperari ¶
Si a(utem) tedio a(n)i(m)i aut negligencia faciliter
relinquit(ur) satis culpabile est et nociuu(m) sen-
cietur ¶ Conem(ur) q(uan)tu(m) possum(us) adhuc le-
uit(er) deficim(us) i(n) m(u)ltis s(ed) t(ame)n aliq(ui)d c(er)tu(m) p(ro)po-
nendu(m) est et illa p(re)cipue q(ue) amplius no(s) impe-
diu(n)t ¶ Exteriora n(ost)ra (et) interiora p(ar)it(er) nobis
scrutanda sunt (et) ordinanda q(ui)a vtraq(ue) ex-
pediunt ad p(ro)fectu(m) ¶ Si no(n) co(n)tinue no(n)
valeas colligere saltem interdu(m) et ad
minus s(eme)l in die mane videlicet a(ut) vespe(re)
¶ Mane p(ro)pone vespe(re) discute mores
tuos s(cilicet) qualis hodie fuisti in verbo ope(re)
et cogitac(i)o(n)e q(ui)a in hijs forsita(n) sepius of-
fendisti (et) p(ro)ximu(m) Accinge te sicut viru(m) (con)tra
dyabolicas nequicias ¶ Frena gula(m) et o(mn)e(m)
carnis inclinac(i)o(n)e(m) facili(us) frenabis si eam
sis gula(m) bu(m) refrenare te mala(m) bestia(m) su-
pasti ¶ Nu(n)q(uam) sis ex toto ociosus s(ed) aut

legēs a scribēs a oras a meditās a aliqͥ vti 22
litatis pro qͥ laboras Corporalia tn̄ exe
rcitia sūt discreta agenda ut ab9 eq̄lr as
sumenda q̄ gn̄a nō sūt nō sūt foris osten
denda Sed illa in secreto tuis exercent²
que sūt p̄uata Caueas tn̄ ne piger sis
ad gn̄a et ad singularia p̄mptior s; exple
tis integre et fidelr debitis et iunctis
si iā ultra vacat redde te tibi p̄ut de
uotio tua desiderant nō possunt oēs h̄re
vnū exercitiū s; aliud isti Aliud illi ma
gis deseruit Etiā p̄ t̄pis

Epylogus david carthusiensis. Incipiunt de exteriori homine. Esto deo et alicui quam deuotus et cor tuum quantum tu potes compara in ipso. Esto prelatis tuis humiliter obediens nec in corde contra eos ullo modo quam eos habeas nec spernas eos nec iudices nec murmures de eis. Esto patiens cum fratribus et parcens ad verba dura et ad reprehensiones non excusa de te. Fratrem facile iudicare aliquem nec sis suspiciosus. Nota bene de infirmis

Esto obsequiosus et maxime infirmis et in humilibus obsequiis. Despicere viciant et frangunt oram. Nota de choro

Esto in choro disciplinatus et intentus deo in victu discretus et modestus in hiis que corporis necessitas requirit. Nota de cella

Esto in cella libenter fuge verba noxia et ociosa. Plane maturo et sonide loquere paucis verbis et modeste ride et sis bene rarum valde. Nulli detrahas nec libenter audias detrahere aliquem. Odium contra nullum teneas. Non sis elatus in verbis et in moribus. Omnem superfluitatem repudia paupertatem sanctam ama. Omnes honores seculi nichil estima operantes

afflictis castus sis in omnibus. Secundum regulares
Epylogus de modo vivendi secundum regulares
Exurgunt igitur recolligendo devote
vigilanter et alacriter surgas. ¶
Ad matutinas dicendas cum preparas me-
ditaciones quas de facili continuare possis
et te extensis affectuose dicas horas tuas
¶ Post matutinas resigna te deo tuo et tuo
vicario dei priori et fratribus tuis et sit
firmum propositum te emendandi. ¶ Deinde aliquid
de sacra scriptura legas et si placet aliquid
scribas. ¶ In omnibus horis et orationibus esto af-
fectuosus et devotus simul et iocundus ¶
Post primas ad cellam redeas et quod tibi
iniunctum est facias. ¶ Infra laborem semper aliqua
bona ruminas et affectus humilitatis obe-
diencie castitatis paciencie desiderii mortis dilectionis
dei et proximi retineas quia virtutum forma
et sepe cor in oratione ad deum et ad sanctos eius
eleva. ¶ Multum enim placet deo sanctissimum
laboris corporalis cum spiritu contricionis et
devotionis. ¶ In loquendo sis parcus promptus
levis non clamorosus sed benignus affa-

bilis pro° dum non senciunt nec multiloquus
sed dethens alium nisi et nichil nisi ex
quo modo loquens non vanus vel dissolutus
in verbis aut moribus signis vel gestis ¶
Omni custodia custodies cor et lingua
cor a pravis cogitationibus lingua a no-
civis verbis ¶ De mensa regimine
In missa et in omni divino officio sis af-
fectuosus discas et assuescas etiam
cogitare in omnibus operibus tuis ut leccio
occurrat tibi in quo te male habuisti et
quomodo te in eis secundum voluntatem dei te habe-
re debes et omnes actus tuos sicut devo-
ta premeditatione et brevem oratione quo te
deceat hic in eodem tempore
In prandio sis sobrius et ad lectionem
affectuosus ¶ Post prandium vel nonam re-
nova propositum tuum et sic intra cum hostibus
tuis iterum bellum statim quod cicius poteris
ad cellam redeundo et tibi ex obediencia iniun-
ctum est peragendo ¶ In labore etiam cogita
quomodo ibi per tres virtutes principaliter
operaris scilicet per obedienciam et per amorem dei et

p illu laborē pri celesti placē possis p
illu laborē te i pina affligēdo ⁊ viciu fugie
do et carnales cogitacōes fugiēdo reprime
do ⁊ sctās cogitacōes acquirēdo // # caritate
etiā xpi ut s qi bono p illu labore sut
ctās ut habeas unde tribuas necessitate
pacietib9 // Itē ad cplacēdo deo
Sepissie debes extito corde et affcu et
ad mīn9 i hora sel si recordari possis
voluntati diue tua valutate resignare
plenarie et cogitare qi acceptius hora
illa dūo bñplacito facē potes et hoc
ulacter facē et sepe dño dicere Orō
Clemētissie pr ego totus tuus sum i
aia ⁊ i corpe ⁊ tu teipm michi totu
dedisti ⁊ oia mea tua sut dona et pt
te solū nichil aliud desidero In oibus
⁊ p oia tua bñplacēs voluntas fiat in
me et pdut me cītoci9 ad te / Equādo
tibi psentabor et qn te ut es ctēplabor
et psēc te amabo Equādo laudabo
te cū angelis et clamabo Te decet
laus ⁊ gla p infinita scula ¶ Et assu

est: sepe orare hos versus Ecclesiastici de
lingua et paupertate :·: Vides qui tu labore et do
lore consideras ut p[ro]pter gressus meos in se
mitis suis etc. ¶ Ad te leuaui animam meam etc.
et que sequuntur. **Ad humiliandum te exercitium**

Precipue debes te in omnibus cogitationibus
et exercitiis tuis sub deo et sub omnibus
hominibus humiliare te peiorem et maxime penis
dignum et plenum viciis deo ingratum et aliis
malis plurimus infectum sicut in veritate es
reputare. Et gloriam et honorem hominum qui soli
deo debetur non sapere. **De pacientia**

¶ In aduersis etiam et contrariis non studeas
paciens esse immo talia debes appetere
propter conformitatem crucis ihesu et propter peccata
delenda et penas purgatorii euadendas.

¶ Viliora etiam indumenta et utensilia
et in omnibus paupertate tanquam veste sponsi
christi omni diligencia imitaris induere et sis
tonsus in paupertate ut si omnia tua cla-
ment regnum tuum non esse de hoc in
mundo et quod non es ibi ubi debes esse

ß ī exilio et carcere   de custodia celle

In cella debes esse liber solus et ī ca
carcere in paradyso celestis carcere ī cubiculo re
gni carcere ī collocutorum spūs sti̅ carcere ad
visitatorum scōꝝ angeloꝝ gaudet intrare
et ī ea commorari q2 ī ea seruus dei fami
liarit' sepe loquitur cū deo suo Cum in cella tu i
nunquam debes ociosus sedere ß aut orare aut
legere aut in bonis exercicijs meditatōnum
contemplatōis aut ope manuū contimie te ex
ercere ut angelus sco̅ anthonio demonstrauit
et p h° consolatoēz ī deū acquire Ho. bin.
Item colloquia vana et hūanas consola
coēs fastidire et q oīs gl̄a filie regis
ab intꝰ sit experimentali sentire Seq̄ ppz
Omnia exīa tua īteriora et exteriora
nitaris ordinare ßm mores & doctrina dm̄
ni ihū xp̄i prout habe ī vita xp̄i ihū &
speculo mōrhoꝝ Et debes te modeste
et discrete habere ut vna die sit īportune
ut alio die oportet gesse Et sedm̄ vali
tudīs tue mensurā meditatōibꝰ sctīs & ora
coībꝰ & solitudini & opi corpali et alijs

excercitiis firmus vel remissius ibi est nec 26
sumina presumpcione in illis constituere Sed quia
per debilitatem corporis vel capitis in illis
minus valueris hoc per humile tue continue
cum fratribus recognicionem recompensare et humi
versu vel consilium reiterare Imperfectum
meum viderunt oculi tui etc. Non sape plus quam non oportet
**A**nte omnia non debes sape plus quam oportet
sape neque in sensu tuo habundare vel pertinax
esse sed secundum voluntatem et sensum tuum prompte
priori et fratribus plurimum in omnibus
et tempore et eorum consilia tamquam spiritus
sanctus per eos loquitur sine omni hesitacione sequere
et hoc tibi magnum lucrum estimare si non
tua sed alienius voluntate mereris adimplere
et hoc summam tristiciam sentire si inveneris
te propriam voluntatem fecisse Omnibus te in
te affabilem compassivum officiosum mitius
exhibere salva tamen humili verecundia undo-
nes et reverencia dissolucione semper ex
exclusa Cum omnia necessitates aliorum sicut
proprias sentire et compati et consilio etiam

auxilio quantum poteris studeas subvenire et
consilii sic eis ab aliis fieri desiderare. Paciencia

¶ Importunitates et defectus aliorum et incapa
ciones et inordinaciones sive perturbaciones et in
dignaciones ipsorum non solum paciens sed et li
benter et gaudenter tamquam a deo et instinctu
spiritus sancti contingunt sufferre tempore conhumilia
re sine fictione seu superbia nec excusacione
te ipsum dare et sentire te aliud non pro
meruisse seu dignum fore et sic ad con
formitatem ihesu in eo tunc portare et
tua humili paciencia exemplo ihesu aliorum animosita
tem stude superare sed a priore et a superio
ribus fratribus veniam petere De occupacionibus

¶ In hiis et in aliis huiusmodi exerciciis sanctarum
meditacionum et virtutum tempore quo intellectu fu
eris te occupabis. et sic iugum domini quam
suave et dulce fuit et onus eius leve ex
perimentali sencies Modo ad Christum fuge

¶ Fessus et fatigatus ex opere cum dulcissimo
ihesu ex itinere fatigato super puteum humi
litatis et obiter sedere et spe future re-

annunciationis fit tua et consollare atque diuine consolationis et sapientie quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam etc. 27

Precipue debes adiutare omnia exercicia corporalia et spiritualia esse et fieri ad acquirendum cordis puritatem et ad contempnendum visibilia et terrena et inherendum deo et celestia desideranda principaliter esse exercenda et prout ad illa adminiculant sicut vel remissius eis est inherendum post signum vesporum

Post istud signum ad vesperas factum fuerit ut supra dictum est aliquid boni studere vel meditare et in vesperis iterum affectus cordis ad deum eleva ¶ post vesperas iterum operibus iunctis insiste ¶ post cenam quod placuit agere vel cum fratribus loquendo vel negocia expediendo vel aliquid scribendo vel studendo aut orando vel meditando sit tibi post cenam usque ad completorium ¶ post completorium ad tollendam festinanter et quid vel peccasti defecisti vel profecisti in virtutibus et bonis affectibus examina ¶ Copia die pariter sed in die

p⁹ cōpletorium vel alio tpe diei pñtē ut ex
cap tollacōe possis deprehēdē q̄ v̄ⁿ pfits
ī uirtutib⁹ ā defits legas speculū mōcho
rū et speculū bernardi scdm̄ q̄ uos actu
tuos potes ordīare

Incipit speculū bnardi abbatis

Si quis emēdatoris uite desiderio tactus
cogitatōnū locucōnū opacōnū suarum
sollicitus explorator uniuersos excessus suos
corrigere uult in paucis pagine lcōne assidu
a meditacōe tāq̄ in speculo interioris
hōis sui faciē cōtēplet. Ad matutinas
Iste primus igitur ex q̄ surgit ad ui
gilias uite sue tps p momēta dz mōch⁹
cōputare et uidere ut bonū sp faciat
et malū caveat In oī ope suo sp di
cat sibipsi si modo moriturus esses facē
res istud Ad psalmodiā sp cor habe
at nisi ad aliqd sublimi⁹ rapiat Et
et omī q̄ ibi dicit nīs ad unā lr̄ am
se pro cō nouit debitorē vel dicēdi ī
thoro suo vel audiēdi ī alio Ad mī
ualla debet se dare ad orōem vel ne

tessitati corporis provide Ita tn ut vades
sibi dici sit nonit Sim su sardn C Non
est at spualis ppositi detinctu si togat
ifurmitas rigoris pstrm aliq tulu i elax
are C Nota q tpe lctois orare potit
q si ad legedu accedat no qrat sciam
s3 saporem Est eu sat scripta puteus ia
cob ex q hauriuntur aq que i orone
fundit C Et sic oratio o ad oratom
n e eudu s3 i ipa lcone cotemplari po
terit et orare C In missa
Diuersis altarib si sacerdos e tanq vn9
ex suimis angelis in spu totus assistat
ibi ministri tamq dno angelus mi
trat C Cu aliis vat ad labore ubi co
sidet no q agat s3 ad q venit C Cessa
te manu spu laboret vel orado vel me
ditando qtimus i ipo labore idipm faci
teneat. In mensa
Ad mesa no solu fauces siuriat ciba
s3 et aures esuriat verbu dei C Illa
eni tota debet madncare sed sic cor

occupet² ad verbū dei ut solū fauces suat tibū carnis ¶ et hoc at plimu gaudeat si ei viliora q̄ aliis apponat ¶ Illa rene ra feliciores sūt q̄ in paupertate sustinenda fuerit aio fortiores ¶ In g̃tiis exsolue dis pro duob⁹ se noverit supplicandū vel pro parētis s cor quor eleosinis sustētat² n̄ pro semetipo ¶ Ad colloqū

Si vocat² ad colloqū s̄m regulā leni ter et sine risu et pauca v̄ba r̄ōna bilia loq̄t² et anteq̄ ea p̄ferat bis ad lime veniat q̄ semel ad lingua ¶

Si cū secularib⁹ loq̄ndū est tū max ime adhibeat custodia ori suo ut nichil ōio proferat q̄d nō edificet audientem

Sic ergo cautus se habeat ut nemo du bitet qui eū viderit q̄n v̄e sit monach⁹

Post cōpletoriū singulis dieb⁹ cap̄m sibi teneat et cōuocatis cogitacōib⁹ suis ponat cū eis r̄ōne diligēter co gitans q̄ ipo die cogitacōe locucōe vl' ope deliq̄rit publice vel p̄uati ¶ Et

p singulas noctes lectu suu lauas h° e singulis pctis lacrimis z dolore purifica tis diliget de singulis cputet C In cos tino publice de aptis C de occultis vero facturus cofessione C Que ut pfca sit i tria dz habere s ut sit voluntaria inte gra et nuda C Voluntaria s pria delibera tone z pposito C Nuda ne pctum suu pdi tet sic sodoma et gomorra s puta et simplici intecone se excuset C Nuda ut in de put cōmisit afitatur pctum suu

In capto que publice offendit mai feste zuelet et tamq assistes indici i oibus se ibi habeat loqt uel respon deat uel proclamet C Clamor eius extri9 et inti9 oio caritatis puctus a neiue q lenique minus accipiat C Nemine ha beat familiare C In oibus fugiat singu laritatis nota uel admiratois loques nichil dicat unde ul'ra eruditus uul tu ue religiosus possit putari qd i terrogata paucis rndeat verbis C

Ite si de scripturis si de moribus agatur
amte parcet no lingua ¶ Cu loquitur non
studeat eloquentie si sermo sit pocius ru-
sticanus quam urbanus ¶ In omnibus agendis
no studeat curialis videri // Fuge hoies
Salua honestate fugiat oes homines
i ptate positos maxime prelatos ¶ Vi-
tet roes labores lectoes et ceteras ob-
seruantias ¶ In quibus no sit vitula effra-
yim docta diligere trituram t ad hunc modum
no consuetudine si deuotione habeat // Oratio
Orationes speciales primo loco habeat ne si-
bi blandiatur de priuatis orationibus suis
que i suo loco et habende sunt cum i pceteris
orationibus desidiosus et negligens fuerit
¶ Sit autem familiaritas inter ... hoies
mixto magis ... ¶ Sit facies eius cum ce-
teris ... no dissimilis hoc est no nimia
grauitate contracta no leuitate dissolu-
ta si quadam mediocritate bona regatur
ut de sancto martino legitur Facie eius no
fuscauit meror nec leuigauit risus
¶ Erit prudens ... thesaurum summum

sollicite cōseruātis more moysi cornutus
velare faciē et quodā risu qui tn̄ modes
tus sit mīore gloria et mētis ȝ̄uitate
C Conparanda ē dictis misticis dici pfite
ut ex eoꝝ collatōe sui dephendē possit
defectū C Qui oī actu uel cogitatu suo sibi
deū adesse memoret et oē tpr quo de ip
so nō cogitat pdidisse se ȝputet Nō
C Sit morhꝰ qꝛ melchisedech sine pa
tre sine matre sine genealogia nec pa
trē sibi noret sup t̄ra ymo nō se ex
istimet qꝛ ipe et deꝰ solus sit Note
C Tedio affectꝰ ȝponat se meditādo
sup petra in q lauatur mortuū et cogi
te apud se quo tractet vsu sepelie
di nūc inteigū nūc i facie uel sinit
quō intret caput cadāt brachia rige
ant crura tibie lateāt quō induātur
cōsuāt quō deferāt humādi cōponāt
i tumulo quō puluē cōtegāt et sepi
tue obliuioni tradāt ꝛc̄ aūc i nō
quō vorētur a vmbꝰ qꝛ facꝰ putrefac
tꝰ ȝsumāt Summa pħia sit i meditatō

+ mortis assidua· hāc ubiūqȝ fueris et q°
nīqȝ p̄cepis tenū porta et ictum no pib

Incipit breuis amonicio spiritualis exercicii

Ab exterioribus procedit. Exercitium ad interiora ab inferioribus ad superiora a corporalibus ad spiritualia. Paulatim proficit homo et homo per cotidiana exercitia. Et licet primo initia sint grauia tamen in consuetudinem ducta fiunt leuia et sapida. Tria sunt omni religioso necessaria sine quibus non potest secundum statum in bona vita. Hec sunt oracio lectio operacio. In istis omni die se exercere debet et semper in aliquo honesto occupari. De oracione

Oracio illuminat oracio purgat. Oracio consolatur oracio letificat oracio impetrat feruorem oracio alleuiat laborem. Oracio nutrit deuocionem prebet fiduciam expellit pigriciam fugat demonem vincit temptacionem.

Non pigeat te orare si vis a viciis liberari. Oracio semper est necessaria sicut et gracia sine qua viuere spiritualiter non possumus.

Orare debemus pro gracia quia gracia est qua tantum indigemus. Melius est orare quam legere. Et in tempore suo utrumque est agendum.

¶ De ōne · De lcōe

Lectō debet eē qⁱ oro et aliqñ legis pce
dat oro ¶ Lectō fugat ignorācia mēz eru
dit dubia soluit errores corrigit bonos
mores istruit facit cognoscē vicia hor
tatur ad virtutes excitat ad feruorē īmit
tiorē recolligit mētē recreat fastidiosū
su aīm · Et q2 nō potes cōtinue orare
uel legē debes aliqd utile exti9 opari
in qua opacōe oro pceat oro inuiat
oro totū finiat ¶ De opacōe

Opari manib9 bonū ē corpi deseruit
spūi edificatō ē pximi et repacō ē sensu
uū ¶ Et si interdū pigri sum9 tn̄ pse
uerādo vicim9 ¶ Oq̄ deuoti fuerūt sancti
q̄ sine intermissiōe orabāt q̄ studiosi q2 nū
q̄ sac lcōe saciari potuerūt · Oq̄ feruētes
q̄ fragi laborib9 nō valuerūt ¶ Cum pp
ter deū sibi aliq̄ violēcia facit deus sibi
grām maiorē q̄ habuit et cito ī virū p
fectū imutabi ¶ Consuetudo mala p bo
na cōsuetudiē et bona cōsuetudo tādē
ī naturā vertit ut qd p° fuit difficile

postea videatur leue ac facile ¶ Hec opiniones
explicit ¶ Item de choro

Ista tria oratio lectio operatio occurrunt
nobis facienda in choro quia ibi precipue fre-
quentatur oratio in psalmis ymnis et collectis
¶ Ubi etiam lectio fit recitatur in matutinis in epis-
tulis et ewangeliis nec unquam ibi deest pro
fratrum erudicione si fuerit diligens adtencio
¶ Ibi loquitur ihesus nobiscum cum cantatur salus
populi ego sum ¶ Et iterum nos loquimur cum ihesu
cum dicimus spes mea domine a iuventute mea
adiutor in oportunitatibus in tribulatione ¶ Ibi est
operatio bona et perfecta cum corpore stamus et ore
cantamus ¶ Non est plus nec fructuosus
labor die noctuque chorum frequentare ¶
Non est etiam ociosus qui devote orat
ymmo maximus labor ad orationem se dare cum o-
rare non libet ¶ Non est ociosus qui scripturas
legit aut legere audit aut de eis meditatur
et ruminat ¶ Fit homini chorus paradysus si in-
venit delectari in omnibus divinis scripturis Matutinis
¶ Cum media nocte stati ut suscitaty

fueris surge alacr̃ et p̃para te ac tuū ad iu-
bilādū ad psallēdū dn̄o ĩ letitiā et exulta-
C Qui nō habes deuocōem ĩ thoro psallo
cano aīo et expecta graām dn̄i de celo [S]epe
pe dat dn̄s ĩ fine q̄ aū iuste denegauit
wlt q̄ laborem⁹ wlt q̄ pacient expecem⁹
wlt q̄ grati nob̄ sit et magnū qd̄ dare
disposuit wlt ut cognoscamus veraciter
q̄ a nobis nichil boni habem⁹ s̄ totum
de sua grā ⁊ mīa nobis ꝯstat C Oreim⁹
ergo cātem⁹ et laudem⁹ dn̄m deū nr̄m
qui fecit nos q̄ nichil iocūdi⁹ q̄ deū cor-
de et ore laudare C Longe sit sopnolēcia
et pigricia ubi ĩ ꝯspectu angeloꝝ et coraz
oculis maiestatis dei stam⁹ C p⁹ matuti'
Mutis matutis offer teipm̄ [nas]
deo in sacrificiū laudis p̃cetue ut in suo no
minis laude ⁊ amore tota die et nocte te
dignetur cōseruare [H]oc eīn p̃ncipale
opus nr̄m ēe debet deū ꝑ laudare et o-
mia opa nr̄a exteriora p̃ua et magna ad
suū honorē p̃uro et integro corde age-
C Uita angelica ē thoꝝ cū deuocōe et

reuerentiam frequentare Quia ibi plures deuoti visiones angelicas habuerunt sepius in spiritu rapti sunt frequenter illuminati dulciter consolati et fortiter accensi sunt P[us]

Finitis primis vel tercijs Prima hora a.[?] studeas te continere a verbis multis et euagacionibus sed quanto celerius potes cellam pete et aliquid boni exterius propone quod tibi per totam diem deseruiat C Constitue firmiter quod hodie euelis te custodire in omnibus moribus et sensibus tuis In habere sit pruditas oculos non curiosos C Planum et vtilia verba C Preterea maturitatem et incessum humilem et in omnibus moribus et statu nichil agere aut pretendere quod eciam quod offendat aspectum C Vbicumque vnde fuerit te esse omnibus priuatis premissis studeas tempestiue venire C Nec assuescas malum vsum posterior sepius veniendo C Nichil estima quod facis si non prius feceris quod debes C Esto igitur vbicumque cum primis illatis et paratus in omni loco et tempore ad hoc deputatis C Cora sit semper pius et priuatis C Alteris potius quam propria studeas facere bo

lutate et eris omnibus dilectus tam deo quam fratribus ¶ Claustra et huiusmodi reclusi habeat ostium semper clausum ... late ... quam ... ¶ Libet sis in cella si non potes tege os et fuge homines ... potes tace et ... te sic fecit ille sanctus arsenius ¶ De exitu ad laborem
Antequam exeas et postquam intraveris cellam breve habeas oracionem ¶ Noli cor tuum effundere ad exteriora sed disce manibus operari et corde orare ¶ Nemo stans presentis est ut una dicatur quantum ... et devocio ista sed cotidiano exercitio et diligenti proposito efficitur homo devotus et internus ¶ De obediencia et huiusmodi ... racione
Quod tibi semel iniungitur sic studeas adimplere ut non sit opus secundo ¶ Quod tibi pro bono dicitur pro bono accipe et eris semper inde melior ¶ Non queras excusaciones in defectibus sed humiliacionem cum emendacione ... Si vis semper ... et amari humilia te et tacite sustines ¶ Nota quod virtutes semper letificant et passiones inestimabili...

generat ¶ Sanctam scripturam dilige libenter in corde tuo lege et aliquid inde excerpe ¶ Disce devote meditari et cum gemitu cordis orare et mentem ad deum elevare ¶ Ergo quod omnia creatura

Omnia creatura ad hoc dirigenda sunt ut passiones vincantur ut propria voluntas mortificetur ut mundus contempnatur et deus diligatur ut caro refrenetur et spiritus ad celestia elevetur ut omnibus affectibus mitigatis puritas cordis et tranquilla mens possideatur ¶ Modicum laborabis et magnam requiem invenies ¶ Breve est tempus peregrinationis nostre sed premium nostrum erit gaudium sine fine ¶ Multi maiora tollerant pro mundo quam nos pro deo ¶ Multi duriora patiuntur pro inferno quam nos pro celesti regno

De refugio ad deum semper habendo

Viriliter age et confortetur cor tuum dominus erit tecum in omni tempore et loco ¶ Munere illum et invenies clama ne cesses si moram fecerit expecta eum et non morabitur ¶ Oratio ¶ Dic ad eum ¶ Precor domine et noli tardare domine ad adiuvandum me fes

stma ❡ Adiuua me ihu bone et salua eciam
aiam meam. Seruus tuus sum ego da michi
auxilium gre et bonum michi tecum erit. Dne dig
neris esse meum et ego libenter volo esse tu
um ❡ Dne ppter te incepi ppter te mundum
reliqui ppter te libenter volo pati temptacio
nes ppter te suscepi labores istos ppter
te morior tota die ❡ Ppter te estimatus sum sic
stultus et inutilis homo ppter te arguor et
corrigor ppter te surgo et sedeo ppter te ie
iuno et vigilo ppter te laboro et scribo ppter
te cellam custodio et taceo ppter te ora et sus
tineo quia tu bonus dignus es et largus ad re
retribuendum michi in tempore tibi placito ❡
❡ Dne suscipe seruum tuum in bonum et non
timebo quid faciat michi homo ❡ Dne ihu es
to refugium meum et unicum solacium meum
❡ Esto tu spiritualis amicus et dns meus quia
oes amici mei me reliquerunt ❡ Esto
tu spes mea quia vana spes in hoibus
❡ Esto tu gaudium meum et leticia cor
dis mei quia oe gaudium mundi totum vanum
❡ Esto tu dux meus et notus meus

z sonus meus ē mā qua absq̄ hoīes ti
to desinet z auferetur a me In te tota
cō mea In te cōsolatō mea i te tō fidu
tia mea ¶ Sis tu salus mea z honor
meus amor me z dulcedo mea ¶ Da m̄
amare crucē tuā et imitari vestigia s
passionis tue ¶ Scribe vulnera tua in
corde meo et da michi ex desiderio susti
nere i\[m\]ꝑperia z iniurias vndeq̄z illat=
as et tibi cōfigurari in vita et in mor=
te Tu michi viue sis z mori pro te lucꝝ
magnū videat ¶ De meditatōe passionis
Multa bona ꝯfert passio ¶ Xp̄i
xp̄i sreq̄t cogitata Et quandoq̄z ali
qͥ aduersitatis vel grauitatis ex vl̄ in
tra occurrit hōi spūali ē recurrendū
ad passionē xp̄i et pēsandū q̄ta dn̄s
sustinuit pro nobis indignus ꝑctoribus
et in hoc debem⁹ cōsolari q2 dat nob
de calice suo bibē et vult qͥ discamus
in nobis suā passionē ꝑfecte sentire
¶ Modicū ꝯfert penas xp̄i cogitare

nisi ipo velit filia liber tollerare debem9
etiā pensare qnta passi st tormeta pro
noie xpi sci et etiā dei ¶ De virili qfidencia

Igit abiecto tiore servili induere spu
fervoris et dilcois ¶ Accipe fortitu
dinē et induere armatura dei ut possis
resiste i die malo ¶ Confide fili et noli ti
mere qr tecū sū dicit dns ut eruā te
Confortare et esto robustq qr plures no
biscū sūt q cotra nos ¶ Ego nq dns an
te ibo et pugnabo pro te ero qr tecū ad
quācūqz pixeris Pone ergo totā spem tu
am in dno et noli ee pusillanis corde s
cōstans et viril ad oia ¶ De custodia celle

Sit tibi cella paradysus chor9 celū lcō
frat' cibus ¶ Sit tibi silenciū amicus
labor sanus oro auxiliari9 ¶ In choro sis
stabilis et quietq tibi soli et deo maxie
intētq ¶ In cella aut leges aut oras aut op
perās incmaris ¶ Ad loca ubi multi conve
niūt et loquit nō trāseas Tene te so
litariū et fennes bonū ¶ In labore et co
muni societate raro aut parz loqris Ra

vn egrede foras et si euocat⁹ fueris cito
reuertaris vbicunqz ee debes sine mora
venias C Humiles et compositos mores ha
beas et oes sensus tuos sub disciplina
custodias C Disce te pro deo pati in dm
nitate et grauitate · no sis importun⁹ s
oia fac cu tranquillitate cu pacia et humi
litate oes virtutes aduersantes C Humiliter
age et conforte cor tuu et fugiet inimic⁹
C de contemptu consolationu terrenaru
Beatus q no habet consolacoez in terra
btus q despicit oez requie carnalem p
xpo btus qui se pati sit cu a deo et ab
hoib⁹ derelictus fuit C Beatus qui ordina
cione exspectat et oia de manu ei⁹ accipit
Disce sine huano solacio viuere etia cu copi
a assit consolatoru fragile et indurabile
e solatiu i hoib⁹ confide q nimis de coru
presentia gaudere vel de absencia contristari
C Noler cu in dm hic eris nec illi etia diu
tecu pmanebut C Cito grata obliuioni fiet
Et io tanqz inchilu oes res mundi i cor
tenscat C Sit locus tuus pprius reg⁹

dei et mansio celestis ubi christus est in dextera
dei patris ¶ Et nulla terra nulla patria
nulla civitas tibi placeat aut alliciat ad-
videndum sed tantum celestis habitacio secundum
ubi sunt novem ordines angelorum laudantes
deum in secula seculorum amen

¶ Incipit tractatulus bonaventure de or-
dinacione vite valde nobilis Extractum bonaventure

Quicumque es qui per fide spem et caritatem
Quis ad salute perhenne vite habes te
studio triplici manu aptare videlicet ora-
cionis devote conversacionis honeste et con-
fessionis satisfactorie secundum Michee Iu-
dicabo tibi o homo quod sit bonum et quod deus
requirat a te Utique facere iudicium ventant
confitendo et diligere misericordiam sperare et mansuete
in aliis conversando et sollicitum ambulare
cum deo ¶ Ut igitur oracionibus insistendo de oracione

Primo autem ora quia nichil boni possumus
per nos. orandus est deus iuxta illud Ma-
thei primum querite regnum dei ¶ Hec autem
oracio offerenda est deo dupliciter scilicet vocali

ter et mentalis scdm duplicem hois ptem iux illud pphetam ¶ Cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum Et ad apostolum ¶ Cantantes et psallentes in cordibus vris ¶ Hec autem oro vocalis offerenda e deo distincte ne verba confundantur ¶ Attente ne mens in alia vaget penitus ut mens in dei laudibus delectetur et hoc septies in die iuxta statutum ecclie et testio prophe dicentis ¶ Septies in die laudem dixi tibi et hoc ad preme renda gram spus spiritu sci ¶ Offerenda est deo nichilominus oro mentalis de qua dicit ¶ Apostolus volo vos ubique orare sine ira leuantes puras manus ad deum qz in oi necessitatis articulo debet mens nra refugere ad deum tamqz ad vnicum et pprium adiutorium qd quidem fit purius et affectuosius tacitis gemitibus fm qd dicit greg ¶ Veraciter orare e amaros conpunctionis gemitus et non conposita vba resonare ¶ Licet hec oro ut sit frequentissime deo offerenda pcipue tamen diebus festis et solempnibus ad hoc statutis et aliis diebus

ꝛ horis ẽtiãtis papne mane et sero ut suscipiatur ymber teporaneus et sero-
tin9 et Oro matutiña impetret graciã
dirigẽtẽ ¶ Oro uero serotiña gñam cor-
rigentẽ et emẽdatem D Ebet aũt
hec oro duos habere comites s. unũ p-
cedentẽ et alterũ subsequẽtẽ ¶ Precede-
naqʒ debet meditacio iux͞a id sapie in
ecclastico ¶ Ante oracõem p̄para aĩam tu-
ã Et hoc fit p meditacõem de q̄ in ps°
¶ In meditacõe tua exardescit ignis i. fer-
uor desiderij sine quo nullũ sacrificiũ de-
uote orõis nec pt nec debet offerri gra
Sequi aũt debet graꝝ actio in gra actio
(n) rei signũ ois etiã oro ĩciatur
ĩ hoc uerbo s. deo gr͞as ¶ Qd q̄d hortatur
aplus ad colosenses dicẽs Oroĩ insta-
te vigilãtes in graꝝ actõe qr maxiã
pte orõis debet sibi uendicare gracia-
ꝝ actõ q̄ nõ tãtũ debet ẽẽ uerbosa
q̄tũ affectuosa h aũt in graꝝ actõe as

fectuositas consurgit ex fixa et intenta me
ditatione miseriarum nostrarum et misericordi
arum dei tam generalium quam specialium tam circa
quam post psalmum ¶ 2 Nullus enim ardet petere
nisi credat se rei quam petit indigentiam ha
bere et fiduciam de exauditione ¶ 3 Nec a
liquis devote regratiatur nisi attendat ¶
magnitudinem divini doni et defectum meriti ex
parte sui ¶ Hoc autem sacrificium vitale et max
ime deo placitum et acceptum secundum illud divinum
in iohanne ¶ Quia tales quaerit qui adorant eum in spiritu et
veritate ¶ Quintum De sera et honesta conversatione

Secundum quod et in scala iacob non est lo
cus standi sed ascendendi et descendendi et ideo
non tantum vacandum est orationi devote verum etiam
sancte conversationi et honeste ¶ Consistit autem
talis conversationis sanctitas in duobus videlicet in
custodia iustitie et in dilectione discipline ¶
Virtus vero iustitie consistit in hoc quod voluntas
rectificetur et reddendo unicuique quod suum est utpo
te superioribus subiectorum et reverentiam pari

b9 ꝯfortacem et beniuolẽcia͂ Inferiorib9
ꝯdescensione et prouidẽcia q̄ vnusq̄sq;
scdm gram q̄ accepit i alterutz debet
amistrare sicut bon9 dispẽsator multifor
mis gre dei iux documetu apli pet Et
h quide fit cu indigetib9 exhibet subue
cia Ignorātib9 erudico Delinq̄tib9 cor
recto Maliguātib9 supportato Afflict
ꝯfortato Cadetib9 ꝯfortato ꝛ releuato te
teris miseris ꝯpassio Et cunctis hoibus
pax et dilco in qua ē ꝯsumaco toti9 legf
iusticie s testio apli dicetis q̄ dili
git pxim lege iplenit Et io ad hoc de
bitu reddedu pcipue hortat nos dices
Nemi q̄q̄ debeatis nisi ut inuice dili
gatis Sn h9 em debiti solucoe debita
ꝯcta soluunt maxie cu pximos diligim9
no solu uerbo et lingua sed ope et ui
tate cu adest facultas Na cu no adest
ipa uoluntas reputat pro ope s qd di
cit Greg Nuq cu man9 vacua a
munere cu archa cordis fuerit reple

ta bō volūtate ¶ Et subiūgit qd̓ bona vo
lūtas ē sic aduersa sit ura alti⁹ ꝓtimes
cē sic de ꝓspitate ꝓximi sic de uiā gau
dere ¶ Aliena dapna ura crede aliena
lucra ura reputare Proximū nō ꝑt uiū
dū s̷ ꝑt deū diligē Inimicū etiā amā
dō tollerare Dilco ꝓximi
Nichil qꝫ pati nō vis fac alti qd̓ iuste
vis ipendi tibi nulli negare ¶ Necessita
ti ꝓximi iux̄ vires succurrē s̷ et ultra
vires prodesse velle ¶ Et ē rcā despo
volūtatis boē In q̄ ↄsistit rcitudo iusticie
ē q̄ eē nō ꝑt sine dulcore unē ¶ Qd̓ haut
at volūtatē bonā acqrēdā augēdā et
ↄseruādā uiā ē districtio disciplie cui⁹
ē ad normā et regulā spūs mētis nostre
scdm̄ exteriorē ꝛ interiorē hoiēꝫ ↄpone ¶
¶ Exterior naqꝫ disciplina attenditur i
regimie sensuū exteriorū et sibi adiacētiū
¶ Interior uō i regimie affcuū et cogitatoīuū
Primū igitur tuipm̄ sē sub De sensib⁹
norma disciplie restrīgē Refrenādus

ē sensus tactus p̄ tutissimū signū castitatis
Sensus gustus p̄ mēsurā sobrietatis
Sensus odorat9 p̄ cor fugā q̄ carnē at
tendūt pbendo fomētū gule ul' luxurie
Sensus etiā audit9 p̄ fugā catilenaꝝ
oblectaciū et sermonū omīū inutiliū et p̄
serti detrahenciū et adulanciū
Sensus etiā visus arcendus est ab
aspcū ꝯcupiscibiliū qz ut dicit gg°
Non decet intueri qd nō licet ꝯcupisci
C Hec pa norma discipline in artatoē s
qnqz sensuū quasi qnqz fenestraꝝ
p quas mors intrat sicut plangit Iheremi
as pph'a nisi obstat vigilans disciplina
C Iuxta hanc sensuū custodia necēm est
disciplinā tenere etiā circa ea q̄ sensi
b9 exterioribus sunt adiuncta C Pa ut arce
atur affatus siue locuco s ab omī u
m bo disciplinato siue detractionis siue ad
ulacionis siue murmuracionis siue scurri
litatis siue turpiloquij siue maledicti
siue ꝯuicij siue mēdacij siue iurame

ra siue eciā tm̄ multis verbi ociosi de q° opor
tet reddē rōnem in die iudicij Et hor
ndo tātū nō colloquiū sʒ eciā ꝗtū nō nutū
et signum ¶ Cohercend9 est corpus vesti
t9 ut nō sit superflu9 uel delicat9 uel pre
ciosus uel multum ornat9 ¶ Cohercendus
ē etiā risus et maxie cachinnus risus
¶ Cohercend9 ē etiā incessus ne sit
vagus et dissolut9 ¶ Refrenandus ē eti
ā corporis gestus inordinat9 Et oīs famili
aritas qualitercumqʒ sit sibi vel alteri
offendiculū pbere secundū consiliū ap
ostoli ab omni spē mala abstinete vos
Post hec etiā seruāda ē censura dis
ciplinē in regimine affectuum Maxie ut
uitet affectus concupiscē ne spus concupiscat
delectabilia carnis uel amplectatur bona tē
poralia uel trāsitoria uel laudes hoīm
secundū formē mundi concupiscam ¶ Vita
ri debet affectus iracundie ne spus tur
betur contra alium et si oporteat moue
ri sit feratur in vitiū ut nō moneā

aliquimus i psona ¶ Debet etiã vitari af
fectus accidie sine tristicie que consueuit
puenire ex timore mundano et tedio boni
et hec vitare pfecte no pt iter mala pn
tis vite nisi qui gaudet in spũ sco ||o.
Postremo sub hac norma discipline
cohercendi sut etia cogitatus ut restringa
mus a cogitacoib⁹ vanis et cogitacoib⁹
fetidis et a cogitacoib⁹ malignis Va
nas voco cogitacoes hũanaꝝ ficcionũ
Fetidas carnaliũ delectũ · Malignas
vero cogitacoes suspicionũ aut quarũ
cuq; nocivaꝝ machinacionũ ¶ Hac aut
quadriforme disciplina seruare no pos
sum⁹ nisi corpus atteratꝛ Ieiunijs ¶
vigilijs et laborib⁹ ¶ Manus exerce
antur i opib⁹ utilib⁹ et fructuosis ¶
Lingua in dei laudibus Aures in au
ditu diuinaꝝ verboꝝ Oculi in libris sa
cris Cor etia i meditacoibus sactis
et bonis ¶ Quod qꝛ difficillimũ ē in v
no tenere dedit ei dñs ex oi pte quid

bom valeat cogitare ¶ Quin(to) s(ecundu)m s(upe)r
na p(re)mia (con)ferri(us) eterna supplicia (con)side
stor(um) exempla. Retro p(er)ita (com)mutata. Q(uo)dr(a)
tus dina bn(u)fitia (et) sinist(ru)s diua iusti
na ¶ Septendiqz diuina p(re)cepta et op(er)a q(ue) ex
oi p(ar)te nos ordinant et q(ue) mens n(ost)ra debet
respicere quotiuqz se uertat. Iux(ta) q(uo)d dicit
p(ro)pheta de uno iusto q(uod) die ac nocte me
ditari debet in lege diuina. Et sapiens di
cit que p(re)cipit deus cogita illa semp(er) ¶
Verum q(ui)a nemo e(st) qui sic seruat disciph
nam et iusticiam q(uod) nichil negligit uel o
mittat. Id(e)o necesse e(st) recurrere ad con
fessione(m) satisfactoriam in qua (con)fitens de
ber(et) nerare (et) pure s(i)ne o(mn)i velamine ex
cusacionis uel occultacionis uel palliac(i)o(n)is
defectus suos debet retegere s(ed) de omissio(n)e

Primo narrando omissiones quas fe
cit in hijs q(ue) sunt ad deu(m) et maxime i(n) ora
tione q(uan)tu(m) ad dupplice(m) ei(us) p(ar)tem s(cilicet) me
tale(m) et uocale(m) ¶ Deinde defectu(m) i(n) obser
uatione iusticie q(uan)tu(m) ad p(ro)ximu(m) ||

Post hec omissiones quas egit ex ma-
la custodia sensuum et sensibus adiacenti-
um affectuum et cogitationum iuxta quadrifor-
me descriptione discipline supius explana-
te ¶ De confessione

Debet autem hec confessio duos habere co-
mites videlicet contricionem et satisfaccionem
ut doleat confitens de offensis suis omnibus
non solum magnis verum etiam modicis quia
dicit sapiens qui modica spernit paula-
tim decidet ¶ Dolendo caveat etiam iterare
culpam sed magis studeat precidere causam
et occasionem peccandi quantumcumque sibi vide-
tur amore esse coniuncta iuxta salvatoris sen-
tenciam ¶ Oculus scandalizans est eruendus quod
non intelligit de membro corporis nostri sed de
occasione peccati etiam si videatur esse cara
peccatori sicut oculus est carum membrum corpori to-
ti ¶ Pendet autem veritas pure confessionis
ex puritate orationis et e converso quia quanto
quis magis appropinquat ad lumen tanto
magis aspicit quid habet deforme Et
quanto magis deformitates a visu astringit

tanto lumine dulcius sapit vii confessio pura 42
ad orationem reducunt sic post vesperam sequitur via
ne ¶ Oratio nona ad lumine contemplacionis tamquam
ad meridiem ubi optat eciam anima sancta cum christo
sponso suo requiescere hic in presenti per graciam
et in futuro per gloriam ad quam nos perducat ipse
sponsus Jhesus christus filius dei qui est benedic
tus in secula amen ¶ Explicit
¶ Incipit amonicio beati basilii episcopi de mo
Si cupis o fili militari ¶ vincedi
domino prius quod illi soli ne militibus cuiquam
sic enim qui militat regi terreno om
nibus iussis eius obedit quanto magis qui militant
regi celesti debent custodire precepta celestia.
¶ Miles terrenus quocumque mittitur paratus
et promptus est neque se uxoris aut liberorum
gratia excusare audet Multomagis miles
christi sine aliquo impedimento preceptis re
gis sui debet obedire ¶ Si vero domino ser
vire desideras nulli placere cupias in vi
ta tua nisi illi soli et in diversis occasi
onibus occupes animam tuam sed in omnibus mo
dis abscindas a te carnalem amorem ne

carnal' amor celesti amore a te extruđ
dat Eccl' mādatū e q' ex toto corde deū :
Et tota virtute dilige deū ut i oib'
actib' tuis placeas illi Sicut eni q' qui
qm̄ traxit placē festinat uxori Multo
mag' mortali' fine eterni' oib' modis de
o debet placē Eccle eni diligit deū eius
pcepta custodit E Deus eni no vult se u
bis tm̄ diligi s3 ex corde puro i opibus
suis iustis E Deus eni no uboꝝ s3 cordis
inspector e Eccl' eni parentes putes
cū tali affcū diligi' q' pro tpe sustinue
rut p' nos labores na et circa nos co
ꝝ obsequiū xpi e beneficiū q' e oim dis
pensator optim' Na et aug' nascēti
in h' sclo putes nobis autem ꝑauerit
quoꝝ obsequio nutricem na et mris
ubera te lacte nutu dei replet qui in
fans fuit nat' Ergo oib' mag' dili
gam' deū qui i nos i ꝑpinquos nros
ꝑpriis manib' fuxit Accessio ad xpz
Nota tu xps nobis immensa beneficia·

p̃stat nichil exig a nobis nisi ut tem
pla īpolluta ei seruemꝰ et ut semꝑ
ī nobis habitet et nos ꝑmaneamꝰ in
illo C Ista postulat a nobis xp̄s aurū
uel argētū uel aliq hꝰmoi Ista si fu
erit ista nobis dispētīt ca cẽtibus
p̃cepit nosipos querit nos desiderat z
ī nobis reqescẽ C Concedamꝰ ergo ad eā
ut copulem̄ in affcu eiꝰ z nosipos amē
et ꝑxīm Qui diligit ꝑximū filius
dei uocabit qui at cõrio fr̄m filius
uocabit dyaboli Qui diligit fr̄m suū
ī tnquillitate ē cor eiꝰ Fr̄m no odiēs
tempestate maxia circūdatꝰ ē Benignꝰ
Uir benignus si paciatur iuria ꝓ
nichilo ducit Benignus eciā tactu ꝑx
imi ꝯtagiā n̄ buit Cũ in caritate ple
nus ē serenissio vultu procedit Bri
ui animus ambulat q̃ tnq̃ q̃ plenꝰ ē o
dio C Tu at fili benignitate stude ī ui
ta tua et ꝑximū habeto tnq̃ dimn̄
et uiebris tuis C Oēz hoiēz fr̄m tuū

indita ee memento q̄ vnus ac verax arti
fex q̄didit nos C N on moueas tanquā
scandalū i vita tua et nō q̄ tibi vtile e
ꝟ illi facito C Q ui tibi amicꝰ non
mis n̄ ei incipias enemicꝰ Et ne incipi
as supplantarꝭ p̄x̄imū tuū n̄ mordere n̄ la
niare membra tuā membra tua dicito fr̄ez
tuū C Ex yudaria lectione patifitur homo
dmostrat ex vultu mariado ꝛ furore
pleno indus demōstrat de pauca
Ill paciam arripe q̄r maxia virtꝰ est
me Castū te in oibꝰ fili serua ut vide
as dnm̄ i gl'a cōsistere ab oī pollucōe
sit mundū cor tuū et ne des imito adi
tū itrocendi ad te C Ab aspitu nepha
rio auerte oculos tuos et ne delecteris
vultu pulchrarum mulierum Memento tuā
dedicasti membra tua et ne iniustrans
ea p̄ctōribꝰ q̄ sunt diligenda
Illa dilige o fili in qbꝰ delectatur deus
et ne te cupiditati mundanarum rerum subi
cias Ab oī auaritia declina cor tuū

tribulationem virtus suffitere tibi esto contentus quia superfluum est tanquam impedimentum propositi tui parce a te Cassiano libro 9 eum viii ius no est filius

de paupertate

Assi voluntariam paupertatem tibi libenter assume Noli esse deliciosus curiosus et piger sed labora manibus tuis ut habeas unde tribuas egenti C In omnibus operibus tuis humilia te coram deo quia non est deo acceptum quod efficitur cum superbia quod autem fit humiliter acceptum est ei et gratum C Vir humilis deo filius est quanto humilior tanto filior R Humilis cum consummaverit omne mandatum nichil se testatur fecisse et omnes virtutes anime sue celare festinat Sis ergo humilis in omnibus gestis et moribus

Et tu fili cum ad precandum deum accesseris prosterne te humiliter ante conspectum eius ut postules quasi non ex gratia meritorum tuorum Et si est tibi conscientia alicuius boni operis cela illud ut te silente multiplicetur in futuro a domino et pietatem prodit tanto in medium

ut deus ea deleat cu confessus ea fueris ¶
Recte vel iustificatur cu ad oracionem accesse
ris ne sis phariseus ex eas condempnatus ¶
Non longitudinem verborum prothias cum eu qz
sz ex puritate mentis placabit deus ¶
¶ In tpe orois om malitia mentis pice abs
te et remitte si quid habes adversus fratrem
tuum Et qualem cupis te esse circa deum tal'
esto ipe circa conservum tuum ¶ Hoc stude i
vita tua ut orationem puram offerens deo tu
o ¶ Nec superflue cogitaciones perturbet cor
tuum neqz in diversis locis rapiatur mens
tua ¶ In tpe orois vel psalmorum no te
opprimat sompnus aie et ne dissonet ling
que per oroes purissimas oia que sunt nobis
oportuna tribuuntur a dno et gerta que sunt noxia
aie procul dubio expelluntur et effugantur psalle
In tpe psalmorum prudenter psallito fili
et spirituales cantus cora deo vigilanter canite
ut virtute psalmorum facilius advertere ¶
Placere deo soli ne studeas placere cuiquam
in vita tua || In oe opus quod cogitas facere

p̄mo cogita deū s̄i secundū deū ē q̄ cogitas diligēter examina ē si reū uel placitū est cora deo ꝯfite illud si nō adūsū fuerit ite p̄tū ampuita iͤ ab aīa tua Examen actuum

Cottidie actus tuos curiosius discute ⁊ si p̄m te obnoxiū senseris ad p̄mam tibi ꝯfugito ¶ Volo ut protrahas de die i die ē p̄tm Et si q̄ cogitaciūs ne q̄ de eo pe nitencia age ⁊ velont de corde tuo reseca illud Et ne uel dite h̄ nō ē grā de factū q̄d cogitam tūmō q̄ i ꝯsp̄cu dni manifesta et apta sūt oīa ¶ Volo ut sinas in te crescere cogitaciōes malas ne taq̄ minima negligas ea q̄ eni sp̄nit minima paulati defluet Si eni taliter vigilaue ris poteris ad p̄fcōez ꝯscēdē de Iennio

Ieiuniū ad vigiladū ul'tū proderit Ifoli intrassari catilla ne ꝯteptum habeat duam ¶ Esce eni plene nō solū aīe s̄ ⁊ corpi nō pl'ꝯ nocet / Fugiamꝯ ebrietas vini cū dns nō ad ebrietate s̄ ad letitiā cordis creauit de sobrietate

Tu vero in omnibus te exibe sobrium sed cauteto fili mi ne per ciborum abstinentiam incidas in superbiam et ne infleris adversus eos qui ieiunium non valent. Optime talem te et tu exhibe fili cum velis extra ieiunium et cum te a cibis abstinebis abstine linguam tuam ab illicitis verbis. de superfluo sermone

Omnem blasphemiam loquere fatuo a te et superfluum sermonem procedat de ore tuo. Esto ne ad maledicendum cum sis assuetus linguam tuam quia ad benedicendum et laudandum creata est. Ab omni vaniloquio tempera linguam tuam. Noli dissolutis labiis proferre amentiam neque cum strepitu ride sed subride de tuis mentis letitiam inditam. Noli fili iocari ut parvulus aut puer quia non convenit qui ad perfectionem tendit iocari. Esto in malitia parvulus et vir perfectus in sensu puerorum est iocari et ludere perfectorum non lugere. de malo luctu

Vide ergo quomodo luctum afferat luctus qui enim hic lugere voluit gaudebit in pos

terri. Dñs ꝫ saluator nr̄ lugentes uocat be-
atos ꝫ q̄ nunc letantur flere uocat eos i nouis-
simo ¶ Non ergo te delectet pueril' ioca
ſ3 leonum spiritualium tantum ¶ Lusorum vnorum
consilio fruere et a colloquio ne auertas quie
tua uerba cum vite sunt uba corr' Fuge
Ista viros quos erga deum videris
neglige(n)tes q̄ mortui sunt virtutibus ꝫ inde-
uiue passionibus ¶ Nec in hiis letantur uolupta-
tibus ꝫ gaudio caret diuino nec huiusmoi viris
nulla sit tibi coniunctio Nec vel' cum eis sermo
tuam nisi poteris eos solummodo ab erro-
ris itinere reuocare. cetera si non vales de-
uita ut publicum hoste Noli irasci
Si quis tibi intulerit mala noli irasci
retribuere illi etiam si posses ſ3 dole po-
tius pro eo quia dñs irascatur illi qui enim
pacienter ptulerit mala in futuro corona-
bitur qui autem intulerit mala ut reus dam-
pnabit ¶ Nec pro carnalibus dapnis
frangatur animus tuus nec vigore pacie-
tie res emolliat caduca ſ3 time pocius
dapnum si a proposito tuo tardaueris ꝫ

qū pci te obnoxiū senseris ad pniaȝ qū
ti no ↄfūdaris qui enī h' penituerit
in nomissio no penitebit ¶ Clemēt ergo
dn̄s ad pniaz fugietes suscipit ſȝ nec
ↄteris ad pniam ↄv̄e ſp̄ enī an oculos
tuos ūset ultim⁹ dies // fuge & salvaberis
¶ Qū enī diluculo surrexeris ad vespa
te ambiges pvenire . Et cū ī lectulo me
bra tua ad quiescēdū posueris noli ↄsi
dere de luce aduētu et facili⁹ poteris
ab oīb⁹ viciis fuge fuge mūdū
¶ Semp tot tuū pmissa celestia medi
tetur ut ipa ad virtutis viā te pvoca
ret ¶ Esto nūc talis q̈lis futur⁹ es pmo
dū ¶ Oīa terena q possides in celestibus
trāsfer et cū ibi profect⁹ fueris fruaris
ipis honor opim supt⁹ ī nunc tibi ppa
ra ut iuitaris libēter cū vocat⁹ fueris
ad dn̄m ¶ Qnīe fror agnīe intus mis
tcat amplexib⁹ et te ad oradū pducat
Tūc tibi ē pax p ↄvrū et sūma securi
tas nc̄ hēbis ultra . facula ignita dya

boli te spu scus tribuet in celestibus ma 47
sione tui tu parvulum an inter cordis tui s
hospicium feceras habitacionem et letus gaudes
quia futuri iudicii diem exspectabis in qua sin
gulorum anime pro suis actibus recipient meri
ta. Deo gracias. Explicit excerptum ut s.

Item Anselmus de similitudinibus

Septem sunt gradus humilitatis. Primus est
se cognoscere contemptibilem. Sed sunt quidem
qui se contemptibiles esse cognoscunt sed de ma
lis perpetratis non dolent. Ideo 2us gradus
est quod doleant se opera mala fecisse. Sed quia
quidem de hoc dolent sed tamen hoc confiteri nolunt.
Ideo 3us gradus est confiteri se contemptibilem
esse. Sed quia aliqui sunt se confitentur sed nolunt ut
hoc ab aliis credatur. Ideo 4us gradus est
persuadere de aliis contemptibile esse. Sed quia aliqui
sunt qui hoc nolunt credi sed nolunt sibi dici.
Ideo 5us gradus est pacienter pati se contemptibi
le dici. Sed aliqui sunt qui sustinent se contempti
biles dici sed nolunt contemptibiliter tractari.
Ideo 6us gradus est humiliter pati et se con

terribiliter tractari sed que quidem hic immite pa
ciunt[ur]. Decimus septimus gradus est amare se
terribiliter tractantes in quo qui ascenderit in
clara luce est perfruitum sine tormento. de humilitate

Sunt ergo secundum beatum bernardum duodecim
gradus humilitatis. ¶ Primus est in corpore et
in corde humilitatem ostendere defixis in terra
aspectibus
¶ 2us est verba pauca et racionabilia loqui sine clamore
¶ 3us ut non sit homo facilis ad risum
¶ 4us tacitur[n]itas usque ad interrogacionem
¶ 5us est tenere quod tenet communitas monasterii
¶ 6us est credere se in omnibus viliorem
¶ 7us est credere se et confiteri indignum ad omnia
¶ 8us est pura confessio peccatorum
¶ 9us est in duris et asperis cordis pacientia
¶ 10us est omnibus subici cum omni benivolencia
¶ 11us est non amare propria voluntate
¶ 12us est omni hora se in dei amore custod
dire et cum toto corde et fideliter servire
¶ de decem gradibus humilitatis valde bonum
et utile sequitur quod sequitur speculum

Non est dubium quod si quis suam (propriam) malitiam et defectus bene nosceret quos ipse sibiipsi fecerit et adeo seipsum abhorreret quod vix seipsum posset sustinere. ¶ Insuper videretur sibi aliorum defectus respectu suorum virtutes. ¶ In tantum se vilesceret sibiipsi ut etiam creaturis irrationabilibus et insensibilibus se fetere putaret et miraretur non modo dictum quomodo terra eum sustinet et quomodo aliqua creatura aliquod servitium vel officium a se infectum sibi posset prestare. ¶ Possumus autem sex gradus humilitatis perfecte distinguere. Primus.

Primus est ut homo propter se totum reputet miserum ut videat sibi quasi omnibus deficiat et quod omnia bona que contulit sibi deus quantum in se est infirmat et sic etiam in operibus bonis et meritoriis quantum in se est potius demeritum quam meritum credat et sic in omnibus nichil sibi attribuat nisi malum. 2.

Secundus est ut velit ab omnibus detestabilius et abhominabilius reputari et potius peccator maximus quam virtuosus et vel magis

vituperari q̄ laudari de q̄nq̄ꝫ ꝛ laudabili ope. d̄u tn̄ h̄ n̄o verteret i p̄ximi detrimentū ~ ~ ~

Tertius gradus ē ut se reputet viliorem n̄o solū oī hoīe s; ꝛ oī creatā ad q̄ grad̄u p̄t sit cōdescendā. Debet eni̅ cogitare q̄tū ad bruta aīalia et res isēsibiles q̄ nunq̄ creatorē suū offenderūt sicut miser hō n̄o solū scl̄ s; frequēt. Sic q̄ ad demones p̄t cogitare q̄ q̄ aliq̄ plus peccauis q̄ ipi. Maxi̅ eni̅ allectiuū habuerit ad sup̄biedū q̄ nobilissiā creatā dei et excellentissias dignitates habuit dyabolꝫ. Nos aūt habe⁹ maxi̅ allectiuū ad nos humiliādū s miram fragilitatē vilitatē p̄uitatē et infidelitatē et ifelicitatem.

Iste aliud ē q̄ ipi mādū viderit p̄ effem q̄ p̄ctm̄ deo displicet. Nos aūt vidi⁹ et cognoscī⁹ ia tā nobiles creaturas p̄ p̄ctm̄ deiectas et inl'tas alias penas sup̄bor et tn̄ totū ꝯtēp

netes offendi⁹ creatorē meum Et ideo i
i nobis gtepti maior ꝑ quos mai⁹ petz
videt² Ex pte angelorum natura filius dei
nō assumpsit nec pro eis repandis mortu
us ē Set carnē i tibi nec sanguinē
i potū eis tribuit et sine copatoē ma
ior videt ingratitudo ee ex pte mea q̄
ex pte eorum Et hijs ⁊ alijs ronib⁹ me
qui deū meū offendi detestabiliorē oi
creatura irronabili et insensibili et oī de
mōe vilē possū reputare et licet multi fi
i gr̄a q̄ pctm̄ i q̄ fui ē a me quo sez
pctō debeo me vilē et detestabilē re
putare gr̄a vō in q̄ nūc sū nō ē a me
quare nō debeo me reputare laudabi
le ꝑ oēz laudē i fontē grē refundē Hec
vero ut vituperiū michi debeo tribuere
Ratio vero se pt q̄s viliorē oib⁹ repu
tare planū ē qui de alijs vili debet sen
tire de se vō nō solū debet ꝑ oportet
etiā vō male sentire ꝑ hz oculū apertū q̄
videt se i infinitis defectib⁹ ⁊ spurcitijs
Preterea cū sciat deū ee ubiq3 qui ē summū

bonum et tuesa dulcedo quod possit credere quod illustra pars sentiat de deo sic ipse et quod tanta pars illius solis et splendoris etiam lune recipiat et tantam inveniret coram tanto domino assistat et tanta pars de eius offensa erubescat et multa alia que longum esset enarrare. ¶ Quantum ad infideles possit cogitare quod sua fides eum non excusat a peccato sed potius aggravat quantum ad ingratitudinem et contemptum. Unde si iudeus vel hereticus vel sarracenus crederet de deo quod ego credo forte non ita nequiter et infideliter se habet circa dominum deum suum sicut ego me habeo ~ ~

Quartus gradus est se indignum reputare non solum omni bono glorie gratie fortune et nature sed etiam debet se reputare indignum creature nomine appellari non cum pars esse vel dici creata quantumque et iniustitia ~

Quintus gradus est ut se reputet indignum omni pena temporali et etiam temporale tamen libenter sustines et affectas pro etiam vero vitanda divinam iram imploras ~

Sextus est ut se tamquam stercus abhorrens et quanto minus se est ab aliis abhorri cupiens de suo toto solatione et honore nichil curet sed se totum ad dei honorem exponat omni tempore omni loco et omni modo quo melius potest

Septimus gradus est velle omni creaturarum que sub celo est in hac miseria vita sibi contraria invenire et ex hoc soli deo posse adherere quia quicumque creatorem omnium contempsit et ideo sit dignus est ut ab omnibus creaturis impugnetur et ideo hoc appetere videtur non esse propter iustitie

Octavus est libenter velle deo servire in cuiuscumque dignitatis a alio vilissimo ministerio domino esse ad dei honorem quam cupit super omnia quam in pontificali a alio quocumque dignitatis officio etiam si casus michi esset Vilia ergo et gravia sunt sibi in desiderio honorificata et delectabilia in tedio

Nonus est ut velud ut insipiens et stultus in omnibus et ab omnibus reputetur et quantum ad sciam scolasticam acquisitam et infusam Et non solum vilis

ſʒ oīb⁹ velit ꝛ inutil' reputari dū tn̄ hᵉ re-
putato nō ſit ī reputatū defuncti ꝗ̄ p̄m
ditū aliq̄ ſʒ ī dilectoe ſuip̄i⁹ 15ᵈ⁹

Q ūtim⁹ grad⁹ ē ut tm̄ reputat mala
ſua q̄ ex eoꝝ effuſioe lede ſe reputet pͤ-
ios et ſi q̄ mali ei accidit ꝑ ſua pec̄a-
ta reputet ei euenisse tāta etiā bō prio-
ꝝ ut q̄cq̄ bonū poſſidꝫ h° hoꝝ meritis nō
ſuis aſſcribat Et io cū ipe alios ꝯficiat
et ab aliis bn̄ficia recipiat et cū eoꝝ me-
ritis ſe ſubli ſuſtētari et adiuuari recog-
noſcat Merito debet ſe om̄ ſeruū vi-
liſſi⁹ reputare ꝛ oīb⁹ meritis ꝛ honeſte
ſubiacē C Iſte ē humilitatꝭ ꝑfc̄e decalog⁹
et pſaltiū decacordū qd̄ qui pſallit or-
do ipm̄ p̄mū excellētiſſi^m habituꝝ

C Iꝭ de octo ſignis humilitatꝭ

P Rimū ſig^m ē amor humiliū pſonaꝝ
Sc̄m iꝫ oē aīal diligit ſibi ſīle C
2^m ē fuga altitudis C 3^m amor ꝑte vi-
litatꝭ verꝰ humil' nō vult humil' ſʒ vilis r-

puniri vel perdonari C 4m humilia offitia h
betissia facit vero humilis C 5m consilio
alterius in quantum facit vero superbus C 6m si
contumelias vel contemptiones mansuete audit
ff q gloria non querit contumelia non sentit
Septimum si secretum diligit solus non humil'
pter aie sue q ne putetur q non e sic 8m
m se e wlt nesciri q e C Octavus e mo
dus q libenter obedit q cum humil' non e
non libenter obedit C De vera humilitate

Quidam theologus doctor in sacra theo
logia fuit per istud a bene sequis a q
layco et dedit sibi literas ut sequitur
Aggrediendi debens primam et spiritualem vitam
bonum debens agere et malum vitare
Cuitare contrarium et medium in cunctis
Diserte initium et exitum medio humiliari
Extirpare funditus propria voluntate
Fortiter et seriose apud deum permanere
Gaudenter et ad aia obedire propter deum
Habere animum non tentio ad seculum vel naturam

I Jhesus in corde meditari spiritualia
K katholica fide resistere dyabolo
L Letari de temporalibus ad eterna currere
M Manere in dilectione dei et proximi
N Nullius bona non concupiscere
O Ordinare et complere omnia in melius
P Penitentiam iniunctam perfecte persolvere et labo-
Q Quitare omnes debitores et qui te leserunt
R Retinere mundiciam mentis et cor[poris]
S Servare mansuetudinem cum omnibus et in omnibus
T Tenere mensuram et modum omnia depone
V Venerare ordinem et fidem et vitam ad omnes
X Xpisti vitam et doctrinam et passionem in corde
impius et omnibus ad deum et virginem et perpetue
virginem mariam semper laudare et invocare et eos
invocare ut adiuvet vos ut istam legem
bene addiscatis et addiscere valeatis
3 S Selare in vera pace cum omnibus serva-
re et omnia que deus permittit venire super
libentissime cum gratiarum actione recipere et
sanctos in adiutorium ut pro vobis oret invocare

q̃ Rigmus contemplatiue nobilitatis claus-
tralium deuote et paupertatis et bone [tolu]

Ut conserues te deuotum · quod vides fuge
Paupertatem elige

¶ Non te locus vilitatis · angat vel com-
munitatis · sed nesciri dilige

¶ Vitam hanc nunc pmpedas · Celestia
iam attendas · Magno desiderio

¶ Eris mundo crucifixus · Et vt ipse cru-
fixus · caritatis gladio

¶ Corpus tuum castigabis · lectoribus
vacabis · Et orabis iugiter

¶ Nunquam eris ociosus · omnibus affectuosus
Et viuas humiliter

¶ Te prelatis subiugabis · Quod iubet ob-
seruabis · Et hoc voluntarie

¶ Noli facta iudicare prelatorum sed vi-
tare debes sel iudice

¶ Tenerum et perhede · diligenter et at-
tende Ne quod nunquam iudices

¶ Pro te reddes racionem · Nunquam profe-
res sermonem · Ut tempus videres

C Erit tibi salutare. Si amari et amare
iuste sp studeas
C Quidquid fuerit reprobatum. apud deum
nec laudatum. Nisi pacem teneas
C Diligantur iuniores. Venerentur et
priores. Esto carus omnibus
C Vis gaude cum gaudente. bonum est par
lo dicte Et flere cum flentibus
C Ordinatis ordinatus. Paciens inordina
tis. eris tuis fratribus
C Corporis infirmitates. sed quoque morum
paupertates. pacienter tolleras
C Neque velis apparere. Magnus vel lau
dem habere. In hac vita misera
C Nunquam sis honoris captus. si non
deo totum aptus. Fides totum vincere
C Non est tuum honorari. velle homo vel
laudari. cum sis vite misere
C Cum preesse non prodesse. quit p
dit sum esse. pena dignus duplici
C Non tu facte honores. si sentires
et dolores. afficiuntur clerici

¶ Caue ne sis singularis · Sz in quod operaris · In coe sanas 53

¶ Lege canta psalle · Ora fili an̄ f labora · vnde sit no alias

¶ Te oibus subicias · Nunq aliq loqris · Et no nomi aim9

¶ Pronus eris ad labore · Nunq cupies honore · Et ad ia ultim9

¶ Omne hora occupabis · Primus psallis et amabis · tenere silenciu

Euota orone · dilige et lrone Nutrice claustraliu

¶ Nimis e piculosu · esse mothu vbo sit · cu silere debeat

¶ Quide sit tot fercdi Nunq tu re fercdi quos pferre pudeat

¶ Habens victu et vestitu · qre fuerit largitu Nil tu qras aplus

¶ De colore no cureris · si sit vile tue leteris · Sic et eris sobrius

¶ Caue ne sis curiosus · in vestitu vel gulosus · In diuersis epulis

¶ Sic nō eris sop̄ noletn̄ Nec ī potu vinoletn̄ Nec vacantibus fabulis

¶ Qui supra modū epulat' Luxu fons obtemtur plenus malis oībus

¶ Vic et vita pluriorum Par distat a porcorum in cōsuetudinibus

¶ Bonum ē nobis esse ī mōsterio q2

¶ Q2 hō viuit ħ purius

Quia ī ue' Quiescit securius / Irrorat' frequencius

tantum ī eo Cadit rarius / Surgit velocius

Bone bō Incedit cautius / Morit' fidencius

Purgat' cicius / Remunat' copiosius

De interna conuersacione. deuoti tractatus

Regnum dei intra vos est dicit dominus
Conuerte te ex toto corde ad dominum et
relinque hunc miserum mundum et inueniet
anima tua requiem. Disce exteriora contempnere
et ad interiora te dare et videbis regnum dei
in te venire. Est enim regnum dei pax et gau-
dium in spiritu sancto quod non datur impiis. Veniet ad
te Christus ostendens tibi consolacionem suam si dig-
nam sibi ab intus paraueris mansionem. Omnis
gloria eius et decor ab intra est et ibi complacet
sibi. Frequens illi visitacio cum homine interno dulcis
sermocinacio grata consolacio multa pax fa-
miliaritas stupenda nimis. Eya anima fidelis
prepara huic sponso cor tuum quatenus ad te veni-
re et in te habitare dignetur. Sic enim dicit
Si quis diligit me sermonem meum seruabit
et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus
Da ergo Christo locum et ceteris omnibus nega intro-
itum. Cum Christum habueris diues es et suffi-
cit tibi. Ipse erit prouisor tuus et fidelis
procurator in omnibus ut non sit opus in hominibus
sperare. Homines enim cito mutantur et defi-

ceunt velociter. Christus autem manet in eternum et
astat usque in finem firmiter. ¶ Non est magna
fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiam
si utilis sit et dilectus, neque tristitia multa est
habenda, si interdum adversetur et contradicat. ¶
Qui hodie tecum sunt, cras contrarii possunt esse et
econverso, ut aura vertuntur. ¶ Pone totam fiduciam
in deo, et ipse sit timor tuus et amor tuus.
¶ Ipse pro te respondebit et faciet bene sicut me-
lius fuerit. Non habes hic manentem civitatem,
et ubicumque fueris extraneus es et peregrinus, nec
requiem aliquam habebis nisi Christo intime fu-
eris unitus. ¶ Quid hic circumspicis, cum
hic non est locus tue requietionis? ¶ In celestibus
debet esse habitatio tua, et in transitu cuncta
terrena sunt aspicienda. ¶ Transeunt omnia et
tu cum eis pariter. Vide ut non inhereas, ne capi-
aris et pereas. ¶ Apud altissimum sit cogita-
tio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermis-
sione dirigatur. Si nescis speculari alta et
celestia, requiesce in passione Christi et in sacris
vulneribus eius libenter habita. ¶ Si enim

ad vulnera et passa stigmata ihu deuote conv
gis magna in tribulacione confortacionem senties
nec multum curabis hominum despecciones sancte
verba detractionia perferens ¶ Christus fuit etiam
in mundo despectus ab hominibus et in maxima necessi
tate a notis et amicis inter obprobria derelic
tus ¶ Christus pati voluit et despici Et tu
audes de aliquo alio conqueri ¶ Christus habuit
adversarios et oblocutores et tu vis omnes
amicos habere benefactores · Unde coronabitur
paciencia tua si nil adversitatis occurrerit
¶ Si nil adversitatis vis pati quomodo eris "gr
amicus christi ¶ Sustine cum christo et pro christo
si vis regnare cum christo ¶ Si semel
perfecte introisses in interiora ihu et modi
cum de ardenti amore eius sapuisses tunc de
proprio quomodo nichil curares sed magis de
obprobrio illato gauderes quia amor ihu facit
hominem seipsum contempnere ¶ Amator ihu et
veritatis et verus internus et liber ab in
ordinatis affectibus potest se ad deum libere convertere
et elevare supra seipsum in spiritu et fruitione quie
scere ¶ Cui sapiunt omnia prout sunt non ut dicun

n̄ estimat. Hic vere sapiens est et doctus magis
a deo quam ab hominibus. Cui ab intus sit ambulare
et modicum ab extra res ponderare non requirit lo
ca nec expectat tempora ad studium exercitia.
Homo interius cito se recolligit quia numquam se
totum ad extra effudit. Non illi obest labor
exterior aut occupatio ad tempus necessaria sed sicut
res eveniunt sic se de illis accommodat. ¶
Cui intus bene dispositus est et ordinatus non cu
rat pravas et mirabiles hominum gestus. ¶ Tantum
homo destruitur et impeditur quantum sibi res attrahit. ¶
Si recte tibi esset et bene purgatus esses omnia
tibi in bonum cederent et profectum. Ideo multa
tibi displicent et sepe conturbant quia non es ad
huc perfecte tibi ipsi mortuus nec segregatus
ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat et impli
cat cor hominis sicut impurus amor in creaturis.
Si abnuis exterius consolari, exterius poteris spe
culari celestia et frequenter iubilare intus.
¶ Ex dictis fratris egidii [illegible] ex aureis illius suis
Octo fuerunt lapides preciosi quos dedit
dominus fratri henrico fratri qui morietur et ci

¶ Primus est dolore de peccatis et ea punire confite
ri et penitenciam pro eis portare et timere de futu
ris et esse obedientem quia ipsi sancti credentes erant
¶ Secundus est liber esse ab omni spe mundi et ho
minum sic quod corda eorum nulla tandem temporali
tatis uel carnalitatis memoria ubi se tene
ret nisi ad solum deum quod corda fecerint neces
sario retentebat
¶ Tercius est quod omne bonum quod habebat recog
noscebat a domino deo et omne malum a peccatis suis
¶ 4us quicquid malum eis dicebat uel faciebat
erat eis seruientes de plena et bona voluntate cordis
¶ 5us quod amabat reprehensiones
et non honores et diligebat bonitate in
omni gente primi et erat misericordes et pij
¶ 6us quod reputabat se omnibus alijs viliores
et omnes alios meliores se
¶ Septimus quod ipsi seruiebat et non ex
spectabat seruiri et quicquid reputabat eos
viles ipsi cum eis se etiam viles reputabat
¶ Octauus quod omnia bona recognoscunt a

deo et ea sibi reddebat [Dicentes] Dne quid sumus [Quia] si abstuleris a nobis bona tua que fecisti nobis erimus peiores omnibus q sunt in provinciis [Quia] q sibi bona que dei sunt appropriat deus eum expropriat Et qui nichil approprat sibi sed totum deo tribuit huic deus bona sua que ipse facit appropriat

Si vis bene videre erue oculos tuos
Si vis bene audire esto surdus
Si vis bene loqui esto mutus
Si vis bene ambulare abscide pedes tuos
Si vis bene operari mutila manus tibi
Si vis bene amare habe te odio
Si vis bene vivere mortifica te
Si vis bene lucrari scito perdere
Si vis esse dives esto pauper
Si vis esse in deliciis affligere te
Si vis esse securus esto semper in timore
Si vis exaltari humilia te
Si vis honorari despice te et despicientes te honora et dilige
Si vis habere bonum sustine malum
Si vis esse in quiete labora

Si vis bene mori bene vive
Si vis bene vivere frequenter morere.

F. Spiritus hodie desideria maledicit
C. Quam magna sapientia est facere hec facere. F. Si
mille annis viveret homo nec haberet quam os suum
satis haberet aque intra in corde suo nec pos
set ad complementum perfectum venire. tantum ha
beret aque solum intus
C. Nullus deberet velle videre aliquid vel
audire sive loqui de aliqua re nisi usque ad
utilitatem suam nec ultra procedere ullo modo.
C. Qui non vult cognoscere non cognoscetur.
F. Ve ve nobis quam illi qui habent dona dei
non cognoscunt et qui non habent non querunt
C. Homo fugit deum qualem vult. sed semper
est talis qualis ipse est

J. Gratia dei et virtutes
sunt scala et via ascendendi in celum. Vicia
vero et peccata sunt scala descendendi in infernum.
Gratia attrahit gratiam et unum vicium trahit ad a
liud. gratia non vult laudari. vicium non vult
despici
C. Deus in humilitate requiescat paciencia est
figura eius. F. Puritas cordis videt deum.
F. Devocio inducit ipsum. F. Spiritus animas anima

veris. Si times timeberis, si servieris ser-
vietur tibi. Si bene te geris de aliis, alii se
bene gerent de te. Beatus qui amat et non desider-
at semper amari. Beatus qui servit et non de-
siderat semper serviri. Beatus ille qui se bene ge-
rit de aliis et non desiderat ut alii bene se gerant
de aliis. Et quia haec magna sunt, ideo stulti
ad ea non attingunt.

Terra fuit magna valde et bella quam quicumque
haberet male tenere posset non.

Primum est si omnes tribulationes quae tibi acciderint
propter deum in pace sustineas.

Secundum est si de omnibus quae facis et recipis
magis humiliaris.

Tertium est si fideliter diligas bona quae non possunt
videri oculis corporis.

C. [illegible] de pace

Qui patienter sustineret tribulationes propter deum cito
veniret ad magnam gratiam et esset dominus huius mun-
di et teneret iam pedem in alio mundo.

Quidquid homo facit sive bonum sive malum

sibi ipsi facit ¶ Non ergo debes scandalizari si aliquis tibi facit iniuriam sed debes regraciari sibi dicendo lumine sit cum culpa mea quia confiteor et compati peccato eius ¶ Quanto quis parat et sustinet tribulaciones et iniurias propter deum tanto est maior apud deum et equaliter quanto minus tanto minor

¶ Si quis dicit tibi malum non irritaris aut debes eum ut si dicit tibi mala tu de tempore dicens deteriora ¶ Si vis facere partem tuam bona fac partem tuam mala · et cetera

¶ Quando igitur aliquis tecum contendit si vis vincere perde ¶ Via salvacionis est via perdicionis ¶ Multo enim melius est unam gravem iniuriam sustinere sine iniuria aliqua propter amorem dei quam pascere centum pauperes et quam ieiunare usque ad celum stellatum tempore longo ¶ Quid prodest homini despicere seipsum et tribulaciones suo corpori facere in ieiuniis vigiliis disciplinis et oracionibus et non posse unam iniuriam sustinere a proximo de quo suscipiet maius premium quam de suis que portavit sua sponte voluntate

¶ Omne bonum quod habes recognoscere debes

a deo: ⁊ oē malū a pře tuo

¶ Si vis saluari nō petas tibi fieri iusticiaȝ ab aliq̈ creatura ¶ Viri sci bona faciūt ⁊ mala paciūt

¶ Ab oibꝯ creaturis debes paciēter sustinē molestias tibi factas q̄ contra aliquā nō habes iusticiā cū sis dignꝯ puniri ab oibꝯ q̄ offendisti creatore ⁊ deū tuū //

¶ Non est aliud cū nisi vincas teipsū quia pax est hoīm obtinere gracias ad deū nisi vincat seipsū

110 ¶ Quod mł'ti sūt qui volūt face malū nō petūt cōsiliū sup hoc Et qui volūt face bonū studēt ɔsiliū a mł'tis petere

¶ Non est hō beatꝯ si bona habet voluntate nisi bonis opibꝯ studeat ea sequi quia ad hoc dat deꝯ hoīm gr̄a ut sequat ea

¶ Si vis habē ɔsolacōes a dño stude te bene habē ⁊ habebis ɔsolacōes

¶ Quomodo hō pt habē certe in q̄ magis studet ¶ Inde in q̄ magnꝯ dnī nō dat magna dona stultis ⁊ iniquis hoibꝯ sz sapientibꝯ ⁊ bonis ⁊ fidelibꝯ ¶ Impossibile est cū hoīs

venire ad gratiam dei dominum et placet in carnalibus delectari ¶ Revolue igitur et reuolue desuper et desubtus hinc inde et non est aliud nisi pugnare contra carnem que volt te trahere die ac nocte in mortem. Ita in morte eterna quod qui vincit omnes inimicos suas vincit et devicit in omne bonum ¶ Et de omni vitio quod vinces invenies coronas Et de quocumque vitio amplius triumphaveris de eo magis premium recipies si devinceris. Si sapiens es stude vincere vitia carnalia et spiritualibus in spiritualibus vitiis ea vinces quia pugnacula spiritualium vitiorum sunt carnalia vitia ¶ De statu gratie et virtutis

Si vis ascendere ad statum gratie et virtutis primo debes dolere de peccatis tuis ¶ Secundo pure confiteri ¶ 3° facere penitentiam tibi impositam cum diligentia ¶ 4° custodire te a peccatis omnibus et occasionibus peccatorum ¶ 5° debes te exercere in operibus bonis et sic religiosus observare consuetudines et regulam et statuta prepositis omnibus alijs exercitijs Beatus ille qui ita facit et vadit cum eis. Maledictum sit illud malum quod continet homini in bonum Et maledictum sit illud bonum quod

conu[er]tit ho[m]i[n]i i[n] malu[m] ¶ Ite[m] q[ui]cq[ui]d bona facis ex
p[ro]pria volu[n]tate neglectus imp[o]situs ab ordi[n]e
no[n] e[st] deo gratu[m] ¶ Co[n]traiu[m] s[e]c[un]d[u]m tibi adicies
q[uod] tu volu[n]tati p[ro]p[ri]e deti[n]eris p[re]cio[n]ui[m]
Et plati no[n] sunt s[ed] et ipi h[abe]ntes regulam
q[uo]m[od]o debet se regere ¶ Unde nichil ardebit
in inferno nisi p[ro]pria volu[n]tas · tolle p[ro]pria[m]
volu[n]tate[m] et infern[us] no[n] erit ¶ Notate ergo

Nichil carius angelis. n[ot]a de obediencia
nichil deo accepti[us] ¶ Nichil ho[m]i[n]ibus
fructuosius q[uam] in suscepta sua co[n]uersione
sa[n]ctione p[er]sistere et i[n] ea obedie[n]tie [con]su[m]are
¶ Obediencia est virtus que ceteras
virtutes inserit insertas q[ue] custodit ¶ Ut
ad ista[m] v[ir]tute[m] p[er]uenias oportet ut sepe ores

Oracio est initiu[m] et co[m]plementu[m] o[mn]is boni
Or[aci]o illustrat a[n]i[m]am [et] p[er] ea[m] cognoscitur
bonu[m] et malu[m] ¶ Hanc oraci[oni]s d[ebe]t facere q[ui]libet
p[e]cc[at]or ad deu[m] ut det illi cognoscere sua mise-
ria[m] et sua p[e]cc[at]a et ei[us] b[e]n[e]ficia et sua[m] re... su-
am regula[m] ¶ O[mn]es qui debet saluari si h[abe]nt
vsu[m] racio[n]is de necessitate oportet ut in fine suo

Dicebat eū qdā f. Multos video hre grāz deuotōis et lacrimarū qui ad oroez vadūt ego aūt vix possū aliqd inde sentire Rndit fr egidius Labora fideli et hūilit qr grām qⁿ nō dat tibi deꝰ vna vice dare tibi poterit i alia vice Et qd nō dat tibi in vna die uel in vna septia uel in vno mese uel āno po terit tibi dare in alio āno Pone tu labo re tuū et deꝰ ponet grāz suā ff. Multū dz hō ee solicitꝰ de salute sua Si eīn to tus mūdꝰ esset plenꝰ hoībꝰ eciā usqz ad nubes et de hijs oībus nō debet saluari nisi vnꝰ solus tū qlz debet sequi grāz suā ut eet ipe vnꝰ qr nō ē amittere terrigenam celicolam ti amitte supnā patriā S; ve nobis qr est q dat et nō est q accipiat Oēs declinauīnꝰ nō est q faciat bonū nō est usqz ad vnū Hō Dicebat qdā mlta bō opa cōmēdatur i sacra scptura ut vestire nudos pasce famelicos et alia mlta tū de oroe loquens deꝰ aiens ff. Pater et pr tales qrit qui adorent eū Bona opa adornat aiaz S; oro est in

mus magnū qui est cū summa sapia deū sapienter orare et bona opa facere et bn̄ se custodire et iudicia dei considerare // Duo magna bona hoīs puto s deū amare et a pctis cauere q̄ habuerit h duo bō habet oīa bona h' uba sc̄ ex ubis auricis egidy fris iunioris

ꝓfoundū q ois sac ono binū̄ 2 h° vtcles cap° 2° i m̄sitā theo

Epilogus seu excerptum ex sententiis sanctorum
patrum et doctorum de perfectione mentis intel-
lectualiter uniendi deo  Nota bene
¶ Fons et origo omnium bonorum. Homo spiritualis
est in cella sua mente recollectus propriis defecti-
bus inspectis per cordiales orationes ad passionem
Christi. Et per virtutes morales prospera et ad-
versa equo animo deo in gratiarum actione iugiter
commorari ¶ E contrario fons et origo omnium malorum
sunt occupationes vane sensuum interiores et exte-
riores evagationes discursus et familiarita-
tes inutiles religiosorum   de humilitate
¶ Fili mi tu profunda humilitate et totali
abnegatione tuipsius ad voluntatem dei ad tuum
cor redeas Ab omnibus delectabilibus adhesionibus
que non habent deum purum pro obiecto quantum
possibile est teipsum abstrahendo ¶ Mentis
oculum semper in puritate et tranquillitate cus-
todias ¶ Intellectum in libertate formis rerum
infimarum preservando et continue in dilatatio-
ne sursum elevando ¶ Voluntatis affectum a sol-
licitudine amare atque timore terrenorum

penitus absoluas Teipsum continue plangen
tis meditacoib9 deuotis desideriis et menta
libus oroib9 excitado et exercitado Diuino
bono amore feruenti semp inherendo bona
temporalia et spualia in paupertate spus pos
sidendo Memoria iugiter sursu eleuatam
quoqz habeas p contemplacione ad vnione
dei ad supna tendendo Ita ut tota anima
tua cu suis potentiis et virib9 in deu colla
vnus fiat spus cu eo Et sic langues diuino
amore soporatus dulci desideria et intima que
te ad prapiendu transitu sibili auure tenuis
Et in ea dns reuelas mira secreta sua
Deum dimittes oms meditacoes et contep
placoes que sunt circa nos et p excessum
mentis intras caliginez dicti silencii et vlt
tractus a deo ad ignoranciam tumpi9 et omi
creaturarum ad sup substanciale et patrum et
inaccessibile lumine et ibi vere est deus
Illa aute oia exercicia sicut est contepla
ri meditari orare genua flectere vigi
lare ieiunare cu ceteris spualib9 et cor

poralib9 exercicijs ad pdcm ordinat sicut ad 62
sui fine et eis utere qatu senseris te
gradatim proficere in pdcis ¶ In quo summa
pfectio vite cognoscat consistere ¶ Hec est
sua bti dyonisij de mistica theologia Et
habet in glosa qrti libri regu de helya
¶ Terci autem tā paucī ad istud pueniunt
et ideo est qz no extendunt se ad anteri
ora supne vocatois 2m aplm Sz per
sistunt in suis ppijs exercitijs assuptis no
intelligentes dtm bti barnardi qz in via
dei no progredi est regredi Et qmis
nullus mortalium in fragili corpe possit
huic spuali theorie sive contemplacoi iugit
inherere et sp affixus esse ¶ Ideo tn dan
est ut scia ubi mentis me intencione debe
amus habere fixa et ad qd destinatoez semp
aie me renovare intuitu Ita ut tu mens
optime potuerit gaudeat Si qua distrac
ta doleat atqz suspiret quocienscuqz ab
illo intuitu se deprehenderit separatam ¶
Terminot si aliqs forte querulosa vox

hnc doctus obuiare volut dicens se dm
in vno eodemq statu pmane non posse
nosceie debet q dina virtus plus possit
facere q homo possit cogitare ¶ Et fir
qua actus valeni sibi habitu generat
co sueuit ¶ Vn sepius contingit qd illud
ad quod fortassis ho in pn se astringit
it cu violencia qda et difficultate pos
tea facilit opabit tande cu magna de
lectacoe dummodo a ceptis no desistat ¶
Hec ergo breuis doctrina pro vite nre
formula sit tradita In qua summa smarz
tocius pfcois consistit ¶ In qua si diligeter
studuerimus et fidelit effcu mancipare cona
bimus beati erimus Et quodamo etna feli
citate in hoc fragili corpe inchoabimus
¶ Quod nobis prestare dignet etna sa
pia ihs xps amen

Quatuor sut qlitates qbus mete viri
Quia in cpuctione vehemet afficit
¶ Primo aut cu malorum suorum remisit co
siderat vbi fuit ¶ Aut Iudiciorum dei suaz
inctuens et senu querens cogitat vbi s.

est a qua agit quo proficit a quo deu amat a ubi
erit Aut cum male vite solerter attendens meres
considerat ubi est Aut cum bona superne pa
trie contemplatur que quia necdum adipiscitur
lugens conspicit ubi non est h. gregorius
Dum scio non dubitare audio quia qui diu
amor cordis non ad unum solum sed ad
multa dispergitur et ad yma dirimatur minus
ad plenam pacem pervenit nec unquam ad veram
tranquillitatem serenatur h. hugo de sancto victore
¶ Modo de discrecione sunt et que sunt fugien
da que reprimenda que tolleranda h. david
Carthus cap xix
Sepissime discute tempus et considera statum
tuum mentis et corporis quid desit si profici
as aut proficias quid impediat pro
fectum et quo illi obviectur aut declinando
aut resistendo aut regendo aut tollerando ¶ Vicia de
clinanda sunt et fugienda et occasiones proximi
¶ Viciis impugnantibus est resistendum ¶ Officium
vel alia actio occasionaliter impediens regenda et
ordinanda discrete ad maius profectum ¶ Adver
sitas tolleranda et per usum fit magis tollerabilis

qm̄ q₂ usus altera, q₂ diligētia mlꝫ operis obtusitas p

Et ideo tā̄ odiosa ē nob adūsitas q₂ nolum⁹ q̄ suescē. Si aliqs domesticus uel vicinus tibi fuerit in tarde onerosus illi stude magis obsequiosus esse et affabilis et cito senties remediū illi⁹ morbi. Non ult̄u afferes dilige q₂ distīctio tardis ē talis dilectio q₂ n̄ q̄ queris diligi illi etiā appetis placē et ibi aduenīet te adulatio et sepe simulatio ne forte displiceꝛe incipias et min⁹ diligi timeris etiā qn̄ suspicaris te min⁹ diligi q̄ desideras uel spe raueras. Cōmitte te deo ꝛ ab illo diligi stu de quia dilectio hōis fallax ē et instabil' vn̄ nolite ꝯfidē in hoīe in q̄b⁹ nō est salus

Cum ꝯ sicus redi a corpē ad animū illū diebus ac noctib⁹ exerce labore modico tolituille. hūc exercitacoē nō frigus nō estus īpe diet. nec senectus quidē. neqꝫ ego te iubeo sp̄ immine silua. aut pugillarib⁹. dandū aliqd' intuallū aio ita tn̄ ut nō resoluat sed mutet. Vlꝫ plus prodesse si pauca sapīe precepta teneas. sꝫ illa ī promptu ꝛ ī usu tibi sint q̄ si multa q̄s didiceris ꝛ illa ad manū nō habes. sen̄ 1 q de bn̄

Si tu bonus esse desideras tunc oportet quod ista 64
tria facias scilicet primo munda et pura sit 1m
consciencia sine accusacione vel reprehensione presertim
a mortalibus peccatis Et ergo qui vult fieri bonus
homo debet seipsum examinare et probare cum magna
diligencia et discrecione ab illo tempore quo potuit primo
peccare et ab illo tempore debet seipsum purgare secundum
ordinacionem ecclesie sancte ¶ 2m est quod ipse obedi 2m
ens sit in omnibus deo et sancte ecclesie et superiori suo
et omni suo Ex hiis quia oportet equaliter obe
dire tunc vivit homo sine timore dubio et solli
citudine et manet irreprehensus intrinsecus in
operibus suis ¶ 3m est quod in omnibus operibus suis 3m
intendat honorem dei principaliter ut ad minus
intendat et desideret vivere secundum graciam vo
luntate dei Ecce hec tria sunt necessaria posses
sa hominem bonum faciunt et cuicunque unum isto
rum deficit pro certo bonus non est nec in gracia
dei ¶ Dicitur quod aliquis homo hec tria in corde pro
posuerit adimplere quantumcunque malus ante
tea fuisset in eodem momento efficitur
bonus et est acceptus et gracia plenus hec ruisbroch

Homo a tribus debet custodire cor qui vult esse
bonus primo a carnalibus desideriis et malis
cogitationibus et ab immundis affectionibus hec sunt
custodire cor. Item 2° custodire os a no-
civis et inutilibus verbis et otiosis et a detractioni-
bus. Item 3° custodire corpus cum quinque sensibus
suis ab operibus inordinatis inutilibus et infructu-
osis occupationibus. Sequitur de viro bono

Vir bonus quicquid ei acciderit equo animo sustine-
bit sciat enim hoc accidisse ei lege divina
qua universa procedunt. Seneca ad Lucillum

Nota quando tangat te immunda vel inutilis
cogitatio sic potes liberari ab ea. Primo
iunge manus ante te et dic Ave maria
et tunc dicas domine miserere mei sa-
na animam meam quia peccavi tibi et pete auxilium
et orationem omnium sanctorum. Et pone ante oculos tu-
os quod tali modo posses gloriam paradisi et penam
inferni acquirere et cum illo deum offendere et ab
ipso ac ab omnibus dilectis suis in eternum separari

Qui omnes sequitur de viro perfecto
cogitationes suas et affectiones intentionem
coniunctionem amorem suum intellectum voluntatem

et memoria sua conuertet ad deum solum celes- 65
tia desiderando cor et interiora munda sua
do carne et sanguine superando temptatores dyabo-
li expellendo austeram vitam tenendo Mores
imitando puritatem tenendo virtutes operando Manda-
ta dei implendo Ad influentiam diuine gratie se p-
parando omnia aduersa vel contraria humiliter patiendo
Mente et affectum ad celum leuando terrena
et omnia transitoria relinquendo Orando ieiuna-
do elemosinas tribuendo vigilando laborando
carnem castigando macerando et affligendo omnes
sensus suos interiores et exteriores ab omni oc-
casione viciorum viriliter et diligenter custodien-
do Et istud dico vobis quod meditando et pro
posse suo ista faciendo magis proficiet in
vno mense quam alter negligens in decem annis
Si vis ergo nunc ad deum ascendere et contempla-
ri in diuino lumine et ideo venire ad hoc
tres res requiruntur Primo oportet ut
sis ad extra bene ordinatus in cunctis virtutibus
et ab intra nullatenus impeditus Ita omnino
sis et vacuus ab omnibus exterioribus operibus
ac si nichil operareris Secundo si fueris ab

anti͡g nō aliq° v̄tutis ope occupat͡g iā p̄gue ī
formatus es ī q̄ q̄ diu durantꝰ ɔteplari
non potes ¶ Secūdo oportet q̄ deo ad
hereas anti͡g aī adiūgere intentione et a
more rōe sicut accensus ignis q̄ nūquaz
p̄t extingui In illa tpe quo te hoc mo
sentis potes ɔteplari ¶ 3° oportet q̄
tēpū pādaris ī no mō et in caligine
in qua oēs ɔteplantes hoīes fruntur
demat seu errat et in q̄ sepōs nūq̄ tr
ato mō p̄nt inuenire ¶ In abissu illi ɔte
mafirtatis seu caligis ubi aīas sp̄s sibi
ip̄i mortu͡g ē Ibi incipit dei manifesta
ciō ꝛ vita eterna q̄ ī illa caligie sple
det et gnat̄ quoddā icōphēsibile lume
qd̄ ē ip̄e filiꝰ dei in q° ɔteplat̄ vita etna
residuū istiꝰ q̄re in 3ª expoē diū Jo rus
broch sup libro eterne sp̄esꝰ vert

Si desideras p̄fice ꝛ effici p̄fectꝰ signa p̄
fectoꝝ q̄ sūt 24 memorie tue comēda
et secūdū illa viue ꝛ labora De signis p̄fectoꝝ

Primum signum est perfectorum quod perfecte diligunt
proximum et spiritualiter se mutuo in Christo et propter
ea eius honorant ¶ 2m signum est quod sunt
in seipsis pacificati ita quod in hoc liberantur omnia
exteriora et eorum pace perturbancia
¶ 3m quod omnino dimiserunt et dimittunt se deo ideo
deus non impeditur operando in eis
¶ 4m Ad hoc laborant semper ut se exuant ab omnibus
rebus in quibus se invenerunt ideo varie proficiunt
¶ 5m In nullo querunt de suo ideo deus quod dat
de bonum est spes eorum
¶ 6m Omni intencione attendunt satisfacere
voluntati dei de seipsis nichil presumentes
¶ 7m Omne velle ipsorum dat velle dei dei solum
non et omnino nichil de seipsis intantes
¶ 8m Ita se applicant et trahunt deum ad se in
herendo amorose quod tenentur sine alto opatur
¶ 9m Fruendo appropriant se deo et proprie divine
in omnibus locis operibus et tempore et se ad hoc disponunt
¶ 10 nichil receptum a creatura noch lief noch
leyt sustinentes sed unde a deo licet deus operetur in ea
¶ 11m non capiunt ab aliquo aut ab aliqua creatura con-
cupiscentiam vel delectacionem vel aliquod desiderium

¶ 12 Non puniunt nec pelliunt aliquos tribulatores sed sic gaudet de iniuria et vitate

¶ 13 non decipiunt a falso lumine hinc nec de ... ... quia dimittunt res ... sicut sunt in scriptis

¶ 14 sunt sic ... ... virtute quia omnes impugnationes ... sic vincunt

¶ 15 ipsi speculantur et noscunt veritatem inde sed vivunt cum deo in contemplatione divinitatis

¶ 16 ipsi sunt et ... ... de temporalibus non se ... dimittunt nisi ad ...

¶ 17 pauca habet verba et multum vivit

¶ 18 perdurat cum vera vita

¶ 19 solummodo honore dei querunt nichil aliud

20 non permittunt se vici ubi contendit quia ipsos divino ipsos solos tangat

¶ 21 non cupiunt ... quia non reputant se nimie dignos

¶ 22 pro indignissimis se tenet sed se humiliant sub omnibus

¶ 23 Doctrina et vita christi habet speculum ... ... et ... verbis et factis in quo spe

tulatur sine intermedio et omnia deponit et dimittit
que illi virgini non pertinent
¶ Et quod ipsi vadunt sic quod modicum operantur et continue
incipiunt in bona vita sed a paucis curantur et hoc
plus diligunt quam omnium favorem et procedunt sicut si
essent pueri ac nichil scientes et quasi stulti Hec
sunt signa perfectorum utinam esset cordi meo ipsa

Hec libertas est perfectorum Primo quod nichil diligunt
ut supra dictum est in isto mundo non complacent
deo non honores non reputationes non commodum
proprium in tempore vel eternitate neque in ipsis quod de
ceteris necessariis careat non agitantur
ius corporalibus appetitibus desiderio maneque creati
ipsum ¶ 2o quod nulla gravamina vel incommoda
pertimescant ut non labores vel dolores cor-
poris seu ... et quamvis non assit actualiter sed
quod non horum memoria consumat. Tertia quod in omnibus quoque
scandalis interpretationibus vilipensionibus nullo
dolore nulla quoque verecundia turbati moveantur
sed quod tamen attrahat sibi hoc quod ipsa veritas
dictavit et non plus Hec Gerlacus canonicus regularis [de ...]

Gaudete in domino iterum dico gaudete po-
nite et reddite oleum gaudii in gloria

vrā et sp̄ leti testimoniū erit nobis ¶ Cū
ciā bū feātis et de illis seu abas calup
niatꝰ fuitis et ueniunc exhuseꝛꝰ testem
bonaꝝ opm vroꝝ habuitis s̄ solū iudicē
deū · supiꝰ et ꝯsciaꝫ istiꝰ gaudete in illa die
q̄ tūc oleū more p̄ctū vgīu in vasis
ampitis cū lapadibꝰ ¶ Delectare ergo
sp̄ in dn̄o ꝛ dabit t̄ petiones cord tui
¶ Nullo enī leuiori siue faciliori p̄cio
optineri p̄c potest exaudicio petico
nū cordis n̄ri a misericatore deo q̄ p̄h̄
q̄ li dicit delectando s̄ in dn̄o ¶ Delectari
naq̄ꝫ i dn̄o nō solū facilissimū s̄ etiā iocū
dissimū e et magis p̄mii q̄ mihi n̄ la
bor e ullo mō · p̄mio q̄s est valde sua
uitatis et retributió suphabūdātissima mo
lestiaꝝ quas h̄ dilti et eltī dei ꝑpt deū
paciūt ¶ Hoc aūte nō est hū possibile
alicui nisi q̄ palatū cordis sanū et cura
tū habuerit a febre iniqtatis q̄ sanitas
ꝛ puritas nō ꝫ vtutis et elaboracōis hu
mane s̄ opꝰ vtutis oīpotētis creatoris

pfosissi^m et supereminetissi^m dm̄i ✠ de scī de 68

Fuerūt quinqz doctores ut - paciētia :-
Afertur inter se disputātes q̄dā vice
de pacīa qz q̄libz cor cadem v̄tute intelia
extollē. Primus dixit Si pr̄ celestis in ce-
lo melius habuisset filio suo ī tra dedisset
2us dixit si maria sanguinolētas lacrimas
p vno peccōre fudisset nō tm̄ placuisset si-
cut tribulacōnū tollerācia p̄t deū facta
3us dixit oīs ↄsolacōes q̄ maria magd̄a tp̄i
ta ānis habuit in deserto nō tm̄ deo placuit
sic tollerācia t̄bulacōnū q̄s habuit
4us dixit q crux xp̄i honorāda ē ex eo
q xp̄s in ea mortuus fuit s; magis passio
xp̄i est venerāda eciā si in cruce nō susti-
nuisset nisi p dimidiū diē nūc āt triginta
tribus ānis sustinuit
5us dixit q maria et oēs s̄cī āng̃li care-
rent animo pmo q iā pro minima t̄bulacōe
susceperūt carius vellet eē ī purgatorio
usqz in diē iudicij. Vn̄ bōdus O hō humilia te
ad paciēdū. Primo ut terpm̄ flagelles et plā

gas pro peccatis tuis in pena et illud pati de
bes beniuole et letanter deo offere ¶ 2° hum
ilia te ad patiendum a proximo tuo uel tuo
superiore quicquid tibi occurrit laboris uel vitupe
rij a proximo tuo patienter feras ¶ 3° a
deo quicquid tibi deus de flagellis suis miserit
siue in corpore siue extra corpus has omnes pa
cienter feras sine murmuratione cum graciarum ac
tione ¶ Omnes enim quos dominus diligit et ele
git hos misterium aggrauat et dominus quia hos
comparat dilecto filio suo christo qui misterium et dom
fuit aggrauatus ¶ Et in hoc ostendimus deo quod
diligimus eum si aliter quod consolacio nostra erit quod
sustineamus aliquid propter voluntatem suam de ead
Dixerunt discipuli ad ihesum magister dic no
bis de pena celesti Respondit ihesus Tria in
nobis habetis que in sunt graciam Primo vos
diligitis commodum corporis. Et honorem mundi
Et diuitias ¶ Ego vero incommodum corporis
et despectionem et paupertatem Secundo quia nul
lus dignus est pati nisi qui corde deside

sideraⁿt Magnū qd est dignū ee pati ¶ Ille ne
ē paries q nulli' dixit ea q patit ¶ Nō repel
las flagellū dei a te si nō vis repelli ab he
ditate sua ¶ Paciā delet pcā ¶ Itē pparat hoīez
ad spūale sanitatē ¶ Itē ducit hoīez in cognicōez
sui ipsi' et altō ¶ Itē tantū bonū est q nemo
pt psolue

cap^m de paciā

Quedā puella dixit cuidā epo Dic m sic ꝑ
fectionem ut pueniā ad scam vitā Cui eps
Nō vindices ullo momēto verbo vel
facto te sup iniuriis Et illa Hac sano epus
s tāmē contra iniusticia retaliacio iustum
Cui ille ꝑ hac nunc nunc actoēz ꝑsolius deo
flagella q sustinuit pro nob ¶ Itē triplex ē
paciā hoim ¶ Pm ē incipientiū sustine mala q
in eis īferunt paciet ¶ Scd^m pficientiū ē non
solū sustine mala paciet s libent ¶ 3^m
pfectoz ē nō solū sustine libent s ꝯ letanter

i vii In religiosa ut plurimum. de viciis relig(iosorum)
inveniuntur tria vicia que difficulter ab
eo eradicantur propter et si eradicata fuerint gaudeat
quia via salutis incipit ¶ Primum vicium est gule
2m murmuris · 3m detractionis et ista sunt pessima
vicia specialiter in religiosa

2 Dicamus primo parum de gula mala bestia cor-
rupta ¶ Quante ergo gule vicio omnes
homines fortes exegerunt perdunt et dum venter
non restringitur sic cuncte virtutes obruuntur non
a vinis sed appetitus est in vino ¶ Inpossibile est
saturum ventrem pugnas interioris hominis experiri
nec bellis robustioribus attemptari dignum est
eum qui potest dicta leviori conflictu. Cassianus

Gula paradysum clausit · primogenita vendi-
dit Suspendit pistorem Decollavit bap-
tistam · per principem cocorum templum incendit [illegible]
et iherusalem destruxit ¶ Balthazar rex in convivio
manum que se scribentem aspexit mane thechel
phares et eadem nocte interfectus est ¶ David
3· propter aquam desiderium a se ipso reprehensum ostendit

⁊ rege mū ihū no de carne ſʒ de pane tēp
tatū ſcoli. ergo ꝑ eſcā deſtrue op⁹ dei

Gula ē īmoderatꝰ appetitꝰ edendi et po
tandi ¶ Dapna gule ſut sep. ꝑᵐ ē
nēcutꝭ brutalitas q3 guloſi ſt velut ir
rationabilia pecora q3 no mouet ad pau
pere et afflictū ¶ 2ᵐ ē corpis īfirmitas
3ᵐ eſt onis loquacitas ¶ 4ᵐ eſt rerū inopia
¶ 5ᵐ eſt carnis luxuria ¶ 6ᵐ eſt cord ſtul
titia ⁊ dapnatio eterna ¶ Item quinqʒ ſt ſpe
cies gule ꝑ no ¶ 1ᵃ ipes qn qs hora com
nēcedi pueit ¶ 2ᵃ qn aliqs nimis delicate
querit comede ¶ 3ᵃ cū qs nimis comedit ¶ 4ᵃ
cū qs nimis ſtudioſe cibū ꝑpat ¶ 5ᵃ cū qs ni
mis auide et ardet cibū ſumit ¶ Remediū

Remediū contra gula ¶ Eſt ſmo dni mt.
Nō in ſolo pane viuit ho ⁊c ⁊ h' ſpi
rna cotra gula ut dicēt dites no in iſto ſolo
viuit ho ſʒ ī aliis aliqs q ꝑueniūt de9 dilig
tib9 eū ¶ Et ſi cōtigit te mltū tribulari ⁊ tēptari
ſup aliq cibo ⁊ ſi habueris eūdē cibū ad manꝰ
q' pone te ſac ſacrificiū deo ſic fecit dauid cū
biberat ſe repheſu a deſiderio aq. ⁊ no come

des ex eo s3 des paupers a coquavis et sic sa
ct sactum deo et sis gtem illo tpe aliq alio m
nus defectato ¶ 2m e considemus qualis sit p9
morte futura fam ¶ 3m e ethic pene ad q
invitari sumus meditato et h suffic de gula
¶ de pecco 2o et vicio murmuris

murmur Est enim murmur oblocucio inchabita no
fcu ds dei et plati sui q loco ipi9
dei est ¶ No pim murmur oli fuit judeor
mo est claustralium uel morchorum No q s
claustral murmurang de cibo uel potu uel
vestitu desicit in pu belli spualis q est
contra gula vn nisi h gula pus refre
net frustra q alia vicia laborat ¶ Vnde
claustralis murmurans omne bonum claustri
dat pro modico fcem ad op9 suum sui
¶ Claustralis cna murmurans intromittit se
de h q ad ipz no ptinet qz ipe iam suus
no est s3 dei uel plati sui vn de talib9
dic dns ch ad te tu me sequere q vnde
q querulosus e morch9 no e Jo murmur oio d3
ee a claustralib9 No murmur z de m
murmure claustralium q si mortuu loquuntur

¶ de nulla re magis deum offendisse ille populus iudaicus dicitur quam quod deum murmurat. 71
¶ Tercio quia supposita sibi potestate murmurat licet quia illum redarguit qui eandem homini potestatem dedit. Augustinus ¶ Murmurari etiam debet quod nemo humi murmurante [?] viderit iniunctum loquor [...]
id est ut iniunctum sit a [...] te

Quatuor sunt remedia contra istud peccatum scilicet murmuris. Primum est exemplum christi unde Augustinus Quia tota contempsit homo deus ut ab omnibus contemptibilia monstraret et omnia adversa sustinuit ut sustinenda doceret etc. ¶ Secundum est quod homo cogitet quod murmur quod fit de malo pene aliter illatum est quod deum cum omne malum pene a deo sit unde exodus Non contra nos est murmur vestrum sed contra deum et unde dominus non habes potestatem in me nisi tibi esset datum desuper. ¶ Tercium est quod homo cogitet homo intencione qua dominus permittit filios suos adversitatibus flagellari Gregorius ille solus de flagello murmurat qui causam percussionis ignorat Apocalypsis Ego quos amo arguo et castigo ¶ Quartum remedium est consumere gratiam dei ¶ Quia cum murmur venit ex defectu te[...]

lestis victorie pugnet summum remedium est postu-
lare victorem celestis gratie ut faciat nobis
illud necessarie. ¶ Capitulum iiii est gratia stabiliri cor non
escis quod non profuerunt eis etc. Et facile posset
homo a deo impetrare gratiam per quam talia contempneret
si quis ex corde eam peteret et hec de minimis etc.
¶ Modo 3m vicium quod est detractio
Detractio est absconsum detrahere et dolose
mordere Augustinus de diffinitionibus ¶ Detrac-
tores autem quadam simulate verecundie fuco con-
cepta malicia que retinere non possunt adulmina-
re conantur ¶ Videas quoque a detractore alta pro-
mitti suspiria sicque cum quadam gravitate
et tarditate vultu mesto demissis super-
ciliis et voce plangenti egredi maledictionem
et quidem tanto persuasibiliorem quanto creditur
ab hijs qui audiunt corde invito et magis
condolentis affectu quam maliciose proferri. Do-
leo inquit vehementer pro eo quod diligo eum
satis et nunquam potui de hac re corrigere
eum et alias in quidem bene compertum fuerat de eo
etcetera sed per me nunquam innotuisset at quoniam per

alteriu patefca res e veritate negari
no possut revera ita e . h^c bn^{d9}

¶ Detractio est locutio ex inuidia procedens bona alioru denigrans et q bona
p[ro]xi i[n] q[ua]ntu pt minuit h^c hugo de sco v[ictore]
¶ Iste detractor carne humana comedit et
sanguine humanu bibit ¶ Iste detractor e · malus
a deo et ab hoib9 ¶ Iste pctm istud pt alij
ee pctm in spm scm q[uia] detractor gra[tia]
sci sps impugnat du ca conat minuere
vel poci9 suffocare i hoib9 ideo vix dimit
tit^r istud pctm q[uia] ad spm scm ptinet re
missio pecci ¶ No q[uod] spalit hoies debet
cave a detractoe patris carnal et spual
¶ No sut eni sex spes detractois · p^{ma}
est occulta mala p[ro]xi publicare ·
2^a audita mala cu augmeto i[n]ferre
¶ 3^a ad libet audire 4^a bona occulta
p[ro]xi negare ¶ 5^a manifesta bo p[ro]xi
minuere ¶ 6^a bo p[ro]xi i mala vtere ¶ 7^a
addit q e pessimu s[ed] p[ro]xi^o fama falsa opo ·

nere ¶ Itē detractor ē vnquꝰ i seipʒ ⁊ i pxi^m
et in deū ¶ In seipm dū detrahit pxi^m seipm
excecat ⁊ interficit In pxi^m q̄ fetore pro
vii corrūpit bonā famā suā denigrādo In
deū Judiciū suū vult auferre· liūt Nolite
judicare ut nō iudicabimini· Inculīꝰ
¶ Detractio ē qn̄ aliq̄s aliq̄ de alio loq
tur de quo īmīꝰ amari vel appciari pt
Bernardꝰ detrhē vel detrhente audire
q̄ hor dāpnabiliꝰ sit nō facile dixerim
¶ Nō alīꝰ delicta s; ppa tue vitia tua
nā aliena intēde ¶ Detractio gⁱius dāp
nacio q̄ue tūc est hᵒ oms vitupant h
fedus nichil ē hᵒ sume tpitudis est
Hostiu sit qui paciēt tollerent detr
tores ¶ Si hylari vultu detractorez
audieris tu illi das fomite detrhendi·
si nō tristi disēt nō libet dice ⁊ q̄s di
dicerit nō libēter audire ¶ Itē sum̄
remediū q̄ detractoez ē silere ⁊ obmu
tesce nisi ad interrogacoez ⁊ detractores
nō audire s; q̄ cito audieris detracto
re /ab eo fuge· Tace ergo fuge ⁊ q̄esce

si vis amicus ihu ee

¶ Quintum ergo remedium est contra gulam
pone in corde tuo ac si iam habueris et
saciatus sis et hora preterijt quia voluptas
preterita est quasi sompnium noctis transacte Effi
cacius tamen remedium est non habere unde pos
sit gule satisfacere ¶ Non enim cito quis pauperior
fuit tanto minus in hac parte peccat ¶
Recuca felitiores que in sustinenda paupertate
fuerint quam fortiores Augustinus
¶ Quintum remedium contra mundum unum est
tacere et servare silencium et de nullo te intro
mittere unus quod te non tangit hoc te nullatenus
angit ¶ Item cogitare se esse pauperem et men
dicum et de elemosinis vivere
¶ De exerciciis bonis ad fines de monte dei
Quoties quid agas in quo te occupes
¶ Primum est cotidianum oracionis sacrificium
uel leccionis studium cotidiane consciencie discussio
cum emendacione quod post pro sua dici neganda
non est ¶ Deinde operandum est in manibus
pro tunc ¶ Item spiritualia exercitia sunt

corporalia sed corporalia propter spiritualia
prudens animus ad hoc se comparat laborem
ut non in dissoluatur sed per eum magis in se
ipso colligatur ¶ Spiritualibus exerciciis vo
in corporalia nunquam longe uel in totum recedatur
sed facile ad ea possit redire animus
assuescat et cum illis se nutrit ipsis tamen semper
spiritualibus inhereat ¶ Porro voluntas
facit usum usus exercitium Exercitium vires
in omni labore subministrat
Singulis horis et in omnis institutis ra
cione sua distribue exercitia tum spiritualia
spiritualia cum corporalia corporalia ¶ In quibus
sic exsoluat homo debitum suum spiritus deo corpus
spiritui. Ut si quid fuit intermissum. si quid neglectum
si quid in persona suo tempore suo loco suo tempore
non abeat impunitum uel irrecompensatum
dum ¶ Et quod fuit tibi a superioribus imperatum
uel per consilio dictum sic accipias tanquam si
de celo esset ore dei prolatum Nichil reprehendas
nichil discutias in nullo pec

mius iniunuare psonas q2 i monsterios
venisti pmūz nō ipetrare totū sanū to
tū iustū totū vtile studita qq tibi a
alijs videris inpari Alr̄ bonoz quin
q in religiōe es bū viuis si viuis or
dinabilit donabilit z humilit

Ordinabilit ut sollicite sēs obsuare
vias tuas in cospcū dei z primū caueq
tibi a pctō et illi a scādalo

Sotiabilit s ut studeas amare et a
mari blādū te et amabile oib9 exhi
be et nō solū patiēt s ecia libēter
infirmitates frat tuoz suffere tā mo
z q corpoz

Humilit ut cū h oiā bū feceris spui
uane glorie q ex bois hijs opib9 nas
ti solet studeas exsufflare Qd h̄o at
sp studeas ut habeas oculos stabiles z
nō sublimes aures clausas fabulis sine
rumorib9 audiendis q si audieris nō reci
tedas in alijs referens Habeas i custo
dia uerboz z pauc loquis manu9 ?tine

tes interssu sensibile et maturi
Cogites cotidie q̄d agas quo tp̄s expendas utrum uirtutes in te crescant uel decrescant contra uitium uel que uicia in te magis habundant quibus cognitis statim reme dium appone obstruendo fontem a quo oriuntur & restringendo causas et occasiones a quibus ortum habent
Considera singulorum morborum uirtutes contra quibus habundas et que in quolibet corde magis habundat et regnat et illam in te trahas ¶ Considera unius humilitatem alterius pacientiam alterius discretionem alterius sobrietatem
¶ Si nullum peccatum paruum uel leue putas uerecundum potest dici leue quo deus offenditur
Sepissime confitere peccata tua & superiori nichil occultum habeas Cito obliuiscere iniurie tibi illate quia nulla umquam referas
¶ In quantum potes paties humilis maturus benignus esto et deuotus Curiositatem uestium penitus abicias ¶ Qualis fuis tu in conuersione qualis in conuersione sis et qualis esse debeas semper cogites

Numquam putes virtutes quas habes tibi sufficere. Sed semper quod tibi desit cogita. Utrumque vitam tuam tractando poteris esse monachus.

Monachus autem in oratorio debet esse devotus. In capitulo viduus. In infirmatorio generosus. In refectorio temperatus. In auditorio breviloquus. In cella quietus. In cogitationibus castus. In omni loco circumspectus. Et sic poterit esse verus monachus. Et si vis verus monachus et humilis esse quod tibi ab alio imponitur desiste portare viriliter. Ista sunt quibus placetur deo. Non requirit deus tantum corporis neque concludi inter angustias cellule nec in obscuris antris ac tenebrosis sedere iubet. Hoc solum est quod exposcat a nobis scilicet ut semper. Ut semper recordemur deus possit et ad omnem renovemus mala et peccata nostra et cotidianam gesta et habeamus ante oculos ut pro hiis supplicemus deo. Et ghehenna ponamus in conspectibus nostris et angelos qui in die iudicii omnes congregabunt bonos et malos ut percipiat unusquisque de operibus suis. Cor enim tuum desiderat deus contritum et compunctum et in mentem dilectione et caritate.

sua · z ut timeas cum dolore suo · z ut absolus
i mādatis suis habendo cum sp̄ p̄ oculis tuis

Contritum cor q̄ē · de contritione vera
p̄ma p̄s p̄me q̄rit a te deus tuus
Et ista q̄fīo d3 eē septiformis · Prīā
debz eē morosa et ītenta nō p̄fūc
toria solitaria · integ̃ nō dīmīnta or
dinata nō q̄fusa · p̄p̄a nō aliena ve
rucunda nō deliciosa · iusta nō silāta
Et h̄ oīa q̄tinētur in illo versu
ysa̅ 38 · Recogitabo tibi omēs
cos annos ī amaritudine aīe mee · Est eīm
iste v̄situl9 sp̄ īnunad9 ab ill q̄ ve
ra q̄fēoē3 petūt habē z s̄t vij p̄ts
p̄a dicit cum Recogitabo · ī · d3 eē
morosa p̄cogita · z ītēta · z nō p̄fucto
ria q̄tra illos q̄ ī incogitati veniūt
ad q̄fessioē3 z nō vident nullā h̄re
q̄tiōē3 uel modum solliciudiē3 de p̄ctis
Sc̄da q̄fīo d3 eē solitaria z nō
publica · ideo · Tibi · q2 d3 eē solī

in conspectu dei ‖ vii ps fundamento cord[i]
mei in conspectu tuo sp

¶ Tercio dz ee integra no dimidia
Et io dicit ¶ Omnes ¶ ideo di tren
Effunde sicut aqua cor tuum i conspectu dni

¶ 4o gtrio dz ee ordinata no confusa
ideo dicit ¶ Annos ¶ Annus enim dis
tinguit p iiii tpa s hyeme ver est
tate et autumpnu ¶ Debet igit penitens
annos uel cursu vite sue distinguere per
tempora ut sua possit facilius invenire pcca

¶ 5o dz ee cotrio ppria no aliena s
ppys pccis no alienis io dicit ¶ Meos
¶ vn ad Gal' vnusquisqz onus suu portabit

¶ 6o dz ee gtrio Remebunda io dicit
In amaritudine ¶ vn d ysa 38o Ecce
i pace amaritudo mea amarissima ¶ io
Amara dz ee pro incursu divine offense
Amarior pro dapno superne patrie ¶
Amarissima pro incursu pene eterne ¶

¶ 7a et ultio gtrio dz ee iusta et no
ficta uel silata io dicit anime mee ¶ vn

dicit Joel' ij Scindite corda vra et no
vestimenta vra Contra illa q̄ pma est
iutm nō in spu ī veste no in corde
Contra quos pponas in- ihs medicus aīa
rū docet peccāte facie lauare 2 vestes
cōpone caput vnge 2 cor purge sm bi[?]
Secūda ps pnie est cofessio et
sut ꝗ attēdenda ī cōfessioe ꝗ
pmo dz ee festīa ¶ 2ª debet ee hu[m]l'
et verecūda· ¶ Tertio dz ee apta 2 no
palliata ¶ 4° dz ee vera et no ficta
vnd ps cofitebor t' dn̄e in toto corde
meo ¶ 5° dz ee integ̃ 2 no dimidia
¶ 6° dz ee flebil' 2 lacrimosa Hc enī
est aq̄ q̄ ꝑ pp̄s valde sitit Nullus fons
tm̄ eū delcat sicut puteꝰ lacrimaꝝ Jn
cuius figura sedit iux puteū samarie et
peciit aquam ſ lacrimaꝝ a mliere sama
ritana i a peccatrice aīa ¶ ꝗ° et ultīo dz
ee obediēs et propt̄ ſ ut penitēs
studeat suscipe 2 obſuare sacdotis

madata vn dd vt immctu facto su ap te
¶ Pro q triplex est confessio // primo
est confessio pcti de q dicit in ps
Dixi confitebor adusu me i iusticia
mea dno ¶ In at vsu tangut sex i m
confessioe pcti q dz recta confessio haberi
¶ Primu est premeditano q not cu dicit
Dixi ¶ 2m est copunctio cordis z oris
q notat p Confitebor ¶ Tertiu est
accusas no excusas q not adusu me
¶ Quartu q sit de malis no de bonis q
notat p iniusticia ¶ Qui(n)tu q pri
de pctis ppris na de alienis q notat
p mea ¶ Sextu q sit ad honorem
dei z no ad honestate su s ad cofusi
one ppa q not p dno ¶ Et talis cofe
est valde vtil vn seqt ¶ Et tu rem
sisti ipietate pcti mei
¶ 2a est cofessio laudis de q dicit ecci
li Confitebor tibi dne rex et collauda
bo te Et ps Cofitebunt t dei cofitebunt

¶ Tercia est cofessio fidei de q dicit Ro
ᵃ Corde creditur ad iusticia Ore aute
cofessio fit ad salute ¶ Et no q cofessio
inq̃ st vij codicoes pdce copatur vielle
in qua fiut vij corde ¶ Unde viella cofes
sionis q habet ista septeplice corda red
dit in aurib9 dei suauissiaz et dulcissiaz
melodia Nec est aliqd organu q ita
libeter audiat de9 sicut vera cofessione
pccoꝝ ¶ Et io mang q sic tangit cora deo
viella cofessiois reportat stati solariu
s venia de oib9 pccis suis Vn dicitur
ysa xliij Narra si q habes ut iusti
ficeris ¶ Et dauid oib9 minus s pecca
rib9 penitetib9 qr voluit in curia regis
eterni iocondie · q tangat eo mo q sup
dcu viella cofeis dicit in ps In
troite portas ei9 in cofessioe et in ym
nis cofitemi illi ꝛc de pena

na va

Tercio no de pena q ad satisfcoe
Et sunt papue notanda vij ad

h° nova ut sit persona prima apeti medicina
¶ p° requiritur ad satisfacionem abstinencia
a peccato unde Jo 8° Vade et amplius noli
peccare ¶ 2° requiritur restitucio rei
aliene unde luc 19 Si quid aliquem defrau
dam reddo quadruplum ¶ 3° requiritur
ad satisfacionem cum aqua lacrimarum confessionis
cinis humilitatis ¶ Cinis et aqua calida fa
ciunt bonum lixivium Sic cinis vere humili
tatis et aqua calida lacrimarum faciunt penite
ncia pregnantem ¶ Ideo dicebat Job Ego primam
in favilla et cinere in devocionis favilla et
cinere humilitatis ¶ 4° requiritur Cilicium
mortificacionis ¶ Et hec est primum et spirituale ma
lagma et emplastrum carnis reprimens lux
urie et lascivie carnalis de qua dicitur
Judith 8 quia habens super lumbos suos cili
cium contra luxuriam et ieiunabat contra gulam
¶ 5° requiritur ieiunium afflictivum unde di
citur Johel 2° Convertimini ad me in toto
corde vestro in ieiunio in fletu et planctu

tu Et seqr qd sit si contrat et ignoscat de9
quasi dicat ex quo de9 q est sum9 me
dic9 remunat nos papit nequaq de
ma salute diffidit ¶ Septo requirit
elemosina Et h est qsi solariu medici
¶ Fidel9 eni laborat medic9 qui sperat
se bn remunerari vn dr in pxb
¶ Rna dni fecistis vni ex hijs fratrib9
meis minimis m fecistis · vn de isto sola
rio dicit thobie iiij Elemosina ab oi p
cato et a morte liberat et no patietur
aiam ire in tenebras ¶ Septio et
vltio reqrit ad satisfactione penitetis
ora devota ¶ Qr eni mr pro filio eg
to facit candela et emittit votu qndo
nullu csiliu supest medicor vel aux
iliu ¶ Sic qn videm9 spim nrm pieli
tari qsi in morbo pcti · debem9 deo face
candela opacois bone Et emitte votu
oracois devote vij sn xbij hoc gen9 de
mor s pctu no eicit nisi p oracez et
ieiu vbi Aug9 Oro auat pestes meti

Quarto sunt ptes tres prie s[piri]tuales
Quar[um] d[omin]um e[st] s[cilicet] oro[ti]o iei[uni]um et elemosi
na de q[ui]b[us] distincte 1 capittularit inveies
exp[re]ssione ear[um] in dicto salutis libro 2 in
alijs q[ua]mpluri[bus] t[ra]ctatib[us] Io ista p[re]t[er]mitta
te p[re]terea[?] et ad Epylogos doctor[um] me q[ue]ro
¶ Epylog[us] sive compilatu[s] ex lib[ro] de p[ro]fec[tu]
Esto devotus deo volentib[us]
et cor tuu[m] q[ua]ntu[m]cu[m]q[ue] potes repera
ri ipso ¶ Esto p[re]latis tuis humilit[er] obediens
ne iratore q[ua]n eos habeas ne s[er]vas
eos nec iudices ne murmures de eis
¶ Esto pacificus tuis frib[us] et patiens ad
verba dura et ad correptiones Noli fam
le iudicare aliq[uo]s ne sis suspitiosus
¶ Despiscie ora Esto in thoro discipli
nis intent[us] deo In victu discret[us] et mo
destus In hijs que corporis necitas re
q[ui]rit Esto in cella libet[er] Fuge vana ocio
sa plane loq[ue]re modeste ioinde His ve
rax valde verba tua sint sine in[ven]cione
to Nulli detrahes nec etia[m] libeter au

dicat Odium quam nulla teneas Non sis ela
tus in verbis et moribus pecuniam repudia
paupertatem semper ama Fuge pro omnibus mulie
res Omnes honores seculi nichil estima Com
paciens esto afflictis Castus et humilis sis
in omnibus ¶ Incipit amonicio regularis
disciplinae

Ad hec studeat unusquisque bonus religio
sus ut habeat cordis puritatem cor
dis mundiciam oculos stabiles et non
sublimes. aures clausas fabulis siue ru
moribus audiendis et si ex casu audierit
non cito credat nec aliis referat ¶ Custo
diam verborum habeat et pacem loquatur
¶ Manus continetes et omnia membra
Incessum stabilem et maturum Victum et
sompnum sobrium ¶ Meditationes spirituales
et assiduas ¶ Oraciones breues et non ociosas
collaciones Ad maiores subiectiones Ad
seniores reuerenciam Ad minores dilectionem
Amare subesse cum quibus est prodesse ¶
Non seueritate oberrare Non lenitate

exinanire. ¶ In vultu maturitate. In corde ad omnes dilectionem. In opere habeat discretionem. [ca. 2]

Cogitet assidue quo tempus expendat quomodo virtutes in eo crescant vel decrescat que virtus quod vitium in eo se magis hudat ¶ Consideret singulorum bonorum mores et virtutes et in quo in quolibet earum magis reguet et illa in se trahat ¶ Consideret unius humilitatem alterius paciam istius caritatem illius discretionem. ¶ Nunquam in capitulo se defendat vel excuset vel proterve rideat licet inculpabilis sit ¶ Timeat semper ne alios verbo vel exemplo scandalizet ¶ Nullum peccatum vel pannum vel minimum dicat nec cum est leve pro quo deus offenditur. Sepius confiteatur. Nichil omnino proprietates habeat ¶ Cito obliviscatur iniurie oblate vel illate ¶ Sit multum obediens. Multum paciens. Multum humilis. Multum maturus multum devotus ¶ In orare frequens ¶ Curiositatem vestium penitus

80

abierat ¶ 3m cam

Cogitet qualis ante conversione sua fuerat qualis in conversione debeat perseverare et ad quid venerit ad religione qualis etiam tunc in morte futurus sit et quo iturus in eternum quid promisit quale bonum deo et superiori fecit sicut in corde renuncet ¶ Utrum vita sua perseverando possit bene religiosus esse ¶ cam 4m

Contra gratiam omnia nichil agat mala preterita defleat futura precaveat presentia se opponat ¶ Ociositate et occupationes fugiat si potius sciens consistere discat sine legendo nunc orando nunc meditando deum in hospicio cordis recipiat ad veram libertatem et pacem spiritus se sic quieter exerceat cotidie se etiam homo disponat ¶ Ultra sed non omnia que agit mundo inspiciat ¶ Horas intentissime dicat ¶ Penitentiam cito et devotissime agat ¶ Mundicie ante refectionem et gratiarum actiones post refectionem perfectissime dicat cam 4m

81

Laborandus et prumptus in labore beniuolus in rrisione cum fratribus dulcis ... Q[uibus] 9 ... reuerentiam et seruile se exhibere. Iuniores parare amare ... platis qui subditis subiacere. Bonas et malas equanimiter portare. Nulli obedire ... omnibus velle preesse. Inimicos diligere inimicis reuerentiam exhibere et eos super ... deum amare 2 iniurias illatas libenter ignoscere. Singularis operibus se coram proferre. In conuictu se disciplinatum ... ostendere. In ... cotidie velle proficere et in dies ... pseuerare. De spe ... 1m

Nemo desperet quia si homo fecisset tot peccata quot ... celum sydera si vellet obedire non possit ~~obed~~ perire ... Item si possibile esset hominem ~~fecisse peccata~~ 2 petrasse quantum peccauit homo ab initio 2 quantum ... usque in die iudicii et quantum peccauit Iudas Cayn 2 Pylatus magis dico si ... deus se illi non faceret ... contricione ... et ... cum ... se fuit ... misericordia et veniam postulando. Vtique et si ...

dubio etiā si p̄ ūm fieret de9 h' veniā co
sequeret' ¶ latro agnouit petrus negauit
In petro demōstrat p̄sūpcio in latrone pia
confessio ne aliqs peccor de mīa timeat
¶ Nulla ē tā grauis culpa q̄ nō hz veni
am p̄ plena cōfessione ¶ Ita petite ipe
cū de9 plus vult dare q̄ nos accipe pl9
ille misereri q̄ nos a miseria liberari
¶ h' oīa ꝯclug9 [ 2ᵐ caᵐ quando et hora prior vere peni tendo ī convertit et ꝯuersō flere
Bona vetura immensa ē dei pietas ꝛ
clemencia atq; mīa ei9 [ Si in te
o homo esset oīa pccā q̄ unq̄ fca sunt vl'
posset de cetero perpetrari ad hunc ꝯfinitū ef
fellit mīa ei9 [ 3ᵐ mp̄
Bernard9 si xp̄s fili9 marie tot mebra
habuisset q̄ sunt stelle ī firmamēto
celi ꝛ si q̄libz mēbrū p̄priū corp9 habuis
sz oīa ad crucis patibulū tradidisset
anq̄ solā aīaz nō redēptā in faucibus
dyaboli reliqsset ¶ Qies ꝯfusa o res
mōstruosa neq; peccor despans de dei mi
sericordia cū oīa pccā ī maliā ouguia

lia venialia ab origine mundi conmissa dia
mie comparata sunt quasi una gutta aque con
tra pelagus totius maris manantis de spe
Haurite aquas de fontibus salvatoris
de pedibus fluit oleum nunc de mani
bus balsamum gratie de latere vinum letitie
Hijs fontibus hauri aquas qui sitis et sic
tus es ne despes nichil ita offendit de
um sicut desperatio Spes triplex est
Prima de fide preceptorum ut spes venie
de fide signorum spes gratie de fide promis
sorum spes glorie | prima precepta non noverit si non placeret
Amplius letatur deus de una desperata anima
conversa quam de illa que numquam exiverunt prodi
ta hic gg / Roma cum dico mutare se
tentia si tu noveris emendare delictum Item
Nota bernardus ait Inducens verba apostoli
fides dicit Invisibilia bona prepara
vit deus diligentibus se Spes ait et illa
michi debetur Caritas dicit ego tibi et
comprehendam illa Item fides invenit deum
Spes dat extensionem et caritas amplexum

ū · et aī āplectit' dicit · tenēc desideratū
teneo et nō dimittā eū  de spe

Spe cīcta tīfitoria respuit īnsibi
lia sibi filia appetit Carnis īpetꝰ
restrīgebat ꝙ pp̄ ad sūmū bonū q deꝰ ē sp
āhelat · ꝑ diuīe quoq3 dīna tollerat
Greg' hͦ dicit de spe ī oroē ubi ait
Knud deo nūqꝫ sine spe veniē suppli
cat' ⁋ Itē ex fide nascit spes · ex spe
ꝗrit' caritas ⁋ De fide

Bona vetula Clemencia dei super
excedit oīa pccā huāna ꝗliacūq3 ꝗ
tacūq3 sint · ꝛ quocienscūq3 fuerīt pp̄etra
ta · hīc ē ꝙ peccatores sursūpe ad veni
am est ipiꝰ clemēcie nō semel nō bis
ꝫ quocienscūq3 suppliciͭ exorat' seu
implorat' ⁋ Et q2 dīna clemēcia clemē
tia tē ve et simplicit' īplorat' qū īter
uenit pnīē lamēcū et ad hͦ pt hō se co
ūte ꝗ dū ē in statu pn̄s vite q2
vtibilis ē ī bonū et ī malū hīc est

per quinque vel quinquaginta peccator peccauit ad
pme sacerdotem ut tenetur pro quod fiat sibi
remissio peccati  Deo gracias

Fides est totius iusticie fundamentum que
nos a peccatis purgat mentes illuminat deo
reconsiliat spem remunerationis inspirat
auget virtutes et confirmat  de fide  de

Vera fides est credere patrem et filium et
spiritum sanctum esse vnum verum deum et quod in
hys tribus personis est vna et indiuisibilis
deitas coequalis gloria coeterna maiestas
Item vera fides iubet credere symbolum quod
incipit credo in deum etc. Vera fides omnia potest
impetrare teste domino ihesu Omnia possibilia
sunt credenti Argumentum vere fidei est
exercitatio frequens in bonis operibus Nam sicut
corpus mortuum est sine spiritu Ita et et fides
sine operibus bonis mortua est Augustinus
Quia a deo preualet fides vt hominibus super ma
re pedibus faciat ambulare  de spe

Vera spes est certa expectatio future
beatitudinis proueniens ex dei gratia

et minus precedentibus Inter duo media sunt
ad veram spem . gratia cum deus non nisi per-
mixta conservat ¶ Meritus non sine gratia
nemo salvatur ¶ Spes sine meritis non
est spes sed presumptio potest dici ¶ Ille
veram spem habet qui licet frequenter in bonis
operibus se exerceat nunquam tamen in suis me-
ritis sed solum in superhabundancia bonitatis
et largitatis divine confidit nesciens utrum
deo bona sua placeant an non etc
¶ Omnes quippe iusti spe et formidine vi-
vunt quia nunc illum ad gaudium spes erigit
nunc ad formidinem terror gehenne ad-
ducit Theodorus Nulla tamen gravius est culpa
quam non habeat veniam ¶ De karitate

Karitas ad deum vera est qua anima cum
omnibus viribus suis ardenter intendit
se deo nullum comodum temporaliter vel e-
ternum querens in eo sed tantummodo propter boni-
tatem sanctitatem perfectionem et beatitudinem
sibi innatam afficitur circa deum ¶ Argu-
mentum karitatis ponit dominus in Johanne xiiii

lis mādata mea et seruat ea ille ē q̄ diligit
me. Ubi qd habuerit tāta caritate ut parat͂
sit pro fribꝰ aīaȝ ponē ⁊ mori ꝑfca ē in illo
caritas. Augꝰ. Sicut mō eni corpꝰ ē sn̄ aīa sic
aīa sn̄ caritate mortua dō deputabit. Virt̄
Prudencia vera ē. De prudencia
uirtus ad cognicoēm diuine nature et p-
fūditate misericie. Vera prudenciaȝ
his qui solicite cognoscēe laborat q̄d sit optimū
⁊ hoc toto nisu cōplectit̄. q̄d sit pessimū et to
ta corde detestat̄. Ille vere prudēs ē qui
pensat singlā q̄ bonis q̄ malis futura sit.
Prudencia facit hoīem cognoscere ubi est
⁊ q̄ agere debeat ⁊ q̄ vnde ⁊ quo tendit.
Fortitudo vera ē. De fortitudine. 2ª
et ꝑfca duaci aīo suo cū temptatur
carnis suꝑbia gula et luxuria et
in intelligēs nō assentit sed statim respuit.
Uni q̄ duat aīo suo fortior ē expug-
natore urbium. De temperancia 3ª
Temperancia vera ē mansuetis affect-
tus refrenare et nulla legim modesta

cordis expectorare et sub iugo rationis cupiditatem domare ¶ Temperantia medium sunt veri bonum terre medium si non vis perdere totam terre temperantiam et iustissime ibis que medium ¶ Unde dominus sedit in medio doctorum et ihesus stetit in medio discipulorum Suspensus est in medio latronum etc ¶ De iusticia

Iusticia vera et perfecta est ad deum reddicio laudis debitum gratiarum actionis pro omnibus donis collatis et malis perpessis debitum satisfactionis pro omnibus commissis debitum verecundie doloris pro omnibus gratiis neglectis ¶ Ille vera iusticia habet ad deum qui deo fidelis est semper et ubique in omnibus preceptis et vitiis servandis Et quod propter deum omnia opera facit bona non propter aliquam famam vel utilitatem presentis vite vel eterne ¶ Et cum debita gratitudine singula dona percipit et eius servitium ordinatione dei facit semper et ubique Augustinus si iustus sum nichil timeo nemo me terrere potest Unde iustus ut leo confidit et medium terre

Iustus timor e ¶ de iusto tiore
in hoie q hz amore dei in tiore
Et q oia bona q sibi possibilia sut
p posse suo no negligit s3 opat vn sa
lamo q timet deu nichil negligit 2 q ti
met facit bona ¶ Nulla res nos sic
ab oi pcco frenat timnes sic tior supplicij
2 amor dei ¶ Ante deu time e nulla que
facienda sut bona ptire ¶ Plenitudo sa
pie est time dni ¶ Q timet dnm hz eu
apitiu ¶ Mia mia dni ab etno et usq3 i e
ternu sup timetes eu ¶ Btus e in dona
tu e hre timore dni et btus q sp e pavi Tho
dus ¶ Timor dni expellit pctm et facit
cautu 2 sollicitu ¶ Initiu sapie timor dni
¶ Modo de alijs btutib nichil h dicet s
ad Epylagos redibo ut s

Monach ¶ Epylog de vita mochi de
sp d3 obiurgare aia3 sua dicendo
ve m quo habeo stare an tbunal xpi
et quo habeo me actuu meo2 reddere
roe3 ? Solu ad id debet stude moch

ut pctm̄ sua cotidie defleat et ut puritatē
et tranqllitatē cordis obtineat et q̄ q̄ illā
puritatē q̄ mīs utile sit et ne̅tu ut nox iū
dimittadū ℥ [Hugo: ] utiq̄ p̄cepi legi aut
audiui nō inuēni meli⁹ et secuti⁹ iter
ad deū q̄ fuge occasiones pctōr

Obseruatio monachi est p̄fite ordinē et
statuta ~~p̄fite~~ suae et sepe meditari
in illis [Jer vbū ic̄ ccast b c]

vii Si q̄s mōᵹ vouisti deo ne moreris
reddere displicet eni ei infidelis et stul
ta p̄missio Vz q̄cūq̄ voueris redde.
[Multoq̄ meli⁹ est nō vouē q̄ p⁹ votū
p̄missū nō reddē [Periuriū eni est ma-
nifestū sacrilegiū dicit sanctus thomas 2ᵃ 2ᵉ de
voto ꝛ nō reddē deo votū infidelitatis
est longe detestabili⁹ pctm q̄ piuriū [
Vide ergo ini diligē vel saltim an ocu
los mētis dies illa p̄fessiōis tue qua-
te mūdo mortuī ante altare quasi mor
tuū procedisti [Recordare iugit obli
gationis tue cyrographū et verba illa

forma qb9 te omipotenti deo solempni voto pie atqȝ humilr dedicasti dices aperte et distincte audientib9 multis Pfessio

Ego frater . N . N . D . promitto stabilitate et obediencia et conversatione morum meorum coram deo et scis ei9 et reliquijs istius heremi q constructa e ad honore dei et beate semp virginis Marie . et beati Iohis bab tiste In pncia dni Henrici N . prioris

O te felicem si salute aie tue pmouiam tua in dei prelati qȝ tui obia retinebis . Demu deo consecratus es sacrilegii erit si te fiet conteris ad ppriam volutate secpda . Tunc traditore tui te indissolubilit obligasti . Tunc dnum tu voluntatis tue dominium tradidisti . Si quide teipm volutate et opa tua deo religione ingrediens dedicasti . Hoc e ve sacrificium iustitie qd edificatis muris therlin dus acceptat tu totus homo tot9 redditur

creatori Hoc est vere holocaustum et totum in
censum in quo totum quod sumus et possumus deo
committimus et nichil relinquimus in nostra potestate
te. O felicem qui te cogniosit religio que
cognitam amplectitur et amplexam constanter
perseqitur usque in fine. Hec vere gloriatio
monachi s illius qui ista operatur
Gloriatio monachi patiencia cum caritate
...herens monachus pro opus moderatum orationibus
et lectionibus vacat et quiescat contemplando
Gloriatio monachi vigilie et fletus in orationibus et custodia celle
Gloriatio monachi quando deum ex toto corde
dilexerit et proximum suum sicut se ipsum
Gloriatio monachi abstinencia escarum et
multiloquii lingue et servatio silencii
Gloriatio monachi quando verba eius operibus
consonant et aliis bonum exemplum prestat
Gloriatio monachi quando in loco suo in cella per
manet et hinc illucque non vagatur
Gloriatio monachi cum nulli detrahit nec
libenter hoc audit et non murmurat

 87

Gloriatio mo[n]ach[i] cu[m] libent[er] p[er] i[n] orationib[us] deuo[ti]o[n]e
[et] suspiria et lacrimas emittit. Hic q[ui]a plus va-
let vnica or[ati]o cu[m] suspiriis [et] lacrimis obedie[n]
tis q[ua]m p[er] mille co[n]temptoris aut no[n] adu[er]te[n]tis
Gloriatio mo[n]achi cu[m] p[er]fecte regula[m] et or-
dine[m] s[er]uat et neq[ue] ad sinistra[m] neq[ue] ad
dextera[m] a[m]bulat.
Gloriatio mo[n]achi cu[m] sig[n]a caritatis i[n] se ha-
beat q[ue] h[ic] sequunt[ur] [et] sunt [septe]m
¶ P[rimu]m e[st] cu[m] ho[mo] libent[er] e[st] in domo dei
¶ 2[u]m cu[m] ho[mo] libe[n]t[er] cogitat de deo
¶ 3[u]m q[uod] cu[m] libe[n]t[er] loq[ui]t[ur] et audit de deo
[et] cu[m] deo ora[n]do libent[er] s[er]mocinat[ur]
¶ Quartu[m] e[st] q[uod] illud q[uod] de deo libent[er]
audit retinet i[n] corde
¶ 5[u]m cu[m] q[ui]s libe[n]t[er] dat p[ro] deo
¶ 6[u]m cu[m] quis aliq[ui]s p[ro] deo libe[n]t[er] patit[ur]
¶ 7[u]m cu[m] ma[n]datis dei aliq[ui]s libe[n]t[er] obedit
¶ 8[u]m e[st] cu[m] q[ui]s amat q[uod] deo placet et odit
q[uo]d deo displicet
¶ 9[u]m cu[m] q[ui]s refrigescat a solitudi[n]e et

¶ 10^m^ cum aliqs magnum honorē exhibet
devotis et ministris dei. Sicut q̄ eos spernit
deum spernit. ¶ De obediencia
Obtusiano mōchi cum pfcē obedit et sunt
vij gradus obie sc^us videtur
¶ p^us grad^us obie ē libēter obedire
¶ 2^us obtēpat et simplicit sine murmur-
re. deut^o xij ¶ frē nec papio tibi h^c tantu
facias nec addas qcq̄ nec minuas
¶ 3^us grad^us est hilarit obedire
¶ 4^us grad^us velocit obedire
¶ 5^us grad^us et fortit adimple mādatum
¶ 6^us grad^us humilit obedire. vñ luc xvij
Cū feceritis oīa q̄ precepta sunt / scitum inutiles
simus / dicite q̄ facē debuimus fecimus
¶ 7^us grad^us ē indefinēt seu pseueranter
obedire qr pseuerancia ē filia summi regis
Hij sūt septē scale grad^us q̄ vidit Jacob
quere de isto in summa salutis libro de obia
ubi 14 ibi invenies pulchra de obia
¶ Et obia ponit hoiem in altissio gradu et

statu et in p̄nti et in futuro vij deut° .18

¶ Si audieritis vocē dn̄i dei tui faciet te dn̄s excelsiorē cūctis gentibus / de humilitate

Declaratio mōchi cū sit se sig̃ humilitatis habere / et sūt 8 sig̃ vere humilitatis

Primum signum est amor humiliū personarum

¶ 2m fuga altitudinis

¶ 3m amor ppe vilitatis

¶ 4m si humilia officia libēter facis

¶ 5o si consilio acquiescis

¶ 6m si correpciones mansuete audis

¶ 7m si secreta et nesciri diligis

¶ 8m si libēter obedis ∵ cum humilis nō est nō libēter obedit / ff alia sūt supra scripta sig̃ humilitatis sub 7o mō / de paciā

Declaratio mōchi cū p'cipit q habet in se sig̃ vere paciēcie ¶ Ille vere paciēs est q nō solū molestias illatas paciēt tollerat s₃ eciā inferēdas desiderādo expectat Et sūt tria q multū inducūt verā paciāz

Primum est cognoscere quod pro peccatis nostris eternam et amarissimam penam gehenne meruimus. Pro quo in recompensatione molestia temporali affligimur.

Secundum est quod dominus noster Jhesus Christus magnam passionum incommoda pro nobis est perpessus. Unde et nos ipsi debemus aliqualiter reddere vices in hoc seculo scilicet quod ipsius amore tribulationes atque passiones gaudenter sufferamus.

Tertium est quod iustus dominus pro diversis amaritudinum passionibus remunerabit nobis immensa gaudia humanum intellectum excedentia. Unde apostolus: Non sunt condigne passiones etc.

Argumentum vere paupertatis est non se vindicare cum possit et etiam prohibere vindictam ab aliis.

Gloriatio monachi est vera paupertas cordis et nulla sollicitudine de transitoriis huius seculi sed simpliciter et secure committere se deo qui avibus et brutis satis large necessaria ministrat.

…pertate Vera paupertas est perfecta: omnia propter deum sponte et letanter relinquere nisi propter sola necessaria possidere eademque

necessitate indigum se sentire primo et postea deinde ipsa necessitate semper gaudeter carere. de leticia v.

Gloriatio monachi est habere sinceram conscientiam in omnibus factis suis nec umquam transgreditur divina precepta vel vota sed semper intendit perfectione et se exemplis ihesu christi et divinis preceptis et moribus conformare.

Gloriatio monachi est verum zelum animarum habere. Verus autem zelus est cum quis suis meditationibus. ferventibus desideriis lacrimis orationibus vigiliis ieiuniis predicationibus confessionibus consolationibus doctrinis exemplo aliis quoque bonis operibus pro animarum salute laborat. Ad zelum animarum inducere nos debet exemplum ihesu christi qui in omni vita sua tanto fervore conversione peccatorum et profectum bonorum sitivit ut pro recuperatione animarum vendita singula membra sua ad singularem penam et tandem animam suam ad mortem turpissimam offeret. Argumentum veri fervoris habet qui in propria vita curat ut plures animas christo

lut facet · Huc zelū habuit bñs dñicꝯ
q seipm vende voluit p quodā captivo quē
sarracem detinebat        De maturitate

Beatꝯ monachꝯ q verā maturitatē habꝫ
qua nīl'ni abstrahit monachū a fami
liaritate dei ꝛ obstruit mentem a perpetue
gaudiꝫ vū ve nobis q ridetis qz lugebitis

Verā maturitatē hꝫ qui nec verbis
ociosis nec factis nec signis nec
incessu dissoluto nec aliqua occa
sione quoquo ad levitatē provocat Sꝫ sp in se
et in alijs ex corde dissolutionē detestat

Quā lata vitat ꝛ hoīes dissolutos ut
maturitatē cōservet sacꝫ q q̄ tetigerit
picē inquinabit ab ea

Gloriatio monachi ē i simplicitate eiꝯ
Sꝫ vā vera simplicitas ē qꝫ qui ha
bet ea nullꝯ fcā putit set bonū de oī
bus psumit et nullꝯ bonū depravat
nc diminuit oīuꝫ salutē desiderat nec
vbo nc ope ledit Hc vtus sine q̄ no
est salꝯ vū dns Esto prudētes sicut spē

tes et simplices sicut columbe. S. de taciturnitate.

de taciturnitate

Filius monachi est tacere et habere taciturnitatem. Quia vera taciturnitas est moderatio lingue non solum a verbis illicitis ut sunt detractiones mendacia et rumores seu secularia et stulta, sed etiam ab utilibus et licitis iuxta illud obmutui et silui a bonis. Unde Jacobus qui non offendit verbo hic perfectus est vir. Unde glosa dicit ubi non est custodia lingue ibi est virtus. Iuxta illud Ubi[?] ideo qui non est lapsus verbo. Unde Sed tardi loqui te esse in deo. Unde. Virtute prima puto compescere linguam. Proximus ille deo qui scit ratione tacere. Unde quidam interrogavit quendam fratrem zacharia dicens: quid vides. At ille dixit: nichil melius quam tacere. Et ille dixit verum est tacemus fili mi. Hora autem mortis eius sedens abbas pastor videns respexit in celum et dixit: letare leta re fili zacharia quia aperte sunt tibi ianue regni celorum. Vide quod zacharie propter taciturnitatem aperte sunt sibi ianue celi. Abbas pastor: Omnis labor quemcumque eue-

nit t' ex taciturnitate supat Quidã quesivit ab
abbate homo quo saluus ero Rndit fuge homies et
tace et saluus eris Itẽ qdã dixit nõ nolens
petentibus fac͞e sermone et ait qui ex tacitur
nitate mea nõ edificat neqz i sermõe meo
edificabit Legit i vitis patrũ q abbas
Agathon p triennium lapidẽ i ore suo tene
bat donec taciturnitatẽ disceret Legit de
theone erudito sermõe greco et latino et egip
ciaco xxx anis habuisse taciturnitatem
Itẽ helyas monachus p lxx anis solus vixit
in heremo ieiunãdo et multũ silẽdo viliter
dicãnit Itẽ silẽciũ est signũ spualis
pfectus Vnã aĩa illa ẽ q pfecte hz taciturni
tatis virtute qr hz deũ p socio nõ curat
de consorcio huano Itẽ est frenũ viri claus
tralis sine silẽcio ẽ qs q eqs sine freno

# De abstinentia

Abstinencia vera ẽ
usus necessarij tm sic victus et ves
titus et oĩoda subtractio delectabiliũ
et supfluorũ et cura uel multa diligencia f
ut ꝯ sana uẽ possimus orare et vigilare ai

Ieron in obitu suo. Si xps verax ē et si eia q
ex ore ei audiui mēdacia nō sūt . [illegible] hoim
vix vnus aptus regno dei repietur de mille . Idē in
eodē libro vix de cētū milib hoim q̄r mala sp
fuit vita meretur indulgēcia a deo habe vn 2 seq

In eodē caplo . hoc teneo hoc verx puto hoc mult
hplim expiēcia didici q ei nō ē bonus finis cui
mala sp fuit vita ¶ Ieh dixit āgelo nobiud q̄s

Ex mala cū vita vix d toro q's fine bonū sortit
Sz ex bō sp vita sine dubio fine bonū tn vincet

Ite in eua. Arta ē via q̄ ducit ad vitā . metu-
Multi sūt vocati pauci vero elci . Si tū pauus
angustū merim ad vitā tendimus . Si nō talit
tamnem via pi9 ad morte ¶ i obitu Iero

Ecce mundus vndiq servet mōchis 2 sacdotib 2
tn ita sūt paucissimi sacdotes et mōchi q s
vix de cētū vnus repiat bonus

Nulla certe i mundo tā crudelis bestia ē q
malus sacdos vel mōchus nā corrigi nō patit
nec veritate nq audire pt

Quā āgusta porta et arta via q̄ ducit ad vitā
2 pauci sūt q̄ inueniūt eā

nr̄ tibi pr̄m tua

m) est beter. ¶ Ite prius eb9 et beter- semp esuries triduanus pferem. ¶ Ite
q̄ reputanda est abstinencia ubi beteris saturitas fuerit substituta. ¶ Richel q"
abstinencia famme qui binum non p ebrie-
tate s3 tantum pro corporis salute pcepi-
nt Jero9. de macerac͡oe

Vera maceracio e carnis cum aliquis
sponte castigat carnē suā ieiunijs
vigilijs alijs disciplinis abstinencia ta-
bi 2 pot9 delectabil' ut in oib9 spui caro
subiciat. bn apls castigo corp9 meum ꝯ.
Argu"' de maceratoīs hz cum carni nul-
la voluptas s3 sola utilitas īpedit bn
apls si s'm carne vixeritis moriemi sed
si spu carnis mortificauitis vivetis. stua
infesta st aut op a carnis sic fornicacio
ebrietates comessacōes ꝯ q bos plah ta-
uete cauete ab istis et bos q talia agitis
¶ Jero9 tanti tibi ieiunio4 īpoc q̄ntu3
ferre potes. Ibs multu melius e stochia
te dolere q̄ mente īmpare corpi qua
ferme illi gressu bacillare q̄ pudicitia

Ab-
tio

¶ Ambrosius nullu[m] tu[m] g[ra]ue peccatu[m] q[uo]d p[er] ab
stinencia no[n] purget ¶ Da[m]a? q[uo]d dum in
hu[m]ilis sensuale vita inhabitat desiderio su
p[er]iu[s] toris corpus sum aridu[m] portat vn
de ps Sitiuit i[n] te a[n]i[m]a mea q[uam] mul
tipliciter t[ibi] caro mea ¶ Sicud n[on] du[m] demu
sinit q[uo]d p[er]icu[lu]m abstinet et macerat
¶ Carnis maceracio consistit ut dictum est
s[ecundu]m q[ua]t[uor] Orib[us] vid[elicet] vigilijs ieiunijs
et flagellis Vn[de] ap[osto]lus sine intermissione
orate i. ¶ Cap[itulum]? nisi vnite eterna de
siderate vn[de] iustus s[em]p[er] ben[e] orat q[ui] s[em]p[er] ben[e]
agit ¶ De oroc[ione]
Exigunt in oroc[ione] x … q[uo]d sit fe
ruida fidelis humilis devota vere
cunda secreta pura lacrimosa at
tenta fecunda copiosa et assidua ¶ Quali?
aut oro p[ro]p[ri]e q[uod] vitam spiritualem … d[icit]
Hoc genus demoniorum no[n] exit nisi oroc[ione] et ie
iunio ¶ Ieiunio sanat[ur] vestes corporis oroc[ione]
vero sanat[ur] vestes mentis ¶ Cum oras
est sicut ho[mo] regi p[re]stas ex… dicit
ho[mo] a rege petes subsidiu[m] ¶ Clamad

est in oroe sicut clamat pullus qui uult
ubera. Sicut clamat cantulus qui sentit
ubera. Sicut culpabil' qui vidit pru-
la vii ps de mac ad vesperam fimus
me sic pullus yrudis sic clamabo medi
tabor ut columba. Sicut yrud' sic cla
mabit pfans orator et spiritualia medi
tatores columbias intimis secundo s simplices.
Flagella sunt quadruptita. Primum
consistit in cu-nus pnalibus scz tunc
ciliciis et latimis. 2m in pectoris ton
sione iugi genuflexione et disciplinis.
3m in afflictione peregrinationis. 4m in
tribulatione et exlibus egritudinis passione
de hijs salomo flagellat deus omnem fi
lium quem recipit. De vigilijs fundus est con-
suetudo ordinis et non aliter de illis dicet.
Notandum est quod supius pauca dixius de
virtutibus et filiabus virtutum sed quid est vir-
tus videamus. de virtute
Virtus est ut habitus liuin constitutus
vel optimus vel tam consennes vel

Virtus est habitus mentis bene institute
Virtus est pignus uel pena saluacionis Sic
qui habet pignus certus est de solucione Sic qui
habet virtutes certus est de saluacione ¶ Homo sine
virtute est sicut homo sine hermis in medio hos-
tium suorum Induam ergo arma lucis i. vir-
tutis secundum apostolum ¶ Ieronimus Omnes virtutes sibi he-
rent ut qui una caruit omnibus careat qui er-
go unam omnes habet ¶ Que est virtus nisi
medicamentum et quid est vicium nisi vulnus ut
in vicio peccatum virtute curemus ¶ Mens
non potest habere regnum virtutum nisi prius excus-
serit iugum viciorum dominus de via ad celum
Via eundi ad paradisum habet iii dic-
tus ¶ Prima est de peccato ad penite-
tiam tamquam ad salubria medicamen-
ta ¶ Secunda a penitentia ad precepta tamquam ad
familia documenta ¶ Et sunt ista versus
¶ Unum crede deum nec iures vana per ipsum
Sabbata sanctifices habeas in honore parentes
Non sis occisor fur mechus testis iniquus
Alterius sponsam nec rem cupias alienam
¶ Tercia est a preceptis ad consilia tamquam

ad vltia fulcimenta ¶ Quarta e a consilijs
ad v̄tutes tanq̄ ad capabilia instrumenta
¶ Quinta a v̄tutib9 ad dona sc̄i sp̄s tanq̄
ad desiderabilia oblectamenta ¶ Sexta a
donis ad beatitudines q̄ docet opari faciliter
¶ Septima a beatitudib9 ad fructus sp̄s qui docet
opari delectabiliter ¶ Octava est a fructib9 sp̄s
ad fructus vite et̄ne q̄ nos faciunt gaudere
phenniter ¶ Nona et vltima est a medino ad
infernum vel ad celu ... opantur

Videam9 ergo de virtutib9 De virtutib9
quadruuium ¶ 4 a pho signat a pho s
pncipales v̄tutes siue cardinales a q̄b9
oriunt cete v̄tutes Et sunt 4 nūo scilicet
dixi s Prudencia Fortitudo Justicia et
Temperancia ¶ Itm quelibz istarum habet v̄tutes
collaterales s p̄o

¶ Prudencia hz timore et amore
¶ Fortitudo hz paciaz et oronem
¶ Justicia hz ieiuniu et largitatem
¶ Temperancia carnis maceracōez et mundi

cōtempti ¶ Prudencia igit᷑ amorē eri-
git ad celestia · timor facit fugē carnalia
Prudencia enim ē cognicio de celestibus
et veritatis celestia certius ꝓponendo
¶ Fortitudinē comitat᷑ paciencia qr sine pa-
ciencia fortitudo vera nō est · hāc enim oracōnē
qr si fuit paciencia ꝑ oracōnē debet acquiri
Fortitudo est enim virtus que ꝯfirmat hoīem
ne deprimat᷑ in adversis et ne in prosperis
extollat᷑
¶ Iusticiā comitat᷑ seuitas et largitas
ut ea que superflue pauperibus erogetur
Et est iusticia virtus tribuens unicuique
quod suum est servata cōi utilitate
¶ Temperancia comitat᷑ carnis maceracio
et cōtemptus mundi ¶ Carnis macera-
cio ē ne caro delitate nutrita plus equo
defluat in illicita ¶ Cōteptus mundi est
ne hoīes capti amore terrenorum efficiant᷑
cupidi vel avari ¶ Et ē temperancia f

Temperantia est virtus illicitos motus animi firma et discreta dominatione metigans et iustis frenare

Prudentia et eius species et que ex prudentia procedunt et sunt hee virtutes videlicet ¶ Timor filialis Consilium. Memoria Intelligentia. Deliberatio Circumspectio prudentia et Cautio

¶ Timor dei est fide et moribus divinorum preceptorum vigilans custodia

¶ Consilium est regendarum causarum subtilis inspectio

¶ Memoria est ad mentis intuitum quedam ymaginaria reductio preteritorum

¶ Intelligentia est statim presentia quedam inmobili vigore pensare

¶ Deliberatio est cum quibus incertis eventum matura et solers consideratio

¶ Circumspectio est cautela eligendi virtutum medium viciorum utrimque reductum

¶ Cautio est virtus discernendi inter vi

ria pruria et spem virtutu

aa Hec sunt virtutes in quibus Iusticia dividit Religio · Pietas · Generitas · Vindicta · Innocentia · Gra · Reverentia · Misericordia · Concordia

¶ Religio est virtus quedam intenta cultum superioris vite Et consistit in tribus scilicet in diligendo deum In referendo gratias deo · Et in exhibendo cultum sibi debitum Et dividitur in has tres virtutes scilicet in fide et spe et caritate ¶ de fide

Fides est perceptio veritatis rerum invisibilium ad christianam veritatem pertinentium ¶ Res dicuntur invisibiles secundum quosdam que non subiacent sensui corporeo ut apprehensioni intellectus · et apponit invisibilium · quia fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum Et hec est formata fides descriptio Descriptio communis que pertinet ad utramque fidem scilicet formatam et informem est hec

¶ Fides est perceptio veritatis rerum cum

rum assertione sine causarum cognitione

Spes est animi motus immobiliter ad ea que affectum suspendunt et hec est differentia inter fidem et spem quia fides est de presentibus preteritis et futuris spes tantum de futuris bonis

Caritas est virtus qua movemur ad diligendum deum et proximum. deum super nos proximum iuxta nos Iste tres virtutes scilicet fides spes et caritas dicuntur species religionis maxime principaliter In hys igitur consistit xpiana religio

Pietas et benivolentie mentis tractata dulcedine omnibus auxiliatrix affectio

Severitas est qua stricte agimus de suppliciis inferendis ut relinquamus de pena debita

Vindicta est qua propulsamus iniuria nobis illata

Innocentia est mentis equitas nullius iniurie illatorem formidans

Gratia est benivoli animi alterutrum affec-

tuosus cultus

¶ Reuerencia ē q̄ primogenitis uel aliq̄ prelatore sublimatis cultū honorificacōis debitū exhibemus Jtē sub hac vtute cōtinet Obediencia et est

Obediencia ē pro studio effectus iuste iussionis · si eni iussio nō fuit iusta et nō distinctioe fca nō tenem̄ obedire Hec in duas ptes diuidit. vna qua obediung suscipiēda honores in q̄ nō lutas nō debet interesse · nō eni debemus honores appetere ¶ Alia ē sustinenda aduersitates ubi aīus debet se inferere Justa eni inest desiderium tribulat

¶ Misericordia est clemens et eqlis in oīus benignitas ī et in afflictis copassibilis aīi inclinacio · hec q̄ excellencia dicit iusticia vij in ps̄ dispsit dedit pauperibus iusticia eius manet in s Et io dicit iusticia in indigentibus da

ius nostra sua illis reddimus in una lar-
giuis
¶ Concordia est virtus conciues et compa
triotas in iure et unitate iuris constituta et co
ercitus spontanee astringens
Ad fortitudinem pertinent hee virtutes
Magnanimitas · Fiducia · Secu
ritas Magnificentia Constantia Longanimi
tas · Paciencia Perseverantia Humilitas
¶ Magnanimitas est virtus et spontanea
difficilium aggressio
¶ Fiducia est certa spes causa perdu-
ci ad finem rem inchoatam
¶ Securitas est virtus incommoditates i-
minentes non formidans
¶ Magnificentia est quedam in claritudo
gloriosa res administrans
¶ Constantia est firma stabilitas in propo
sito perseverans
¶ Paciencia est virtus contumeliarum et ad
uersitatum omnium impetum sustinens in tranquil

litaste et bono proposito perseueras et us-
que ad consumatorem pertinges
¶ Longanimitas est virtus que primum et-
ne vite expectamus pacient
¶ Humilitas est virtus qua animus in nullo
effertur nisi bonum sibi ascribens. Istis
virtutibus potest annumerari Mansuetudo et est
¶ Mansuetudo que ipsum reddit tollera-
bilem et dulcem. ¶ Omnes virtutes possunt
referri ad fortitudinem in omni enim opere
virtutis resultat quodammodo effectus fortitudinis.

Et temperantie virtutes procedentes
sunt hee scilicet Continentia. Castitas.
Pudicitia Sobrietas. Parcitas Mode-
rantia Honestas. Abstinentia. Verecundia
et Modestia
¶ Continentia est virtus abstinendi ab illi-
¶ Castitas est virtus sub iugo ratio-
nis impetum libidinis refrenans
¶ Pudicitia est virtus non solum motus
illicitos coercens sed et signa impudicitie

cohibens ¶ Pudicicie sunt hec
Gestus corporis ppono habitus ¶ Et nota
du q castitas dividitur in .3. spes videlz
¶ Iusticia virginalem Continencia vidu
alem Pudicicia coniugale
Virginitas e virtus q homo refrenat mo
tus carnales concupiscencie qi non tenet
lubricum carnis
¶ Continencia vidualis e virtus que post expi
enciam non amplius se subiicit luxurie
¶ Pudicitia coniugalis est virtus q p matri
timonii sacramentum revelat carnale com
¶ Sobrietas e virtus q excessum cibi
et potus et cibi cohibemus
¶ Parcitas est virtus q retinemus reti
nenda sicut largitas e virtus q damus dada
unde ipa largitas pt i feri nd parciam
¶ Modestia est virtus humanum appetitum
ciborum uel carnalis delectacionis ipso cohibe
¶ Honestas e virtus non querere lautiora fac
la ut delicioso apparatui operam dare

¶ Abstinentia ē an̄ statutū tps edendi hora nō puenire

¶ Verecundia ē feda uerba et superflua et gestus indecētes · deuitare

¶ Modestia est ornatꝰ corporei et ceterū supellectilis nimiū usu reprime

¶ In quoꝝ usu vtimꝰ uerba ꝫ tractata uel aliq̄ de speciebꝫ eiꝰ

Nota q̄ dona sps sci sunt ∧ q̄ habuit xps et q̄libet membꝝ eiꝰ s̄ sps sapie · in diligēdo · sps intelligēcie in cognoscendo · sps consilij in eligendo · sps fortitudis in sustinēdo sps sciē in conuersando · sps pietatis in compaciendo · sps timoris in reuerendo ¶ post tractatū de donis sps sci descedū ꝫ de btitudibꝰ

Beati paupes spū qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ · · qr diā regn̄ tꝰ tēa cōtempsat

¶ beati mites qm̄ ipi … q̄ ita dnātur-

monib[us] ire et racoris ut no reddat malu
p malo s[e]d vincit in bono malu Io ipi h[er]e
ditabunt t[er]ra[m] i q[ui]ete possessio[n]e corp[or]is su[i]
¶ Beati q[ui] lugent i q[ui] lugent p[ro] p[ecca]tis p[ro]p[r]iis
et alienis et p[ro] elongacio[n]e p[re]ntis miserie
et dilacio[n]e celestis p[at]rie Io dicit q[uonia]m ip[s]i co[n]solabu[ntur]
¶ Beati q[ui] esuriunt [et] sitiunt iusticia[m] et
accipit h[ic] large s[cilicet] p[ro] s[an]c[t]itate et o[mn]i bono o
p[er]e [et] vehemens desideriu[m] bn[m] op[er]andi q[uia]
illi saturabu[ntur]
¶ Beati misericordes Et ista p[ri]ma e[st]
co[m]passio sup[er] miseria[m] aliena[m] Et isti misi[cordi]a[m]
co[n]sequu[n]t[ur]
¶ Beati mu[n]do corde Mundicia cordis
est q[uia] q[ui]s clarificat et mu[n]dat ad vide[n]
du[m] deu[m] et ad ardentissime diligendu[m] q[uia] est sic
deu[m] videbit in patria cu[m] a[n]gelis facie ad
facie[m]
¶ Beati pacifici Hec e[st] pax q[uia] sup[er] se
mentipsa[m] rapit et illa pace dei q[uia] oc[u]li se
in creatu[r] et sup[er]at deo vivit et adheret

illi p amore vni⁹ in eo spe efficit qm
isti filij dei vocabut
¶ Beati q psecucoez paciut ppt iusticia
qm ipoz e regnu celoz Ecce qmo pa
cientes pmiabut & remuneret qm ipoz
e regnu celoz Istud regnu & ista gloria
celestis regni p nullatenus ost nisi pati
entib⁹ p xpo ¶ Vn qm de oib⁹ caris
xpi qui oes p via passionis voluntarie
venerunt ad regnu celoz ¶ Videlicet ergo
qui sine pati volut possidere regnu celoz
iiij⁹ ¶ ¶ Ii paupertatis fletus esuries puro
et sis mundus pacificus p psecucionib⁹ ora
De fructib⁹ sps sci & st ~~octo~~ xij
p⁹ est ¶ Gaudiu spuale e spualis
puritas spualis tranquillitas spualis
sanitas spualis libertas & spualis confor-
mitas de 3º
¶ Pseuerancia pficit inchoata impetrat
postulata stabilit acqsita Itē st xij f
¶ Caritas Gaudiu Pax fructus sci

pacia longanimitas bonitas benig
nitas mansuetudo modestia fides co
tinencia castitas Et de virtutibus istis satis
supra in locis suis dictum est ideo non est plus
de istis dicendum ad presens nisi de bonitate
et gaudio spirituali quere supra de gaudio et
vocem et invenies ibi gaudia
Iste gaudium spirituale verum habet contemplati
De bonitate Est enim bonitas nature
congregatis forme adornatis gratie reforma
matis et glorie quietatis De quibus dicitur
genesis i vidit deus cuncta que fecerat
bona nature bona forme bona gratie
Et bona glorie et erant valde bona
Iste de iudicio et penis inferni et de
gloria paradysi satis dictum est supra
Et sic nobis redeundum est ad epylogos
Epylogus brevis abbrosii de moribus et ho
nestate vite
Dominus adiutor meus Dilecte fili dilige la
crimas et noli differre eas tu pumptus
esto ad lacrimas quam tu fueris pumptus et p

mus ad culpā ¶ Nullatenus de p̄xīo semp̄
te finiat Si nō potes irā vitare saltim
tempa ¶ Mag̃ gloria est si illi cui noce
potuisti p̄cas Peccata in te nō retribuas
sed culpā scies q̄ in te uersū ē crimen
¶ Non eñi habebis indulgētiā nisi de
deris ¶ Odiū eñi a regno hoīez separat a
celo subtrahit a paradyso eicit ¶ In oībus
actib9 tuis imitare bonos emulare scōs
habete an̄ oculos exēpla scōꝝ Dom
us tibi bonos coniuge q̄r si fueris soci
us cōuersatōis eoꝝ eris et uirtutis ¶ Pericu
losū est cū hijs q̄ male viuūt cōuersari
Nichil est habere malorū odiū q̄ cōsor
tiū· Vanus sermo polluit mēte ¶ Famē a
git q̄ libent' audit' ¶ Hoc proficiat q̄ au
res nō polluat audictis ¶ Mores
hoīs lingua p̄dit et q̄lis sit sermo osten
dit' talis animus cōprobat ¶ Speculuz
mētis plerūqz in verbis relucet ¶ Ex
habūdantia eñi cordis os loquit' Prch

ne verbu q nō edificat audientes qz qui
ociosū verbū nō reprimunt cito ad noxia
trāsit · De malo alieno os tuū nō inquines
Non detrahes peccati sz condole Et qd
in alijs detrahis in te potius ptimescere
Tu tuam corrige vitā tuā quādo cōspicis
alienā · P nulla fallaciā vitā alicuius defen-
das · Et plaga u' mors te terrebit si
pñe et bn̄ vixeris · Curiositas piculosa e
sit et psumptio · Plus dilige audire qm̄ dicere
Plus auscultare qm̄ loqui · Simulis e q ob
temperat in malo et q facit malū · Facie
et obsequēte similis pena cōstringit ·
Quicqz bonū cū discrecōe feceris vtq est
virtus vero sine discrecōe p vicio reputa
Testimoniū tuū nulli noceat Sermo tuus
non sit reprehēsibilis sz ab oībus sit recep
tus et laudabilis · Nullius psone affectu a
recto iudicio deflectaris · Non cōsideres
in iudicio an paup sit Causa cōsidera et
nō psonā · Iusticiā pro sola etna remune
racōe distribue · Nam cū pñcia dona-

affectat futuram gloriam non exspectat In iudicio
iustitiam non deseras Impia misericordia inest fra-
gilitati humane non ignoscere Nullum autem iudi-
cium duplices Nullum iudices suspicionis
arbitrio Cave honores quos sine culpa
tenere non poteris Sublimitatis honoris
magnitudo est sceleris In maiori gradu
sine dubio maior est culpa Quo minor est
bene proximus est Nullus sine pecca-
to res terrenas amministrat Valde rarum est
ut qui divitias possidet ad requiem festinet
Cum in terrenis curis implicat a deo se se-
parat Difficile est terrenis curis et celestibus
pariter insistere Difficile est deum et mundum simul
diligere Contempne omne quod post mortem
habere non potes Omnibus tribue non eligas
cui miserearis ne forte preteras illum qui
meretur accipere Incertum est in quo magis pla-
ceas deo Non auferas unde tribuas
alteri ne alieno spolio misericordem te osten-
das Condempnat misericordia ista non proficit
Bonum quod facis nunc cause non iactantie fa-

rum In hiira de ihre consummata omni temptatione diabolus recessit ab eo ad tempus quo constat quod numquam sumus in ista vita securi aut torpentes et pigri sed semper ad acriora bella parati scilicet spiritualibus armis muniti et undique circumspecti
Jam victores temptationum a deo ac angelis honorati confortantur ac consolantur Creator enim ac angeli certantium aspiciunt et coronari victores paratissimi existunt
Primum remedium est sumere auxilium contra deo propria insta... et in sufficientia humiliter recognoscere et dei auxilium firmiter implorare ac totum in deo spe stabilire fidelis deus qui non patitur nos ultra vires temptari sed faciens cum temptatione proventum Cum sanctus dauid diceret clamans ad dominum quis euadet omnes hos laqueos ... audiuit vocem de celo dicentem sola humilitas Sepius temptatur homo a diabolo quam non temptat nisi ut fallat ac perimat Christus videtur dormire quando ad tempus permittit suos quando non deseruit in persecutionibus et temptationibus. Tu domine qui post tempestatem tranquillum facis et post fletum consolationem infundis quandoque has temptationes aut tribulationes procellis nauicula cordis quodammodo operitur ita quod virtutes animi aliqualiter obfuscari videntur quodque molestius est In hac namque christum sequamur in omni humilitate patientia castitate et sancta dilectione obsequentes Nec frangamur aduersis scientes quod per multas tribulationes oporteat nos intrare regnum celorum

deinde offerat liberaliter oīa quinque ab eo deus exigere potererit ī hoc vel eternitate et si ī pūcipio sensualitas contradicat nihilominus tū rō voluntate tōmis offerat deinde exigat a deo purissimā illuminationē ad cognoscendum veraciter scipm̄ ī propriam vilitatē et nihileitatē Tales enim propriis seipsos abnegāt in oībȝ diuino beneplacito sese liberalissime resignātes ac promptissime se sub dispōne diuina tam in oībȝ aduersitatibȝ q̄z ī prosperis fundittus collocantes quibȝ solum sapit diuinū bn̄placitū Non q̄rentes ī dulcore illuminationē sed ī oībȝ aduersitatibȝ mēte liberi ac parati et quieti remanentes ac p̄ceptū illud vere pfectionis a ipso tes Tollite iugū meū sup vos ergo debet unusquisque ... irascibilem

21.8